

Kl. 09.00 – 15.15

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 november.

2 § Anmälan om särskild företrädare för partigrupp

Tredje vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets partigrupp anmält *Mikael Odenberg* som särskild företrädare för partigruppen.

3 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott

Tredje vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält

Mikael Odenberg som ledamot i riksdagsstyrelsen, ledamot i finansutskottet och suppleant i Utrikesnämnden samt

Fredrik Reinfeldt som ledamot i Utrikesnämnden.

Tredje vice talmannen meddelade vidare att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp under *Johan Pehrsons* föräldraledighet anmält hans ersättare *Anna Ågerfalk* som suppleant i konstitutionsutskottet och justitieutskottet samt under *Karin Pilsäters* föräldraledighet anmält hennes ersättare *Christina Berlin* som suppleant i finansutskottet, skatteutskottet och EU-nämnden.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i riksdagsstyrelsen

Mikael Odenberg (m)

ledamot i finansutskottet

Mikael Odenberg (m)

ledamot i Utrikesnämnden

Fredrik Reinfeldt (m)

suppleant i Utrikesnämnden
Mikael Odenberg (m)

Tredje vice talmannen förklarade vald under tiden den 19 november–18 december till

suppleant i konstitutionsutskottet
Anna Ågerfalk (fp)

suppleant i justitieutskottet
Anna Ågerfalk (fp)

Tredje vice talmannen förklarade vald under tiden den 20 november–31 december till

suppleant i finansutskottet
Christina Berlin (fp)

suppleant i skatteutskottet
Christina Berlin (fp)

suppleant i EU-nämnden
Christina Berlin (fp)

4 § Ledighet

Tredje vice talmannen meddelade att *Cinnika Beiming* (s) ansökt om föräldraledighet under tiden den 19 januari–4 april 2004.

Kammaren biföll denna ansökan.

Tredje vice talmannen anmälde att *Mariam Osman Sherifay* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för Cinnika Beiming.

5 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Ett meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan *onsdagen den 26 november* hade delats ut till kammarens ledamöter.

6 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

Tredje vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden fredagen den 17 och fredagen den 24 oktober inkommit.

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2003/04:42 till näringsutskottet

Motion
2003/04:U13 till utrikesutskottet

8 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande
2003/04:KUU1

9 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2003/04:FiU1
Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m. (prop. 2003/04:1 delvis).

Anf. 1 MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! När riksdagen nu ska fatta beslut om de ekonomisk-politiska riktlinjerna och lägga grunden för 2004 års statsbudget kan i varje fall inte jag undgå att göra två iakttagelser.

Den första iakttagelsen är att Sverige står inför en lång rad allvarliga problem. Tillväxten är inte vad den borde vara. Arbetsmarknaden präglas av ett mycket omfattande utanförskap. Nyföretagandet sviktar, och statsfinanserna är i betydligt sämre skick än vad det kan verka på de uttalanden som görs från kanslihuset och majoriteten i detta hus.

Den andra iakttagelse som jag gör är att regeringen i sitt budgetförslag gör väldigt lite eller ingenting alls för att rätta till de allvarliga problemen. Det är som om budgetförslaget inte ens adresserar samhällsproblemen utan i stället adresserar samarbetsproblem mellan vad jag uppfattar som en i grunden tillväxtvänlig socialdemokrati å ena sidan och å andra sidan två enligt min mening öppet tillväxtfientliga partier, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Då blir det ingen koalition för tillväxt. Då blir det en koalition för stagnation.

Det är därför som budgetförslaget inte innehåller några reformer för att underlätta privat företagsamhet och privata investeringar i vårt land.

Det är därför som det inte föreslås några reformer av de offentliga bidragssystemen.

Det är därför det inte händer någonting med de förhatliga 3:12-reglerna, som försvårar för småföretagare och entreprenörer i vårt land.

Det är därför man i en situation när vi har problem med arbetskraftsutbudet i stället föreslår stolligheter som friår och arbetstidsförkortning.

Det är därför man genomför en påstådd grön skatteväxling, en skatteväxling som framför allt med nya bördor drabbar människor i glesbygd, drabbar egnahemsägare i de norra delarna av vårt land med ett strängt klimat och som ur ett mer fördelningspolitiskt perspektiv har udden riktad mot låginkomsttagarna i vårt samhälle. Det vi ser nu är saftiga elräkningar, men det är bara början.

Koalitionen för stagnation utlovar att detta ska fortsätta i tio år till. Det görs försök ibland att skylla de stigande elpriserna på en misslyckad elmarknadsavreglering. Sanningen är att regeringen med sina samarbetspartier har förskingrat elavregleringens vinster genom kraftigt höjda skatter på el och annan energi.

Vi har nu en situation när förtidspensioneringar och kostnader för ohälsa skenar i väg för sjätte året i rad. 1,4 miljoner människor i arbetsför ålder står utanför arbetsmarknaden. Det är en 40-procentig ökning på drygt tio år. Det kostar i form av ofattbara resurser i samhället. I stora delar av landet, i hela Norrlands inland, står en tredjedel av den vuxna befolkningen utanför den reguljära arbetsmarknaden.

Nyföretagandet sviktar. Det ökar inte, som det påstår i finansplanen, utan det sviktar. Det sjunker, och det fortsätter att sjunka. Internationella undersökningar visar att Sverige ligger dåligt till när det gäller entreprenörklimatet. Det är inte så att det saknas idéer i Sverige. Det finns massor av kreativitet och idéer, men det är svårt att omsätta dem till växande företagande. 80 000 ungdomar "driver omkring" i den meningen att de varken går till skolan eller till ett jobb. Ändå, fru talman, uteblir de skarpa förslagen från vår stagnationskoalition.

Det är nödvändigt att prioritera. Det är nödvändigt att reformera de offentliga bidragssystemen. Det är nödvändigt att skära i bidragssystemen, inte för att göra människor illa utan för att samhället ska kunna satsa på sina grundläggande förpliktelser och sina kärnuppgifter.

Jag tycker att den här frågan har något slags moralisk dimension. Man kan säga att socialdemokratin under efterkrigstiden har ingått ett slags kontrakt med medborgarna. Man har sagt: Om vi får huvuddelen av dina pengar, det du sliter ihop, ska vi ta hand om det. Vi ska fatta beslut om det i så kallad demokratisk ordning. Men när du lämnar ifrån dig huvuddelen av dina inkomster ska du veta en sak: När du behöver hjälp, när dina barn behöver utbildning, när du behöver sjukvård, när du behöver pension, när du behöver åldringsvård, då kommer vi – samhället, staten, kommunen, landstinget – att ställa upp för dig.

Det som händer nu är att alltfler människor i vårt land vaknar upp och upptäcker att socialdemokratin bara håller ena sidan av kontraktet, nämligen uttaxeringen av arbetsinkomsterna. Men man levererar inte det man har lovat. Man levererar inte de grundläggande förpliktelserna.

Samhället, i meningen staten, landstingen och kommunerna, försöker gripa över så mycket att man får allt svårare att uppfylla en av sina mest grundläggande förpliktelser.

Det är därför som landstingsskatten höjs samtidigt som sjukhusen läggs ned. Jag har själv gått till banken och lånat 40 000 kr för att min mamma en gång skulle kunna få sin höftled opererad.

Det är därför vi har problem med ett sviktande rättssamhälle med en otrygghet som breder ut sig men där också människor i gemen känner att staten, polisen, domstolarna och rättsväsendet inte klarar av att ställa upp för dem när de utsätts för brott eller hot om brott.

Det är därför vi har växande problem i skolan. En hel invandrageneration slås ut från skolan; de fortsätter inte till gymnasiet. Allt fler lämnar grundskolan utan att kunna läsa, skriva och räkna. På område efter område har samhället, staten, svårt att uppfylla sina grundläggande förpliktelser. Det är i det ljuset man ska se de prioriteringar som Moderata samlingspartiet gör i sina budgetförslag och i sina ekonomisk-politiska riktlinjer. Vi tycker att det är viktigt att slå vakt om statens grundläggande förpliktelser. Men det kräver prioriteringar, och de prioriteringarna maktar socialdemokratin inte med.

Ett annat bekymmer i det här sammanhanget är förstås att regeringen och samarbetspartierna sviker alla de mål man har satt upp. Man kan diskutera det kloka i att sätta upp en massa mål på olika samhällsområden. Målet för öppen arbetslöshet var publikknipande, men det var inte bra, för det ledde till så kallad suboptimering – om man nu får använda ett obegripligt ord – det vill säga att i stället för att komma till rätta med grundläggande strukturproblem på arbetsmarknaden ägnade man oproportionerligt stora resurser åt att flytta runt folk i Statistiska centralbyråns och AMS olika statistik över arbetslösheten. Men vi kan lämna det därhän.

Det är bara att konstatera att målet för sysselsättningen uppnås. Målet för den öppna arbetslösheten på 4 % uppnås heller inte. Ohälsotalsmålet uppnås inte. Målet för sänkt socialbidragsberoende uppnås inte. Målet för budgetbalans uppnås inte heller. Det är inte bara det att målen inte uppnås. Det är också så att Socialdemokraterna gång på gång sviker klart uttalade vallöften på alla nivåer. Vi minns alla utfästelserna i valrörelsen om de höjda ersättningsnivåerna för barnfamiljerna. Av detta blev intet. Vi vet hur socialdemokratin här utlovade och satte sin heder i pant för att det inte skulle införas några biltullar. Det första man gjorde var att satsa på biltullar för maktens skull. I dessa dagar, när i alla fall inte jag får sova ordentligt därför att man hela tiden ringer och frågar om muthärvor i Systembolaget, kan man se – inga liknelser i övrigt – en parallell i den meningen att när det är muthärvor i Systembolaget och folk betar sig illa stänker det på alla de hederliga medarbetarna i det bolaget. När Socialdemokraterna uttryckligen och medvetet sviker sina vallöften stänker det tyvärr inte bara på regeringen och socialdemokratin och inte bara på samarbetspartierna, utan på alla politiker. Jag beklagar det djupt.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till den reservation i finansutskottets betänkande som avgivits av Moderaterna, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet. Den reservationen innehåller förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken med det uttalade syftet att lägga grund för en ökad uthållig tillväxt i vårt land.

Låt mig beröra en helt annan fråga, och det är de upprepade uttalanden som statsministern under senare tid har gjort när det gäller Riksbankens räntesättning. Jag tycker att en del av de uttalandena tangerar det

olämpliga. Det är klart att vi måste ha en debatt i det svenska samhället om penningpolitiken, och alla har rätt att delta i den debatten. Jag noterar att även Riksbankens ledning välkomnar en öppen debatt om penningpolitiken. Men det är klart att just statsministern – tillika finansministern – bör möjligen tänka sig för lite grann innan han formulerar sig i termer som låter som direkta uppmaningar till Riksbanken att agera på ett visst sätt. Alldeles bortsett från att det står i strid med förbudet att ge instruktioner till Riksbanken riskerar det dessutom att försvåra i stället för att underlätta Riksbankens beslutsfattande.

Allra sist: Vi diskuterar ekonomisk-politiska riktlinjer och grunderna för statsbudgeten i kammaren i dag. Det vore väl bättre om regeringen, Socialdemokraterna och samarbetspartierna genomförde alla de där strukturreformerna som skulle underlätta för Riksbanken att sänka räntan i stället för att utdela pekpinna. Bry er mer om de instrument som står till ert förfogande än de instrument som står till Riksbankens förfogande!

Anf. 2 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Jag noterar att det i dag inte bara är tomt i finansministerns bänk medan vi andra debatterar, utan den här gången tänker han, enligt talarlistan, inte dyka upp över huvud taget när Sveriges riksdag fattar beslut om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och ramarna för statsbudgeten. Det kanske är lika bra det.

Fru talman! Det här handlar om hur vi ska fördela utgifter och skattesatser för nästkommande år men framför allt om vilka riktlinjer vi ska dra upp för framtiden. Det är det som är de viktiga besluten, därför att på kort sikt är det alltid svårt att göra stora förändringar.

Vi i Folkpartiet lärde oss två viktiga saker av nederlaget i eurokampanjen, vilket vi beklagar väldigt mycket men naturligtvis kommer att respektera. De två sakerna handlar om att vi måste få svenska folket att i sina hjärtan riktigt förstå hur viktigt det är för välfärden med goda villkor för företagande, entreprenörskap och jobb. Man måste förstå och övertygas om det viktiga sambandet mellan jobb i privat sektor och rättvisa kvinnlöner i den offentliga sektorn. Man måste förstå sambandet mellan goda villkor för exportföretagarna och fler platser i äldreomsorgen. Den offentliga sektorn kan aldrig finansiera sig själv, och det är inte politiker som skapar välstånd. Jag tror att vi liberaler måste gå i spetsen för den opinionsbildningen, därför att efter alla dessa år av näst intill hjärntvätt tror jag inte att regeringen kommer att klara av att föra den opinionsbildningen.

Den andra slutsatsen är naturligtvis att vi i Sverige behöver genomföra alla de tillväxtfrämjande och jobbfrämjande reformer som vi bara kan komma på, och det särskilt eftersom vi nu inte fick euron. Regeringsförklaringen var också ganska storstilad på den punkten. Men sedan regeringsförklaringen kom har vi sakta men säkert fått tagga ned förväntningarna, precis som vanligt. Statsbudgeten följde inte alls upp den, och det som nu har hänt verkar mer vara någon sorts krissamtal om den akuta krisen med sjukfrånvaron.

Vi i Folkpartiet har redan nu avgivit två vallöften, trots att vallöften vid det här laget väl har fått en ganska solkig klang: Fler ska jobba och statsskulden ska vara lägre.

Tillväxtarbetet kommer att kräva att vi vågar ompröva system, *kill your darlings*. En sådan omprövning behövs, därför att de system som i dag inte förmår leverera får aldrig vara viktigare än de mål och de människor som det handlar om.

Tryggheten, som människor av helt naturliga skäl söker, ligger inte i motstånd mot det nya. Men ofta är det just genom att bjuda motstånd mot det nya som människor agerar. Tryggheten ligger i förändringen. För att det ska fungera måste människor känna ett stort förtroende för samhällsapparaten, för ledningen, för politiker, för företagsledningar och så vidare.

Mikael Odenberg tog här tidigare upp *en* förtroendekris. Det finns väldigt många: skattefuskande toppolitiker, lägenhetsaffärer, både i kommunala och i statliga bolag bland toppolitiker men också i näringslivet, lyxrenoveringar, mutaffärer, korruption, traktamentsfiffel, kontokortsfiffel, porrklubbsbesök och så vidare – stort och smått blandat. Varken politiker eller näringsliv och definitivt inte det statliga näringslivet har i alla delar levt upp till det förtroende som man har givit dem och som människor har rätt att förvänta sig. De har inte visat sig värdiga det förtroendet. Det måste återförväras. Det är en oerhört viktig del i en tillväxtpolitik.

Om människor ska kunna använda sin skaparkraft och sin arbetsförmåga för att försörja sig själva och göra sitt bästa tillsammans med andra, måste en viktig del i ett tillväxtprogram vara just att vi återupprättar förtroendet i samhället. Ett problem i sammanhanget är att den socialdemokratiska politiken under många år har drivit fram de ägarlösa företagen, det ansiktslösa ägandet. Staten, som ju är storägare på Stockholmsbörsen och äger mycket stora bolag, är definitivt också en typ av ansiktslös ägare. Det är dags att vi får mer tydlighet i det här fallet. I det ligger att man också måste våga reformera skattesystemet, så att man inte systematiskt gynnar ansiktslöst ägande och utländskt ägande på det inhemska och personliga bekostnad, för att ta ett exempel.

Det behövs många andra reformer, men det finns en gräns för vad man kan klara med politiska konkreta beslut. Det skulle jag vilja sammanfatta som självkritik och självsanering. Det behövs en mycket mer framskjuten plats för värderingar och etik i beslutsfattandet i styrelserum, i sammanträdesrum, i bolagsledningar.

Fru talman! Det finns många andra problem som budgetpropositionen och de ekonomiska riktlinjerna hade behövt adressera. Jag kan ta ett viktigt exempel. Sverige har drabbats av ett oföretagsamhetsklimat. Vi pratar ofta om att vi har ett dåligt företagsklimat, men det största problemet är det oföretagsamhetsklimat som vi har. Att starta och driva ett företag ligger helt enkelt alltför långt bort från de flesta medborgares tankevärld. Det måste vara okej i det här landet att bli rik också på företagande, inte bara på spel, idrott och underhållning.

Ett bättre företagsklimat handlar självklart mycket om mindre krångel, bättre skattesystem, goda villkor för forskning och utveckling, och så vidare. Men det handlar också om ett tillåtande värderingsklimat och att man låter mångfald, olikhet och kreativitet bli en tillgång och blomstra i stället för att ständigt pressa ned det. I det här landet är det precis som att den som gör rätt är den som går omkring med Jante på den

ena axeln och Luther på den andra, men då får vi inte de nya och växande företagen.

Ett annat problem ligger i följande paradox. Sverige har världens förmodligen högst utbildade kvinnor, men de tas inte till vara – Sverige är ett manssamhälle. Bortsett från några ljuspunkter har det absolut mesta gått helt i stå på jämställdhetsområdet. Då är det märkligt att kvinnor och män än i denna dag, 2003, inte tillåts att mätas med samma linjal och vägas på samma våg. Det är ett otroligt stort problem för den svenska tillväxten och välfärden. Att kvinnor får samma chanser som män i det här landet och att konkurrensen släpps fri är precis vad det handlar om. Instängningen av svenska kvinnor i den offentliga sektorn handlar i mångt och mycket om en konkurrensbegränsning där män slipper konkurrera med kvinnor. Släpp konkurrensen fri och låt marknaden spela, så ska ni se vad kvinnokraften kan skapa i det här landet!

Ett tredje stort problem är det faktum att risken för en invandrare att bli arbetslös i Sverige är större än i nästan alla andra industriländer. Vi måste riva muren runt den svenska arbetsmarknaden. Lagg ned AMS och låt många aktörer driva verksamheten! Inför jobbgaranti i stället för långtidsarbetslöshet och jobbkontor i stället för att låta människor sitta på socialkontoret!

Ett fjärde viktigt problem som jag skulle vilja adressera är att en del i den stora förtroendekris som växer är regeringens totala oförstående för vikten av över huvud taget goda levnadsvillkor i storstadsregionerna. Vi hade en debatt här i förra veckan då kommunminister Lars-Erik Lövdén visade vilket totalt förakt man känner för de människor som bor i Storstockholmsregionen. Skattesystemet driver företagen ut ur landet. Skatteutjämningsystemet har drivit i väg dem som fanns kvar. De fattigaste människorna får betala den högsta skatten för en allt sämre service. Om hela Sverige ska leva måste man fundera på om det ändå inte är så att Storstockholm ligger i Sverige. Jo, det gör det. Om inte regeringen nu kan lämna ett definitivt, konkret och pålitligt besked om att åtminstone Citybanan ska betalas av staten, tycker jag att det vore skandal. Det här var några frågeställningar.

Själva statsbudgeten, som vi nu ska besluta om, skulle jag vilja sammanfatta så här: Utgifterna är för höga, skatterna är för höga, underskottet är för stort och marginalerna är för små. Staten går med underskott år ut och år in och lånar till driften. Det är helt oacceptabelt.

Man kan tycka att det låter lite osexigt att diskutera målformuleringar för det offentliga sparandet. Men vad det handlar om är om vi ska acceptera att staten går med underskott nu i många, många år för att sedan ha överskott senare, om tio femton år, i många, många år, när fyrtiotalisterna har gått i pension. Det är precis det som riksdagsmajoriteten här föreslår. Det skulle helt enkelt kunna sammanfattas så här: Gör inte nu vad någon helt annan kan göra åt dig sedan! Och den där andra – ja, det är vi som är yngre. Det är helt oacceptabelt.

Lösningen på de här frågorna handlar till stor del om en bättre ekonomisk tillväxt, en bättre ekonomisk utveckling. Det är därför som vi lägger fram förslag som handlar om att fler ska jobba, att fler ska vara på jobbet, att vi ska ha fler växande företag, att vi ska ha lägre skatter och att de mest skadliga skatterna måste bort först och att vi ska ha lägre utgifter. Vi prioriterar internationellt bistånd, rättsväsende och funktions-

hindrades situation. Underskotten ska vara lägre och marginalerna ska vara större.

Därför, fru talman, yrkar jag bifall till reservation nr 1 och reservation nr 8.

(Applåder)

Anf. 3 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt glädjande att tillväxtfrågor har fått något av en renässans i Sverige. Alla partier talar nu om behovet av tillväxt. Man kan också konstatera att den vetenskapliga litteraturen numera är ganska samstämd om vad som krävs för att åstadkomma en bra tillväxt. Bland ekonomer finns det något som man skulle kunna beteckna som konsensus om vilka åtgärder som skulle behövas för att ge en bättre tillväxt i den svenska ekonomin – en tillväxt som skulle klara de utmaningar som svensk välfärd står inför. Och det är faktiskt inga konsigheter som krävs, även om man skulle kunna tro det med tanke på all vända som tycks råda om att sådana här tillväxtåtgärder skulle kunna hamna på riksdagens bord.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet verkar trots allt ha någon sorts ideologisk Berlinmur kvar framför de här åtgärderna.

Det är klart att i gamla tider, i en sluten ekonomi med en väldigt sned fördelning av resurserna, var förmögenhetsskatten ett ganska kraftfullt redskap för att åstadkomma en utjämning. Men i dagens globaliserade ekonomi har förmögenhetsskatten blivit lika omodern och oanvändbar som vad hackan och skäran skulle vara i dagens moderna jordbruk. Den är direkt kontraproduktiv. Den har enligt Riksskatteverket drivit ut ungefär 500 miljarder av svenska hushålls tillgångar till oredovisade konton i utlandet.

Det är inte heller särskilt rättvist med tanke på att den socialdemokratiska regeringen har befriat de allra rikaste. 17 av 18 av landets aktiemiljardärer är helt befriade från förmögenhetsskatt på sina aktietillgångar medan vanligt folk får betala förmögenhetsskatt på minsta lilla villafastighet som man kanske har byggt en gång för länge sedan. Det kan inte vara särskilt rättvist.

Antagligen räds väl Socialdemokraterna något slags felaktig och kvardröjande klasskampdebatt. Det tycker jag inte att man ska göra. Jag tror nämligen att Göran Persson skulle klara av en sådan debatt. Jag minns när han stod i talarstolen här och förklarade, under budgetsaneringen, att den som är satt i skuld är icke fri. Han borde kunna förklara de här sambanden för sina egna. Han borde kunna förklara detta för svenska folket och få en majoritet av sina egna med sig.

Se på Gerhard Schröder, hans partikollega i Tyskland! Han står ännu mer med ryggen mot väggen än vad Göran Persson gör för närvarande. Han tar tag i de här svåra frågorna. Ett motsvarande civilkurage förväntar vi oss faktiskt också av Socialdemokraterna. För nu är det så att tillväxtpolitiken skjuts på framtiden. Efter nio års misslyckanden och missade tillväxtchanser står nu Socialdemokraterna med ryggen mot väggen.

Fru talman! Jag tycker att det är två påståenden som kan karakterisera resultatet av nio års socialdemokratisk politik. Det första är: Utan tillväxt finns bara nedskärningar att fördela. Det andra är: När krubban är tom bits hästarna.

Prot. 2003/04:31

19 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Läs DN Debatt från i går! Där är det ett trettiotal kända företrädare, bland annat ett stort antal socialdemokrater här i Stockholmsregionen, som talar om utjämnningssystemets förödande effekter. Det är bråk inom landsting om hur nedskärningar ska fördelas. TT skrev i går: ”Rena hundslagsmålet om vården i norr.” Vi kunde också se det på TV. Den svarta sektorn frodas och roffarmentaliteten blir allt tydligare. Vi ser det i Systembolaget. Vi ser det i Skandia. Vi har sett det i Gotlandsbolaget. Vi har sett det i försvaret. Vi har sett det i SL och på många andra ställen. Som följd av en försämrad moral i kombination med bristande kontroll och krångliga regler överutnyttjas också socialförsäkringssystemet.

Detta sker trots att vi i Sverige faktiskt har ganska goda förutsättningar på många områden. Jag tänker på forsknings- och utvecklingskostnader. Där har vi ganska stora satsningar. Jag tänker på utbildning, riskkapital, IT-kunnande och så vidare. Trots det uteblir mycket av resultaten, frukterna, av det här. Svenska forskningsresultat kommersialiseras utomlands. Svenska multinationella företag minskar antalet anställda i Sverige men nyanställer utomlands. Hundratals miljarder har, som jag sade tidigare, lämnat Sverige. Svenska företag köps upp i rasande takt av utländska intressen. Och Socialdemokraterna står handfallna inför den här utvecklingen!

Nu satsar man i stället all energi på att upprätthålla bilden, skenet, av den svenska modellens överlägsenhet. Det blir en allt omöjligare uppgift i takt med nedskärningar och underskott i snart sagt alla offentliga verksamheter utom pensionssystemet.

I stället för att förankra och bedriva en effektiv tillväxtpolitik har Socialdemokraterna valt att ducka och smita undan den nödvändiga interna, vilket jag menar att det är, pedagogiska uppgiften att förklara och förankra de tillväxtåtgärder som de själva vet krävs för att säkra välfärden. I stället håller man tummarna, blundar och väntar på nästa internationella konjunkturuppgång. Den strutspolitikerna håller inte längre. Det visar kriserna inom den svenska sjukvården och rättsväsendet och de kassakistor som gapar tomma snart sagt överallt.

Det är väldigt många kriser som man har att hantera just nu. Visst är det så. Det är bakslaget i folkomröstningen. Det är affärerna i SL, i försvaret, i Systembolaget, i Stokab. Allt det här håller sakta men säkert på att förändra den politiska spelplanen. Det är klart att de här skandalerna i näringslivet också tar väldigt hårt på förtroendet för storföretagen och det finansiella systemet. Det är väldigt allvarligt också för tillväxtförutsättningarna.

Jag tänker också på de tjänstemän på Migrationsverket som sålde svenska medborgarskap till kriminella individer. Det här har spridit sig ut i hela systemet på ett väldigt allvarligt sätt. Det är ett tecken på att den etiska debatten i Sverige både måste breddas och fördjupas. Värdegrunden måste underhållas om den ska bära inför framtiden.

Den viktigaste uppgiften för den ekonomiska politiken nu är ju att få fart på den svenska ekonomin och uppnå en högre långsiktig tillväxt. Vi kristdemokrater har ju tillsammans med övriga borgerliga partier ett projekt, och vi arbetar väldigt målmedvetet med det, nämligen att byta regering år 2006. Jag tycker att det ser ljusare ut med de möjligheterna nu än på mycket länge. Mycket talar för detta. Men det är trots allt

ganska långt kvar av den här mandatperioden. Vi har inte råd att vänta till 2006.

Socialdemokraterna har faktiskt en chans att göra någonting på det här området under den här mandatperioden, att vända utvecklingen. Jag tror dock att det kräver att man bryter med de tillväxtskeptiska stödpartierna och söker en samverkan med arbetsmarknadens parter och med den tillväxtinriktning som de borgerliga partierna står för tillsammans med OECD, EU-kommissionen och egentligen alla som betraktar svensk ekonomi utifrån. Det finns en väldigt samstämd lista på åtgärder och angelägna reformer.

Vi kristdemokrater har till exempel lagt fram ett fullt finansierat förslag till vad jag skulle vilja kalla en skatteväxling för att avveckla de mest skadliga ägarskatterna. Då är jag tillbaka vid förmögenhetsskatten, dubbelbeskattningen och delar av arvsskatten. Det handlar om en skatteväxling inom den här sektorn. Genom en höjning av bolagsskatten med 2 % finansierar man allt detta.

Jag ser med oro på att regeringen i de här tillväxtsamtalen håller fast vid P.-O. Edins förslag om att ta bort möjligheten att avsätta i periodiseringsfonder. Detta är förödande för väldigt många småföretag. Det kommer att urgröpa deras likviditet. Det kommer att ha mycket allvarliga effekter. En mycket bättre väg, fru talman, är att just höja den bolagsskatt som gäller alla, även utländska företag, i Sverige. Det är också den linje som Svenskt Näringsliv står för. Jag tycker att det är rakryggt av Svenskt Näringsliv att våga se möjligheterna och att våga se verkligheten i vitögat: Ska man få igenom detta under nuvarande mandatperiod gäller det att göra en sådan här skatteväxling.

Det finns alltså möjligheter för regeringen att få igenom detta i Sveriges riksdag. Det finns förslag i det betänkande som vi nu behandlar för att kunna genomföra detta på ett bra sätt som kan stärka den svenska tillväxtkraften.

Fru talman! Statsministern är en intressant person. Han har en sällsynt förmåga att släppa ett antal försöksballonger. Det skulle vara intressant om finansutskottets ordförande Sven-Erik Österberg ville kommentera några av de saker som nu är i luften. Jag tänker till exempel på det som plötsligt uppdagades i torsdags, det som vi kristdemokrater i fem års tid, tror jag, har yrkat på i denna kammare, nämligen en bred översyn av hela det svenska socialförsäkringssystemet. Plötsligt står Göran Persson och säger: Ja, det ska vi göra. Sedan hör vi Berit Andnor som genast tar tillbaka minst hälften, eller två tredjedelar, och säger att det här inte ska gälla föräldraförsäkringen och inte heller a-kassan.

Jag tycker att det vore intressant om Sven-Erik Österberg, som ändå är finansutskottets ordförande, hade någon uppfattning om vad som kan ligga i detta utspel. Det finns också väldigt många andra utspel som statsministern har gjort. Säg gärna någonting om det.

Fru talman! Syftet med Kristdemokraternas ekonomiska riktlinjer, och för övrigt också de övriga borgerliga partiernas gemensamma riktlinjer, är att förbättra Sveriges långsiktiga tillväxtförutsättningar till åtminstone 3 %. Det kan tyckas vara en liten skillnad i förhållande till de ca 1,8 % som vi har haft de senaste 30 åren och de ca 1,9 % som vi nu ser fram emot.

Prot. 2003/04:31
19 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Det är en himmelsvid skillnad! Det är skillnaden mellan långa och korta värdköer, det som gör att gamla människor får ligga och vänta på att någon kommer till dem när de behöver hjälp, och det är skillnaden mellan en bra skola och den undermåliga skola som vi i långa stycken ser i dag, som gör det nödvändigt att vi kan få upp denna tillväxt.

I dag har vi möjlighet att stödja den politiken genom att bifalla den reservation, nr 1, som vi har gemensamt i de borgerliga partierna. Jag vill också, fru talman, yrka bifall till reservation 13.
(Applåder)

Anf. 4 LENA EK (c):

Fru talman! Ärade ledamöter! Ärade åhörare! Jag skulle vilja börja med att ge en eloge till riksdagens utmärkta personal i olika funktioner. Just nu tänker jag särskilt på riksdagens utredningstjänst. Jag har ägnat morgonen åt att titta på lite ny statistik som de har lagt upp på vår hemsida, och som alla intresserade åhörare och ledamöter kan titta på själva. Där illustreras väldigt mycket av de strukturella problem som vi har i Sverige och som vi behöver lösa. Jag ska bara ta några exempel på hur statistiken ser ut för vår del och sedan komma in på förklaringar till varför det ser ut så här. Efter det kommer jag in på åtgärdsförslag från vårt parti.

Det finns ett diagram som handlar om sysselsättningsökningen mellan 1990 och 2002. Där ser vi att Sverige under perioden faktiskt har minskat med 5,4 %. Danmark har ökat med 3 %, Finland har ökat med 8 %, Storbritannien med nästan 14 % och Tyskland med nästan 30 %. Det finns naturligtvis många förklaringar till det, men siffran -5,4 % för Sverige på en tolvårsperiod är ändå talande.

Andelen egenföretagare i procent av den totala sysselsättningen är i Sverige 10 %, i Finland 13 % och i EU som genomsnitt 14 %. I jämförelse med våra konkurrentländer är vi alltså urdåliga på att få i gång egenföretagare och få dem att bidra till tillväxten. Det finns också ett diagram som visar att antalet egenföretagare faktiskt minskar. Det minskar i ett Sverige som behöver tillväxt så oerhört mycket!

En annan oerhört bekymmersam sak som man tar upp i statistiken är andelen arbetslösa utlandsfödda i relation till deras del av arbetskraften. Där lyckas vi få in färre i arbete än man gör i alla våra konkurrentländer. Hos oss ligger andelen utlandsfödda arbetslösa på 2,6 %. I Danmark är den 2,3 % och i Tyskland 1,6 %. Vad gäller Tyskland har vi annars bilden att man har oerhörda problem med integration och sysselsättning för de utlandsfödda som finns i Tyskland, men Sverige har i själva verket nästan dubbelt så svåra problem.

Arbetslösheten stiger och sysselsättningen minskar.

På skattesidan har vi i förhållande till alla andra länder störst andel skatteintäkter jämfört med BNP. Vi har en skattekvot på 51,4 %. Det är drygt 10 % mer än EU-genomsnittet och drygt 15 % mer än genomsnittet i OECD.

Det här är strukturella problem som är oerhört svåra. Samtidigt har regeringen visat en nästan total oförmåga att ta itu med dem. Det syns till exempel på ökningen av den statliga nettoupplåningen. Vi har en ökning som är en halv gång större än våra konkurrentländer i genomsnitt. Vår BNP per capita ligger bara på 16:e plats.

Detta är väldigt stora problem, och vi borde ägna oss åt att hitta lösningar på dem. I det budgetförslag som regeringen med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet har lagt fram finns inte dessa lösningar.

Vi i Centerpartiet föreslår att vi ska ha ett statligt överskottsmål. Vi måste alltså titta på de statliga finanserna. Och vi måste ha ett tillväxtmål, och det har vi i alla oppositionspartier tagit upp i vår gemensamma reservation. Det är en väldig styrka att vi identifierat problemen och också angett en del av lösningen tillsammans.

Att ligga en procent sämre än våra konkurrentländer när det gäller tillväxt i en statistikperiod på 30 år innebär en oerhörd skillnad för vad man kan göra när det gäller välfärd. Det gäller att se till att egenföretagandet kommer i gång, att invandrare kommer in på arbetsmarknaden och att vi kan ta hand om våra gamla och våra barn. Det är bakgrunden till de förändringsförslag som vi har lagt fram.

När vi försöker formulera den ekonomiska politiken tycker jag att jag ser några grundläggande faktorer som ger denna skillnad i utvecklingen som statistiken visar. Det gör också att jag oerhört gärna vill byta regering och se till att vi får en annan ekonomisk politik i Sverige.

Det handlar om oförmågan att skapa tillväxt över längre tid. Det handlar om synen på människan – man menar att det är bättre att människor är beroende av trygghetssystem. Ja, visst ska det finnas trygghetssystem, men det är mycket bättre att man kan leva på sin lön. Det handlar om synen på företagaren. Den som startar företag ses snarare som en misstänkt person än som en som ska stödjas. Företagare diskrimineras till exempel i trygghetssystemen. Det är stela, centraliserade system med mycket regler. Man har en svår oförmåga att förenkla och underlätta.

Man har också en oförmåga att klara den internationella miljön – att se till att Sverige deltar i de stora internationella forskningsprogrammen och att vi har konkurrenskraftiga villkor för våra företag. Man måste se till att de som studerar utomlands har möjlighet att göra det på ett enkelt sätt oavsett hur mycket föräldrarna tjänar. Man måste se till att de svenskar som arbetar i utlandet faktiskt får del av de trygghetssystem som finns. Det finns en oförmåga att se att Sverige lever i en internationell miljö där vi behöver kunna fungera smidigt och lätt för att kunna klara vår egen tillväxt på hemmaplan, kunna behålla jobben här och kunna ha den trygghet som vi vill att människor ska ha.

Jag tänkte ta upp tre reformområden som vi i Centerpartiet tycker är viktiga. Jag tror att jag börjar med inkomstskattereformen. Där vill vi öka rättvisan, stimulera till arbete, öka individens självbestämmande och samtidigt ge stabila kommunala skattebaser. Det gör vi genom att ersätta dagens grundavdrag med en skatte- och förvärvsrabatt och omvandla skatteavdragen till skatterabatter. I det sammanhanget sänker vi skatten för människor med låga inkomster, så att man kan leva på sin lön.

Det skrivs inte så mycket i texterna om jämställdhet, men en sådan inkomstskattereform skulle göra oerhört mycket för kvinnor i offentlig sektor. Att få 700–800 kr mer i månaden att leva på skulle göra att man kunde öka sin livskvalitet och själv bestämma över sin framtid på ett helt annat sätt. Man klarar sig på det viset, så att man inte behöver använda de trygghetssystem vi har mer än om det händer något. Man ska inte behöva använda dem som rutin varje månad och vara beroende av våra konjunktur känsliga svenska finanser.

Att se konjunkturrapporterna i tidningarna och samtidigt höra våra politiska diskussioner och veta att det kommer nedskärningar gör alldeles vanliga människor – alldeles vanliga kvinnor – mycket oroliga. Vi måste för vanliga människors skull ta oss ur den onda cirkeln.

Det här innebär också att kommunerna faktiskt tar del av tillväxten. I ett enda slag kan kommunerna öka sin skattebas och själva bestämma över sina pengar. Det är ju de som står för den största delen av jobben när det gäller vård, skola och omsorg. Därför behöver de få del av tillväxten utan att pengarna går omvägen över staten, som ju skummar av det mesta och lägger det i olika svarta hål. Pengarna ska gå direkt till kommunerna, rakt in i vård, skola och omsorg. Därför har vi formulerat vårt skatteförslag på det här viset.

Det skulle också innebära ett minskat tryck på skatteutjämningsystemet och underlätta för de kommuner som tycker att det är bekymmersamt. Ändå skulle vi kunna behålla solidariteten i ett skatteutjämningsystem, vilket är oerhört viktigt.

Ett förbättrat företagsklimat är vårt andra stora reformområde. Det handlar om en miljard till riskkapitalavdrag, om att vi inte ska ha tredje sjuklöneveckan utan ett annat system, om att vi ska ha regelförenklingar, om att underlätta generationsskifte, om att reformera 3:12-reglerna och om att ge företagare samma rättigheter som arbetstagare när det gäller att kunna vara hemma med sjukt barn eller att vara föräldraledig.

Det tredje stora området som vi hanterar i vårt budgetförslag är ett stort paket mot ohälsan där vi säger att det ska vara en fullständig finansiell samordning i hela landet.

Om man hade genomfört Socsam i hela landet på samma sätt som man har gjort i Finspång och tjänat proportionellt sett lika mycket som man har gjort i Finspång hade det gett 30 miljarder i minskade utgifter till statskassan. Ändå väljer majoriteten att inte göra så. Det handlar om ökade resurser till försäkringskassan, nationell vårdgaranti, förstärkt företagshälsovård och rehabiliteringspeng.

Fru talman! Vi har i vårt budgetförslag försökt se problemen och försökt hitta konstruktiva åtgärder som ska ge en uthållig tillväxt som ska ge människor livskvalitet och företagen livskraft.

Därför yrkar jag bifall till den gemensamma borgerliga reservationen 1, som jag tycker är en viktig grundsten inför bildandet av en annan majoritet med en annan ekonomisk politik, och till reservation 10, där våra reformområden och möjligheterna att förändra den svenska utvecklingen på det ekonomiska området beskrivs. Därmed går man också noggrant och i detalj igenom livskvaliteten för människor.

Anf. 5 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag skulle inledningsvis vilja hälsa Mikael Odenberg välkommen till finansutskottet. Han blev vald här tidigare i dag, och det är hans första debatt i sin nya roll.

Jag skulle även vilja rikta ett tack till Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Den budget och det förslag till ramar som vi lägger fram här i dag vilar på en samverkan mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Mikael Odenberg beklagade detta lite grann och tyckte att det på grund av detta också fanns en tillväxtfientlighet i budgeten. Det är väl alltid bäst att man utifrån den politiska synen kan bestämma själv. Men

det är sällan så i svensk riksdag. Då är det samverkan som gäller, och då gäller det också att samverka på ett bra sätt. Min erfarenhet av detta samarbete under denna höst är god. Därför vill jag tacka Miljöpartiet och Vänsterpartiet för deras insats.

Jag skulle också vilja peka på att den budget som vi faktiskt lägger fram i en besvärlig tid är stark vid en internationell jämförelse, framför allt vid en jämförelse med övriga länder i Europeiska gemenskapen. De svenska statsfinanserna är under kontroll. De överskottsmål och det utgiftstak som vi har presenterat har vi för avsikt att hålla. Budgeten håller sig inom ramen. Man har under många år framfört kritik och sagt att så inte skulle bli fallet. Men vi har faktiskt klarat det under de gångna åren och kommer också att se till att göra det detta år och även för det år som budgeten gäller.

Vi kan se att Sverige tillsammans med våra nordiska grannar Danmark och Finland faktiskt har de starkaste offentliga finanserna i Europa. Om det är en slump eller om det finns någon annan anledning till det vet jag inte. Men vi har haft synen att en ekonomi i balans är väldigt viktig för att på sikt kunna hävda välfärden och se till att Sverige står starkt också i framtiden.

De stora bekymren när det gäller ekonomi spiller över på andra länder. Vi ser att Frankrike, Tyskland, Portugal och till viss del även Italien har våldsamma bekymmer med sina ekonomier, och det pågår ständiga diskussioner på Ekofinmöten och så vidare om på vilket sätt dessa länder ska se till att komma till rätta med sin ekonomi så att förtroendet för hela Europeiska gemenskapen är stark i vår omvärld, vilket inte är oviktigt för Europa som ett handelscentrum och som en del i hela världshandeln.

Att Frankrike och Tyskland har problem med sina ekonomier spelar också ganska stor roll för Sverige eftersom länderna i Europeiska gemenskapen är våra viktigaste exportländer. När deras handel minskar påverkar det svensk export på ett negativt sätt. Därför har vi ett genuint intresse av att se till och medverka till att dessa länder får bättre balans.

Detta handlar inte bara om ekonomierna. Mikael Odenberg och även andra talade om dystra tillväxtprognoser och så vidare. Jag är den förste att skriva under på att jag mycket gärna skulle vilja ha en bättre tillväxt i Sverige. Det är nog få politiker som motsäger detta. Men om vi jämför Sverige med andra länder kan vi se att Sverige tillsammans med sina grannar Danmark och Finland även i detta sammanhang faktiskt har hävdat sig väl i tillväxtligan inom Europeiska gemenskapen. Sverige har haft en betydligt bättre tillväxt än Europa i genomsnitt. Det tycker jag att man kan stryka under innan all dysterhet tar överhanden.

Jag vill tala lite grann om budgetlagen. Den har varit en av de viktigaste förutsättningarna i sammanhanget. Den är ett ordentligt styrmedel för att man ska se till att man håller ordning på de offentliga finanserna. Under de tidigare goda åren hade vi ett ordentligt överskott i de offentliga finanserna – drygt 4 % under de år som var bäst – vilket glömdes bort av de tidigare debattörerna. Detta har gjort att vi, när vi nu har en lågkonjunktur som envist biter sig fast, kan använda överskotten och nu till viss del brygga över. Därmed blir konsekvenserna för statsbudgeten mindre i dåliga tider än de skulle ha blivit om vi hade haft det gamla systemet där varje krona så att säga har använts vid varje tillfälle. Nu får man en bra stabilitet och en bra signal. Och vi ser att i den lågkonjunktur

som nu drabbar Europa har Sverige trots allt klarat sig bättre så här långt än vad många andra länder ute i Europa har gjort. Det tycker jag att man faktiskt till viss del kan glädja sig åt.

Det stämmer att arbetsmarknaden har minskat något, men inte så våldsamt mycket. Vi ser också att sysselsättningen hålls uppe på en hygglig nivå, även om det är ett steg kvar till de 80 % som var målet för nästa år. Men vi har också sett att lågkonjunkturen har drabbat arbetsmarknaden ganska hårt.

Är allt bara bra? Och är allt som jag säger helt förutsägbart, som någon kanske kommer att säga? Jag tycker att man kan peka på att det finns problem, för annars vore det konstigt. Ett av de kanske allvarligaste problemen är de ekonomiska problemen i kommuner och landsting, och kanske framför allt i landstingen. Detta får vi ständigt rapporter om. Det har kommit kritiska synpunkter från debattörerna här. Men i vilken mån medverkar de borgerliga partierna till att se till att man får ordning på ekonomin ute i landstingen? Inte gjorde de mycket i Stockholms län. Snarare lämnade de ett rättbo efter sig som man nu ska försöka rensa upp ekonomiskt.

Till stor del beror landstingsproblemen ute i landet även på en förfelad struktur. Vi har en sjukhusstruktur som härrör sig från en tid då det inte fanns kommunikationer. Nu försöker man ändra strukturen och ge rätt vård där behoven finns. Men vad gör borgerliga ledamöter ute i landet? Jo, de är sjukhuskramare när det gäller en ålderdomlig struktur därför att de inte orkar ta debatten med sin lokala befolkning och säga att detta är nödvändigt. Det tycker jag är en läxa som man på den borgerliga sidan kan fundera över lite grann, och inte bara vara kortsiktigt populistisk vid varje enskilt tillfälle när det handlar om att faktiskt se till att man får en landstingsstruktur som är modern och som möter de behov som finns.

Det har varit en stark konsumtionsökning i kommuner och landsting. Det är en signal om att det finns ett stort förtroende för dessa verksamheter – verksamheterna är starkt efterfrågade av medborgarna. Här har vi en gemensam uppgift att se till att det som människor förväntar sig kan verkställas ute på fältet.

Jag skulle också vilja peka på ohälsan. Med statistik kan man bevisa allt. Lena Ek hade en gedigen genomgång av en mängd siffror.

Finland lyfts ibland som ett föredöme när det gäller låga ohälsotal. Där har man en bortre parentes efter ett år. Därefter ramlar man ur statistiken. Skulle man ta hänsyn till dem som ramlar ur efter ett år men som ändå inte finns på arbetsmarknaden och som enligt svenska mått skulle vara sjukskrivna är Finland knappast bättre än Sverige.

Så här kan man vrida och vända på saker i den delen. Med detta vill jag dock inte säga att vi ska negligera problemet i Sverige. Det är naturligtvis mycket stort. Vi måste se till att människor i arbetsför ålder kan vara på sina arbeten i stället för att vara hemma på grund av ohälsa.

Det finns en rad orsaker i det sammanhanget. Jag ska inte ge mig in på dem nu, för det tillåter inte talartiden. I varje fall görs det en hel del från regeringens sida. Det handlar om en rad olika åtgärder.

I denna budget aviserar vi att vi tar frågan på allra största allvar. Vi tänker se till att också få fram nya delar bland annat när det gäller ekonomiska drivkrafter. Det handlar då om ett sjukförsäkringssystem som

stimulerar till att verka för en arbetsplats som är frisk – detta i stället för att kanske strunta i dem som är sjuka och vända sig till och anställa dem som är friska. Det som i dag mycket sker ute på arbetsplatserna är ju att långtidssjuka blir utan sina anställningar och att nya i stället anställs.

Vi måste alltså fokusera på att se till att de som är sjuka kan komma tillbaka till sina arbeten och på att ha en ekonomisk stimulans i den riktningen. Det är vad detta med ekonomiska drivkrafter handlar om.

Sedan skulle jag också vilja fokusera på tillväxten, som det talats mycket om här. Internationellt sett och i jämförelse med övriga Europa har vi haft en hygglig tillväxt. Men det är klart att en bättre tillväxt också skulle öka möjligheterna att göra ett bra land bättre.

Jag vill lite grann peka på det som statsministern sade i regeringsförklaringen och som är en ordentlig satsning på ett tillväxtfrämjande klimat i Sverige. Det gäller att skapa en bred debatt. Själv har jag under hösten varit ute på ett otal möten ute i vår partiorganisation där vi diskuterat tillväxtfrågorna – men inte därför att tillväxten i sig är ett mål utan därför att tillväxten är ett medel för att kunna skapa ett rättvist och bra samhälle. Detta vill vi mer fokusera på också under det här året. Så småningom kommer det att utmytna i konkreta förslag om vad det hela innebär i fråga om att förbättra i de olika delarna.

Med den demografiska utvecklingen, med den arbetskraft som i framtiden kommer att stå till buds i Sverige och med en ökande andel av befolkningen i pensionsålder vet vi att vi måste vara rädda om arbetskraften. Vi måste dessutom se till att vi har ett system som verkar för ett ökande företagande. Det gäller också att se till att det finns jobb åt den arbetskraft som finns och på så sätt se till att den offentliga kakan kan växa på ett positivt sätt, så att vi kan hålla uppe välfärden och se till att människor och väljare kan få vad de eftersöker på området.

Jag ska också säga några ord angående oppositionen. Jag har läst era reservationer och era förslag till politik, men jag måste säga att det är en ganska trist upprepning av vad som ständigt funnits med under de senaste åren. Allting mynnar egentligen ut i den politik som ni genomförde i början av 1990-talet och som då knappast var särskilt lyckosam. Lite grann av den politiken ser vi genomföras i dag i Frankrike. Omedelbart hamnar man i stora skattesänkningar som ska ge glädje där tillväxten ökar.

Men tillväxten kommer inte om inte förutsättningarna – efterfrågan – finns. Det hela mynnar då ut i ett statsfinansiellt moras. Det hände i Sverige i början av 1990-talet, och det håller nu på att hända i Frankrike. Jag blir alltså inte särskilt imponerad i den delen. Ni skriver väldigt mycket om vad ni vill, men ni skriver väldigt lite om hur det ska gå till. I stället hoppas ni att lyckans dörr återigen ska öppnas med den politik som är.

Det är, skulle jag vilja säga, mest fråga om gammal skåpmat. Det hela var skämt redan på 1990-talet och blir inte bättre av att ha lagrats och av att nu dras fram i ljuset i förnyad form. Jag är alltså inte imponerad av framlagda förslag.

Till sist, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i dess helhet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 6 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Det är lite tråkigt att finansministern inte är här. I stället får Sven-Erik Österberg träda in i hans ställe. Det är ju Bosse Ringholm som borde ha lagt fram de förslag som saknas.

Sven-Erik Österberg är besviken på de förslag som de borgerliga partierna lägger fram och kallar dem för gammal skåpmat. Men om det hade varit så att Socialdemokraterna hade lagt fram tillväxtförslag skulle vi ha kunnat ha en diskussion. Nu skickas det ut frågeformulär över landet. Man vet uppenbarligen inte vilka åtgärder som ska vidtas. Regeringen har inga egna förslag, utan det handlar om frågeformulär och tillväxtsamtal. Jag vill inte förlöjliga detta, men det hade naturligtvis sett bra ut om regeringen hade vetat vad man vill på det här området. Det gör man uppenbarligen inte, så Sven-Erik Österberg ska kanske stämma ned tonen något när han talar om våra förslag.

Jag vill vara seriös och fråga Sven-Erik Österberg om han inte ser en möjlighet i att det nu finns konkreta avgränsade förslag till en uppgörelse i enlighet med det som arbetsmarknadens parter föreslår, nämligen en skatteväxling för att bli av med de förödande ägarskatter som nu har drivit mycket riskkapital ur landet. Därmed har man ju sett till att Gnosjö nu i stort sett ägs av Tyskland. Dubbelbeskattningen av svenskt sparande gör att utländska köpare av svenska lönsamma familjeföretag har 30 % rabatt – detta jämfört med svenska köpare. Det gäller då exempelvis nästa generation i familjeföretagen. 500 miljarder kronor har faktiskt drivits ut.

Vore det inte, Sven-Erik Österberg, möjligt att även här i riksdagen resonera i lite seriösa ordalag om en sådan här skatteväxling? Svenskt Näringsliv anser det. Där är man är mycket bekymrad över att regeringen i samtalen håller fast vid en reduktion när det gäller avvecklingen av periodiseringsfonderna. Det finns en stor artikel i dag i en ledande morgontidning i Sverige om detta.

Varför inte konkret diskutera de här sakfrågorna, Sven-Erik Österberg? Vore det möjligt att se en sådan här skatteväxling för den socialdemokratiska gruppen i finansutskottet – en icke oväsentlig samling i de här sammanhangen?

Anf. 7 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Det frågeformulär som Mats Odell hänvisar till ligger faktiskt till grund för den breda syn kring vilken vi vill föra ut diskussionen. Det gäller att få ett samförstånd om tillväxtpolitiken och sådant och att fånga in synpunkter från både näringslivet och andra delar när det gäller arbetsmarknadens parter och de fackliga organisationerna. Hur ser man på tillväxten? Vad är det som är viktigt när det gäller att skapa det här?

I fråga om Mats Odells och även övriga borgerligas syn på detta handlar tillväxten i princip enbart om sänkta skatter – det är vad som ger tillväxt. Jag tror också, Mats Odell, att skatter kan ha betydelse; jag säger alltså inte något annat där. Men jag är samtidigt övertygad om att det finns en rad andra orsaker som också är oerhört viktiga för att ha ett bra tillväxtklimat.

På s. 88 i vårt betänkande, del 1, skriver vi om en undersökning. Konkurrensmöjligheterna i 102 länder har undersökts av ett utländskt

institut. Man pekar på att Sverige faktiskt ligger på tredje plats i konkurrenshänseende. En rad olika faktorer vägs in. Mot den bakgrunden kan man fråga sig vem det är som ska ta ned sina övertoner, Mats Odell. Jag tycker att jag står på ganska stark grund när jag säger att det trots allt är ganska hyggligt i Sverige totalt sett. En bred syn kan aldrig vara fel i sammanhanget.

När det sedan gäller skatteväxlingen och hela den delen säger jag ungefär som jag alldeles nyss sade, nämligen att skatter inte är oviktiga. Detta ska också analyseras väldigt noga.

Vi lägger fram några förslag i den budget som vi behandlar här i dag. Också i skatterundan kommer det säkert att pekas på detta. Det gäller då bland annat förmögenhet mellan makar och 3:12-reglerna, där man ändå kan se ett visst hinder vid generationsskiften och så vidare att faktiskt ta fasta på.

Diskussionen behöver därmed inte på något sätt vara slut, utan den går vidare. Det gäller ju att försöka bena ut vad som är viktigt för att få i gång en bra tillväxt i Sverige.

Anf. 8 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jag har verkligen ingenting emot att Socialdemokraterna nu efter nio år i senaste omgången vid makten börjar skicka ut frågeformulär om hur man ska bedriva politik på det kanske allra viktigaste politikområdet för att åstadkomma det som Sven-Erik Österberg efterlyste: att få ordning på kommuners och landstings ekonomi. Men den enda långsiktiga möjligheten till detta är en bättre tillväxt. Under den senaste perioden som ni regerat har Sverige blivit Nordens fattigaste land.

Jag tycker att det finns anledning att bejaka att frågeformulär skickas ut, men det är inte riktigt det som man förväntar sig av en regering.

Vi har länge haft sådana här frågeformulär ute. Under 1980-talet diskuterade vi dessa saker. I OECD har Sverige en egen ambassadör. Men det måste vara en av de minst produktiva tjänsterna inom hela statsförvaltningen. De rapporter som kommer därifrån ställs ju bara in i bokhyllorna på Finansdepartementet.

Sven-Erik Österberg! Åtgärderna finns utredda. Utöver skatterna finns det många andra åtgärder. Det handlar då om mindre krångel. Småföretagardelegationens förslag ligger fortfarande kvar i byrålådorna på Näringsdepartementet. Det behövs inga frågeformulär. De har redan klarats av. Se i stället till att det kommer fram propositioner som hugger ned den regeldjungel som förkväver landets småföretagare.

Jag menar alltså att det är något sent att skicka ut frågeformulär. När krubban är tom och hästarna bits är det lite sent att börja fråga hur man ska så för att få det foder som kan läggas i dessa krubbor. Det är det jag säger.

Är ni beredda att resonera också med de borgerliga partierna om en politik som skulle kunna leda till högre tillväxt redan under denna mandatperiod?

Anf. 9 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Hela det anslag som statsministern hade i regeringsförklaringen innebär bland annat att man vill öka samsynen kring detta och få en bredare debatt om en politik som ökar tillväxten, vilket i sin tur

gynnar Sverige i dess helhet. Det är en öppning för en bred debatt i hela denna del.

Det är inte så att vi nu har vaknat i något slags tillväxtrus och helt plötsligt inser detta. Om man är lite påläst på arbetarrörelsens historia ser man att tillväxten redan på Ernst Wigforss tid var en av de viktigaste delarna för att klara en fördelning. Det är det jag menar med det jag säger. Tillväxten är inget mål i sig. Tillväxten är ett medel för att kunna föra en bra politik som gynnar landet och dess invånare. Det är viktigt att påpeka.

Detta är inte heller ett sent uppvaknande, utan som jag sade tidigare har vi när det gäller tillväxtdelen hävdats oss väl de senaste åren. När det gäller den OECD-lista som Mats Odell pekar på är det intressant att se att där finns två ordentliga *dip*. Man pekar på åren 1976–1982 och 1991–1994. Då tappade vi i tillväxt. Mats Odell skakar på huvudet, men 1991–1994 hade Sverige faktiskt minustillväxt samtidigt som övriga Europa hade tillväxt.

Jag ska inte dra några stora växlar på vad det finns för samband, men frågan är hur det är med de geniala förslag som Mats Odell slår sig för bröstet och säger att han lägger i denna kammare. De har ju inte precis rosats av Svenskt Näringsliv, utan de efterlyser en diskussion som ligger utanför de förslagen. De borgerliga har alltså inte träffat rätt här heller.

Vi ser hur lätt det är att sätta ned foten fel när det gäller de här frågorna. Svenskt Näringsliv hade ett skatteförslag som de tyckte var genialiskt. I dag får de i Dagens Nyheter stark kritik från småföretagen, som säger att det inte gynnar dem utan endast gynnar storföretagen. Det kanske är en liten indikation på att det där med tillväxt inte är så lätt.

De totala sanningar som var och en tror sig äga kanske inte är de totala sanningarna när de granskas. Därför tycker jag att det är bra med en bred samhällsdebatt. Men det är också bra att vi mellan politiska partier – gärna också med borgerliga partier – kan föra en diskussion om vad som är en bra tillväxtpolitik så att vi också fattar de rätta besluten.

Anf. 10 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Fru talman! Låt mig först yrka bifall till reservation 7.

Låt mig sedan säga att jag tycker att Sven-Erik Österberg valde ett lite dåligt tillfälle att ange skattesänkningar som ett stort hot mot efterfrågan och tillväxt. Det uttalandet görs alltså i en situation när Socialdemokraterna genomfört exempellösa höjningar av kommunal- och landstingsskatterna i några av landets viktigaste tillväxtområden. De har därmed gett normala inkomsttagare en köpkraftsindragning som överstiger de värsta krisåren på 90-talet, undandragit efterfrågan och knäckt konjunkturen i några av landets viktigaste tillväxtområden.

Samverkan är naturligtvis bra, men det jag försökte poängtera i mitt inledningsanförande var att man också måste fråga sig vem samverkan är bra för. Jag är inte särskilt intresserad av en samverkan som är bra för Socialdemokratiska arbetarepartiet. Jag efterlyser en samverkan som är bra för landet, och en samverkan med två öppet tillväxtfientliga partier som Vänsterpartiet och Miljöpartiet är inte bra för landet. Det blir en koalition för stagnation eftersom det sätter alla viktiga och önskvärda tillväxtreformer på undantag.

Låt mig slutligen också säga att man inte kan påstå att Sverige har en stark budget ens i en internationell jämförelse. Hela den budgetsanering som gjordes under 1990-talet har ju i praktiken förslösats under den förra mandatperioden, och vi har under fyraårsperioden 2003–2006 – det är bara att läsa innantill på s. 112 i finansutskottets betänkande – ett underliggande statsbudgetsaldo på minus 181,2 miljarder kronor.

Det, Sven-Erik Österberg, är inte exempel på en stark statsbudget. Det är ett tecken på och uttryck för en socialdemokrati som håller på att tappa greppet.

Anf. 11 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! När jag i mitt inledningsanförande pekade på Frankrike som exempel, och som jag även sade till Mats Odell, menade jag att om vi har en situation där vi måste stimulera ekonomin och tillväxten är lösningen på problemet inte enbart skattesänkningar. Det måste också följas av andra saker, och det var det jag pekade på.

Jag kan gå Mikael Odenberg till mötes och hålla med om att om det sker alltför starka kommunal- och landstingsskattehöjningar undandrar det naturligtvis köpkraft. Det är en del av problembilden i den kommunala sektorn. Sedan kan man diskutera var gränsen går.

När det gäller balanskravet i kommuner och landsting skulle jag vilja säga att det kan vara ett bekymmer när man enskilda år får anmälningar till kammarrätten. Detta kan ju aldrig vara meningen med balanskravet. Det måste ses över, vilket Lars-Erik Lövdén också gör nu.

Men jag tycker att man ska fundera ett steg vidare och se om inte kommuner och landsting också behöver ett budgetsystem som underlättar för de lokala politikerna att föra en offensiv finanspolitik där man under goda år bufferterar medel för att ha när det kommer sämre år. På så sätt hamnar man inte omedelbart i ett underskott när skattekraften viker något.

Om vi ser på skattekraften har vi en konjunktur som inte har vikt sig så våldsamt mycket men ändå medför stora problem. Det är något som man måste fundera över.

Samverkan – javisst. Jag samverkar inte heller med moderater för att jag vill stärka deras parti. Det har jag inget intresse av eftersom vi är politiska motståndare. I stället har jag alltid utgått från att en samverkan ska gagna det svenska samhället och dess medborgare. Det trodde jag att vi var överens om, Mikael Odenberg, utan att vi behöver påpeka det.

Budgeten är i balans – javisst. Vi har 2-procentsmålet, överskott över en konjunkturcykel, och i finansplanen och budgeten kan man också läsa att den linjen håller. Vi klarar den delen. Vi har en *dip* nu, men vi kommer att kunna se till att vi får en starkare ekonomi som kan balanseras. Vi håller alltså 2-procentsmålet över tiden.

Anf. 12 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Fru talman! Jag är vald till riksdagen för att i första hand diskutera problemen i Sverige – inte problemen i Frankrike, hur angelägna de senare än kan tänkas vara.

Vi är överens om att enbart skattesänkningar inte är en lösning på alla problem. Det är mig veterligen ingen under debatten som gett uttryck för

den ståndpunkten. Icke heller jag har gett uttryck för den, och jag har den inte.

När det gäller kommunernas situation har vi nu det läget att när konjunkturen försämras tenderar kommunerna att ytterligare höja kommunalskatterna och därmed lägga ny sten på bördan.

Vi öppnar för en diskussion om balanskravets utformning och om de kommunala budgetsystemen. Men jag tror att vi då öppet måste erkänna att vi står inför ett vägval att antingen låta det kommunala självstyret få leva vidare eller att fortsätta och föra över beslutsfattande från kommunerna till staten på det sätt som skett under gångna år. Vi har under den senaste tioårsperioden sett en snabb erodering av det kommunala självstyret. Det är en utveckling som oroar oss moderater.

Jag tror att en av förutsättningarna för att våra kommunalmän runtom i landet – valda av medborgarna lokalt – ska kunna ta ansvar är att de ges instrumenten för att ta det ansvaret. Och för att de lokalt ska kunna ta detta ansvar behövs kanske färre manipulationer med de kommunala budgetsystemen och att Sven-Erik Österberg och hans parti håller fingrarna borta.

Anf. 13 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Kommunalt självstyre är viktigt, och jag står också bakom det. Men det är en i sig ganska problematisk fråga eftersom det just nu finns två rörelser i landet kring detta. Den ena innebär att kommunerna vill bestämma mer lokalt samtidigt som invånarna vill att det ska vara lika överallt. Detta går inte alltid riktigt ihop.

Om man inte får den service man vill ha ska man ha möjlighet att överklaga detta. Därmed hamnar vi så att säga i nationella regler som ger vissa rättigheter. Hur detta ska hanteras tror jag är en diskussion som inte något parti ännu tagit sig igenom. Mats Svegfors tittade lite grann på det i sin utredning. Där finns det en problematik.

Det finns en diskussion i dag som är oerhört viktig. Det gäller skatteutjämnningssystemet, som nämdes här tidigare. Skulle det tas bort, som Moderaterna föreslår, har vi inget kommunalt självstyre kvar i många kommuner. Vi kan titta på småkommunerna i Norrlands inland. De är helt beroende av att det sker en utjämning. De skulle drabbas av en sådan ekonomisk katastrof att de inte skulle kunna fungera. Då är det kommunala självstyret borta omedelbart. Man kan alltid diskutera hur detta utjämnningssystem ska vara utformat i sig. Men det är ändå viktigt.

Visst är vi valda till Sveriges riksdag, Mikael Odenberg. Men jag har också försökt peka på att Sverige är en del av den europeiska gemenskapen. Vi är väldigt beroende av vad som händer i länder runtomkring oss. Det kan vi aldrig bortse ifrån. Det är viktigt att beröra vad som händer där. Därför är jag lite oroad, som jag också sade tidigare, när det gäller den ekonomiska stabilitetspakten. Kommer man att kunna klara den med de stora medlemsländer som nu har bekymmer?

Här sätts kommissionen ordentligt på prov. Skulle man misslyckas i diskussionen kan vi ha en ganska trist ekonomisk utveckling. Är det okej för vissa länder att slarva med sin ekonomi, varför ska då andra vara skötsamma? Det är väldigt viktigt. Här har vi också en viktig roll som svenskar att vara med och se till att vi följer de regler som vi gemensamt

beslutat. Det var av den anledningen jag pekade på Frankrike ganska mycket.

Prot. 2003/04:31
19 november

Anf. 14 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag är inte helt avundsjuk på Sven-Erik Österberg, som måste försöka företräda regeringen i avsaknad av närvaro från regeringen. Men vi får försöka göra det bästa av den situationen.

Regeringspolitiken präglas i alltför hög grad av att man vill hålla fast vid det gamla och håller tummarna för yttre omständigheter. Det går igen i Sven-Erik Österbergs inlägg. Det är mycket tal om den internationella konjunkturen, Tyskland och Frankrike, och att relatera sig till andra länder, som man samtidigt säger att det går så väldigt dåligt för. Det är mycket skyllande på tidigare regimer i lokala landsting, och så vidare.

Jag ska säga som Mona Sahlin brukar säga: Det blir ändå aldrig som det var förr, för det var det inte ens då. Sven-Erik Österberg refererar till stora skattesänkningar i början på 90-talet. Det var Folkpartiet och Socialdemokraterna som gjorde en stor skattereform. Det har väl inte Sven-Erik Österberg glömt? Den var bra. Det var inte därför som det blev fritt fall i statsfinanserna under den kraftiga lågkonjunkturen i början på 90-talet.

Man säger att vi kommer med gammal skåpmat. Det beror på att ni inte har någonting i ert skåp. Ni gör otroligt lite. Efter många år kommer det något om fåmansbolagsreglerna, och då ska det ta 23 år innan det får fullt genomslag. Det är klart att vi måste hålla fast vid våra bra förslag tills de genomförs. Vi kan inte ständigt hitta på nya grejer att lägga på.

Göran Persson har i praktiken gett bifall till ett borgerligt förslag som vi har drivit i sju års tid, nämligen en stor socialförsäkringsreform. Det tycker jag är bra och modigt. Jag hoppas verkligen att det kan bli något vettigt av det nu. Men då kan man inte samtidigt sitta och säga att vi inte har något att komma med, för det har vi. Vi har också i många andra delar väldigt många bra förslag. Det handlar inte alls bara om skattesänkningar, men de är viktiga. Det handlar om att genomföra reformer på ett stort antal områden. *Kill your darlings* i stället för att stå här och drömma om hur det var förr.

Jag skulle vilja ställa en mycket konkret fråga till Sven-Erik Österberg. Er marginal i budgeten är mindre än 1 miljard, 0,2 %. Det kan vara mycket om man är ute och kör bil, men i budgetsammanhang är det väldigt lite med en sådan marginal. Jag skulle vilja veta vad Sven-Erik Österberg, regeringen och finansutskottets majoritet nu planerar för åtgärder till nästa tilläggsbudget för att komma till rätta med utgiftstaken.

Anf. 15 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Det första jag direkt kan hålla med Karin Pilsäter om är citatet från Mona Sahlin. Det är precis så det är. Det var inte ens förr som man tror att det var. Det är någonting som man stöter på ganska många gånger när man träffar pensionärsgrupper. De talar ofta om det rosade 50-talet. Men det mesta berodde väl på att man oftast var bättre själv då men inte riktigt kommer ihåg hur det var i sak.

Vi håller inte fast vid det gamla. Vi har en väldigt öppen syn till att Sverige är i en stark förändring. Vi är också öppna för att se att man måste laga efter läge och gärna i offensiv handling för att kunna möta

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

det. Det är därför vi bland annat har startat tillväxtsamtalen. Vi ser att det finns ett behov av en ny tillväxtpolitik i Sverige som stimulerar tillväxt. Det är precis som Mats Odell och Mikael Odenberg sade. Det är en viktig del att klara den offentliga sektorn med kommuner och landsting och ha mer pengar för att kunna hantera det. Man kan göra så mycket mer i sjukvården nu än vad man kunde på 60-talet. Det är viktigt.

Jag tror att det var Mats Odell som inledningsvis frågade vad statsministern menade med det han sade. Karin Pilsäter berörde också det. Jag ska inte runda den frågan på något vis. Vi vill öppna en diskussion och föra ett bredare samtal kring socialförsäkringssystemet eftersom vi ser att det är hårt ansträngt. Det kommer att bli mer hårt ansträngt i framtiden.

När det gällde pensionssystemet kunde vi ta ett gemensamt grepp och göra ett system som håller för framtiden. Det vore bra om vi också kan sätta oss ned och föra en diskussion om hur socialförsäkringssystemet ska se ut i framtiden för att stå pall för de påfrestningar som finns inte minst på grund av den demografiska utvecklingen.

Vad som ska ingå i det och alla detaljer har jag inte någon aning om. Det får framtiden utvisa i de samtal som kommer. Men jag tycker ändå att anslaget är positivt.

Anf. 16 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Detta är ett exempel på att det kan vara så att regeringen har något att ta till sig, och inte bara något utan rätt mycket, av våra förslag. En socialförsäkringsreform är något som vi har drivit de senaste sex åren sedan år 1997.

Jag skulle vilja gå tillbaka till detta med att det inte var så ens då. Sven-Erik Österberg talade tidigare här om vilka fantastiska överskott vi har haft tidigare. Sanningen är den att det bara var något enstaka år som statsbudgeten över huvud taget hade ett överskott när man rensar för att staten flyttar om bland sina egna tillgångar.

Rensar man för att staten flyttar om bland sina egna pengar är det strukturella underskottet under alla de år som ligger framför oss nu betydligt större än vad som redovisats. Det är mycket allvarligt. Tar man inte tag i det nu skjuter man problemen framför sig på ett väldigt otrivsamt sätt gentemot de människor som ska komma senare efter oss.

Därför vill jag återgå till det förslag vi har. Vi behöver ta ett betydligt stadigare tag i själva budgetlagen. Den är jätteviktig i sig. Men det har börjat krackelera alldeles för mycket. Vi håller nu på att bygga upp stora problem som gör att det kommer väldigt surt efter.

Det kan vi gemensamt lära oss av 80-talet. De problem som man då byggde upp var det oerhört smärtsamt att ta sig ur. Vi ska inte bygga upp dem igen. Vad har ni kortsiktigt för idéer om hur ni ska lösa utgiftstaket för nästa år, eftersom ni inte har någon marginal? Varför skulle vi inte kunna gemensamt långsiktigt ta tag i att få en bättre stadga i statsbudgeten?

Anf. 17 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag kan inledningsvis säga att ett av de områden som måste åtgärdas i kommande budgetar är budgeteringsmarginalen. Jag kan vara den förste att säga att budgetmarginalen är för låg i den budget som ligger för att det ska vara bra. Samtidigt har vi sett att i den konjunktur-

sväng som varit har det frestat på utgiftssidan, och framför allt har man tappat på intäktssidan. Vi har tidigare haft en särskild diskussion om det med Kurt Malmborg. Han sade att det var en viktig del att ha.

Alla har någonting att lära av varandra, Karin Pilsäter, och ävenså regeringen. Det kan jag vara den förste att säga. Man ska alltid vara lyhörd för idéer och synpunkter som kommer utifrån. Annars brukar det aldrig sluta väl.

När det gäller skattefrågan är det klart att jag minns den underbara natten och uppgörelsen mellan Socialdemokraterna och Folkpartiet. Det var den som låg till grund för skattereformen. Men det var inte precis det jag pekade på när vi talade om skatter.

Tittar jag på borgerlighetens skatteförslag så vill ni mycket mer. Många fler ska ha mycket mer pengar, men samtidigt är skattesänkingsförslagen gigantiska. Jag har när jag läser det väldigt svårt att se hur det kommer att kunna gå ihop i slutändan, och det står också i vårt betänkande. Man är oroad för att den offentliga verksamheten behöver resurser. Samtidigt är lösningen att man sänker skatter ganska kraftigt.

Det kan man föra en viss diskussion om, och där finns fog för en kritik. Kanske också borgerligheten har något att lära sig av andra. Fungerar det i praktiken om den politiken skulle sättas i sjön? Den innebär att stora utförsäljningar ska finansiera en budget för nästkommande år. Det går inte ihop. Det är inget bra läge att sälja statlig verksamhet i den konjunktur som råder.

Där finns det någonting som också Karin Pilsäter kan ta till sig, om vi nu ska vara öppna mot varandra och lära av varandra.

Anf. 18 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Allra först vill jag uttala min uppskattning över att också Sven-Erik Österberg öppnar för diskussioner om försäkringssystemen. Vi har föreslagit en gemensam arbetslivsförsäkring där man jobbar ihop det som handlar om arbetslöshet, arbetsskada och sjukdom eftersom det handlar om människor i arbetslivet. Det är självklart att vi gärna vill ha reformdiskussioner på det området. Jag ser detta som mycket positivt.

Vi har hört många socialdemokratiska debattörer under den senaste tiden diskutera situationen i Frankrike. Den är förstås dålig, och det finns mycket att fundera över där. Men man kan på samma sätt fundera över det socialdemokratiskt styrda Tyskland, som ligger i samma obalans när det gäller strukturreformer och har samma problem. Ändå ligger Tyskland faktiskt långt över Sverige i välfärdslistan.

Det vore bra om vi kunde fördjupa diskussionerna om statistiken och hur detta slår för medborgarna. Det är anledningen till att vi har föreslagit en barnbilaga i budgeten. För femte året i rad vill majoriteten inte vara med om det, men det kanske är ett sätt att strukturera och att hitta en bra diskussion om vad som händer de mest utsatta i samhället när tillväxten inte är tillräckligt hög.

En annan fråga handlar om det statliga balanskravet. Rensat från engångsindragningar till statsbudgeten är det underliggande budgetsaldot från 2002 och framåt minus 40, minus 62, minus 61, minus 31 och minus 28 miljarder kronor. Vore det inte vettigt att försöka lägga samma restriktioner på staten som vi har för kommunerna med det kommunala balanskravet?

Min sista fråga är: Hur ser finansutskottets ordförande på förhållandet att företagare med samma inkomst som motsvarande arbetstagare får lägre ersättning när de här hemma med sjukt barn eller vill vara föräldralediga?

Anf. 19 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Det var många svåra frågor på en gång.

Jag tar barnbilagan först. Vi löper inte linan ut, men vi skriver väldigt vänligt. Det tror jag också att Lena Ek säger om just den delen.

Vi för också ett ordentligt resonemang i betänkandet om det statliga balanskravet. Man kan ju inte välja balansform utifrån vad som är mest fördelaktigt nu ur oppositionens synpunkt för att kunna föra en offensiv oppositionspolitik. Man måste också se det över åren. Om man skulle gå över till ett balanskrav för staten så skulle det naturligtvis ställa högre krav på statsbudgeten just nu. Men i takt med tiden, när vi ser att pensionssystemet närmar sig en nollgräns, så kommer nuvarande system med de offentliga finanserna också att ställa betydligt högre krav på att även statens budget är i balans. Det kommer att stärka den delen mer än om vi skulle gå över till att ha ett balanskrav för staten. På sikt skulle det bli en försvagning när det gäller att se till att man har de offentliga finanserna under kontroll – även statens del. Jag tycker att man ganska lätt kan avfärda den delen om man ser över tiden.

Det som gäller småföretag har diskuterats mycket i arbetsmarknadsutskottet. Jag tror att man ändå måste se en viss skillnad mellan när man är sig själv och företagare och när man är anställd. Det är inte riktigt samma sak. Det är svårt att harmonisera systemen. Men även den här frågan och frågan om hur vi ska stimulera tillväxt och småföretagande är saker som man kan diskutera framdeles. Vi får se vad det finns för möjligheter att också här värna om egenföretagarna på ett bättre sätt än vad som kanske har varit fallet. Jag är inte alls främmande för att säga att allt inte måste vara som det är. Om det finns brister så måste man kunna diskutera det även framdeles.

Anf. 20 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Vi har i Sverige ett dubbelt förhållningssätt till barnkonventionen. Ett av de viktigaste sätten att se till att behandla de mest värnlösa på ett bra sätt är att genomföra en tvärskontroll i statsbudgeten med en barnbilaga. Jag hoppas att vi här nästa år, när vi kommer att upprepa vårt yrkande, kan komma till slutsatsen att detta är ett vettigt sätt att föra diskussionen. Då får vi fakta på bordet när vi diskuterar.

Vi har inte sagt att det statliga balanskravet ska stå emot det balanskrav som vi har nu och som fungerar för sina syften. Jag håller med Sven-Erik Österberg, fru talman, om att vi absolut bör se på ekonomin över tid. Om vi gör det så kan vi också se att regeringen har utnyttjat det faktum att pensionssystemet har gått ganska bra för att kunna underbalansera statsbudgeten. Om man sedan räknar bort engångseffekter som försäljningar av just statlig egendom och indragningar från Riksbanken så är det ganska allvarliga siffror. Vi spenderar en bit över 700 miljarder kronor på utgiftssidan. Vi ser att underskottet i år ska ligga på minus 62 miljarder i underliggande budgetsaldo och nästa år på minus 61 miljarder

der. Det är en väsentlig andel, och inte något som stärker den svenska ekonomin.

Sven-Erik Österberg sade att vi har haft synen att en stabil ekonomi är viktig. Jag hoppas att den synen ligger kvar i fortsättningen också! Då är det nog ganska förståndigt att diskutera just hur den statliga balansen upprätthålls som en del av systemet.

Jag måste erkänna att det är första gången som jag har hört någon säga i talarstolen att det kan vara problematiskt att företagare diskrimineras när det gäller föräldraersättning och att kunna vara hemma för vård av sjukt barn. Jag tycker att det är viktigt därför att just de trygghetssystemen är utformade ur barnets synpunkt. De barnen har rätt till sina föräldrar och rätt till vård när de är sjuka på precis samma grunder som alla andra barn.

Anf. 21 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag blev kanske också Karin Pilsäter svaret skyldig när det gäller de offentliga finanserna. Den nya budgetlagen och hela det nya system som har fungerat har faktiskt inte varit verksamma i så många år; jag tror att det var någon gång runt 1997 som vi satte i gång det hela. Det är en lärdom från 1980-talet, och det kan ta en lång stund att dissekera alla problem från den tiden. Vi ser att man behöver ha en stabilare ekonomi som också är mindre konjunkturkänslig och som kan balansera över. Nu har systemet fått en start, och även när det gäller de regler som EU har satt upp för stabilitetspakten så har Sverige faktiskt levt upp till det hela på ett bra sätt. Vi får inte hamna i fällan att vi våldsamt diskuterar problemen i Sverige samtidigt som vi bara schabloniserar hur andra länder har det.

I går hade vi en utfrågning av statssekreterare Jens Henriksson, där han bland annat pekade på Portugal. Portugal säljer sina skattefordringar till privata företag för att fylla på de offentliga finanserna och kunna leva upp till målen. Det låter ju inte som någon jättebra idé, som man ska ta efter. Det finns säkert andra sådana delar också.

Därmed inte sagt att vi inte ska hålla en hög nivå på vår finanspolitik – det ska vi naturligtvis göra. Men jag vill varna för att schablonisera för mycket när man jämför med andra länder och säger att Sverige är mycket sämre. Jag skulle nog vilja säga att vi inte är så mycket sämre, utan Sverige är ett av de länder i Europa som har bäst ordning på sina offentliga finanser.

I den takt som pensionssystemet blir hårdare ansträngt så kommer också kraven på att statsbudgeten ska visa ett överskott att öka betydligt. Detta är någonting som vi måste leva upp till i denna kammare och tänka på när vi lägger fram budgetar framöver. En stark finanspolitik är förutsättningen för ett bra välstånd i Sverige.

Anf. 22 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Vi har nu hört fyra borgerliga representanter och en socialdemokrat debattera. Om det skulle vara slut där så skulle de borgerliga vinna – i alla fall voteringen. Men så kommer det inte att bli. Det kommer vi i Vänsterpartiet att sätta stopp för. Och varför gör vi det? Det är enkelt att förstå när man har läst de borgerliga reservationerna och när man har hört de borgerliga talarna. Men det är inte huvudanledningen till

att vi sätter stopp. Det är i stället att vi i Vänsterpartiet tillsammans med Miljöpartiet har tagit fram en gemensam budget som vi tar ansvar för. De fyra borgerliga partierna har inte klarat det. De har bara skrivit ihop en gemensam reservation om riktlinjerna. Allt i den är faktiskt inte dåligt. Det finns några punkter i reservationen där vi är fullt ense från höger till vänster – också vi som anser oss stå i en socialistisk och marxistisk idétradition.

Det är sant att den offentliga välfärden inte kan finansiera sig själv. Lika sant är att vår offentliga välfärd hänger samman med livskraftiga företag. Vi vet alla att Sverige behöver öka antalet människor i arbete och att antalet arbetade timmar måste öka. Vi måste öka produktiviteten, det vill säga öka värdet på de timmar som arbetas. Enligt min mening bör den ekonomiska politiken också vara inriktad på att klara en ekologiskt uthållig tillväxt på ungefär 3 %.

Men att jag kan hålla med om en del i den borgerliga reservationen betyder ju inte att jag har svårt att hitta saker i den som jag är djupt kritisk mot. Ni lovar så mycket, sänkt skatt och ökade satsningar på vård, skola och omsorg och starkare statsfinanser. Ni lovar mycket, och det kan man göra när man skriver riktlinjer, men sådant kan man inte klara om man ska ta fram skarpa budgetbeslut. Och mycket riktigt kan ni inte ena er om budgetramarna. Jag förstår att ni vill redovisa era alternativ i era motioner, men jag har svårt att förstå varför ni inte kan ena er om ett budgetramsförslag, ett motförslag. Det har vi tre i den rödgröna alliansen kunnat göra.

Jag kan förstå ert problem. Jag har läst era motioner. Där hittar jag så många omöjliga förslag. De är både tekniskt och fördelningspolitiskt omöjliga. Många av förslagen går åt olika håll.

Vi har de moderata förslagen om sänkt skatt med 20 miljarder nästa år som finansieras med besparingar i sjuk- och föräldraförsäkringarna och i förtidspensionen på nästan 18 miljarder och med 3 miljarder mindre till biståndet. Samtidigt vill man ge 3 miljarder mer till försvaret. Tonfallet må vara nytt i den nya moderata ledningen, men politiken är den gamla. Det är en politik som nog är just omöjlig för alla mittenpartier som tar fördelningspolitiken på allvar.

Fru talman! Det finns folkpartistiska löften om sänkt skatt med 21 miljarder. De är bättre, eller värre. Det beror på hur man ser det. Det är skattesänkningar som i flera fall finansieras med förhoppningar. Först lägger man olika stora allmänna sparbetning på olika myndigheter. Regeringskansliet ska spara 800 miljoner på sina löneanslag nästa år. Arbetsmarknadsverket ska spara 1 400 miljoner kronor på sina löneanslag. Avskedandena kommer att hagla om de här förslagen skulle gå igenom. Försvaret, som redan har svårt att hålla budgeten, ska spara ytterligare 1 350 miljoner redan nästa år.

Sedan säger man att myndigheterna nog inte kommer att göra slut på sina anslag. Man tror att de kommer att spara 2 000 miljoner kronor. Det är oklart vilka myndigheter som ska få de här pengarna över. Det har man lagt in som en pluspost i sin budget. Folkpartiet anger inte vilka myndigheter som frivilligt ska spara 2 000 miljoner. Detta är bara något man hoppas på.

Sedan ska man sälja några företag. Det är oklart vilka man ska sälja. Efter avdrag för de vinster som försvinner – de här företagen ger i de

flesta fall vinster – ska man spara 2 miljarder mindre på räntor. Hur vet man vad vinsten blir av de här försäljningarna när man inte ens vet vad man ska sälja? Det är en otrolig klärvoajans man visar när man gör sin budget. Man vet inte vad man ska sälja, men man vet vad man tjänar.

Fru talman! En del kommuner ska straffas på något oklara grunder för att de har skattefuskat. Därför säger Folkpartiet att man tar ifrån dem 1 900 miljoner kronor i minskade statsbidrag. Det ger rättslöshet och oklarheter.

Så har vi Kristdemokraterna som ska byta skatt på 27 miljarder mot obligatoriska avgifter för hushållen. Det är i någon mening ansvarsfullt. Men för hushållen spelar det inte så stor roll om det kallas skatt eller avgifter.

Kristdemokraterna tror att de lätt och ledigt kan spara 4 miljarder. Den 1 januari vill de införa en obligatorisk trafikförsäkring som man ska vara tvungen att teckna för att klara eventuella olycksfall i trafiken för kollektivet. Det är oklart vilket försäkringsbolag vi ska tvångsanslutas till den 1 januari. Hoppas att det inte är Skandia.

Det är sådana lösa förhoppningar och oklarheter som man sedan bygger skarpa förslag på.

Sist har vi Centern som vann skattesänkarligan förra året, men som i år begränsar sina krav till 15 miljarder. De ska finansiera dem med stenhårda besparingar i arbetsmarknadspolitiken. Det handlar om 13 miljarder eller 22 % minus nästa år. Anslaget till arbetsmarknadsutbildningen ska reduceras med 88 %. Hur det tekniskt ska gå till redovisar man inte. Konsekvenserna för avtalsrörelserna, de arbetslösa och regionalpolitiken kommer att bli dramatiskt negativa.

Jag kan förstå varför ni inte kan skriva ihop er. Moderaterna och Folkpartiet attackerar kommunal utjämning. Andra borgerliga partier försvarar utjämningen. Folkpartiet och Moderaterna kritiserar utjämningen och säger att staten ska gå in och ta sitt ansvar. Samtidigt är det just de två partierna som skär hårdast i statsbidraget till kommunerna, bland annat till Stockholm.

Vi klarar att samla oss till ett budgetförslag. Vi vet att det finns negativa sidor, men helheten är bra för rättvisan.

Men när man samarbetar så här krävs det också att vi redovisar vad vi vill göra mer av och vad vi vill göra mindre av. För oss kommer jobben i första hand. I förslaget till vårt nya partiprogram skrivs det att var och en som kan arbeta också ska ha rätt och möjlighet att göra det. Arbete är en mänsklig rättighet och en samhällelig nödvändighet. Arbete åt alla är ett strategiskt mål för Vänsterpartiet.

Regeringen bjöd in till söndagssamtal om tillväxt och jobb. Vi i Vänstern vill att samtal och beslut för fler jobb ska bli vardagsmat. Vi gick till budgetförhandlingar med regeringen och Miljöpartiet med 15 förslag för fler jobb. Många av dem kom in i budgeten och regeringsdeklarationen, Odell. Det är vi glada för, men vi vill ha in alla.

Den 19 mars, för exakt åtta månader sedan, diskuterade vi jobb här i kammaren, inte budget. Egentligen diskuterar vi jobb också i dag. I den debatten sade jag att tre saker var prioriterade för Vänsterpartiet.

Den första var att göra om de tillfälliga sysselsättningsstöden till kommunerna till permanenta statsbidrag. Det fattar riksdagen beslut om i dag.

Den andra var att satsa mer på forskning för jobb. I dag beslutar riksdagen om permanenta satsningar på 100 miljoner inom industrinära forskning inom IT och telekom. Det är bra.

Den tredje saken var att underlätta för de mindre företagen. I dag fattar riksdagen beslut om att reservera 1 miljard i skattelättnader för mindre företag. Det handlar om lättnader i 3:12-reglerna och lättnader när det gäller arvs- och gåvoskatt för att underlätta generationsskiften.

Det är tre steg framåt sedan i mars. Men det ska erkännas att för att hålla budgettaket har vi sedan i mars fått ta steg åt fel håll också. Det gäller sänkt sjukersättning till 78 % och införandet av en tredje sjuklönevecka, men det ska vi rätta till. Vi har skapat ett finansiellt utrymme för detta genom att vi nu fattar beslut om höjda utgiftstak för 2005 och genom att vi inte tar på oss ofinansierade skattesänkningar.

Vi ska göra mer för jobb, jämställdhet och miljö. Vi ska minska löneklyftan mellan kvinnor och män och ge vården och skolan mer pengar, både i Stockholm och i Norrbotten. Så snabbt vi kan ska vi i samförstånd med arbetsmarknadens parter driva fram åtgärder som gör att fler kan gå från ohälsa till arbete.

Vägen till fler i arbete går också genom satsningar på miljöanpassad produktion, konsumtion och infrastruktur. Vi behöver lättnader i regler och skatter för företag, men det ska ske på ett sätt som är fullt finansierat och fördelningspolitiskt riktigt.

Vi kan se över försäkringssystemen. Det är många som halkar utanför dem. Visst ska vi göra det och få dem stabilare och ekonomiskt uthålliga, men det blir inte billigare att betala försäkringssystemen via avgifter än genom skatt. Det är ju samma pengar som ska ut. Vi ska inte lura oss själva att det finns någon enkel genväg där.

Fru talman! Låt oss inte bara fokusera på problemen! Låt oss också se möjligheterna! Sverige har bättre finanser och tillväxt än de flesta länder i vår omvärld.

Vi i Vänsterpartiet lyssnar på arbetsmarknadens parter. Vi har våra tillväxtsamtal, men vi gör inte så stor reklam för dem. Vi tycker att handling och resultat är viktigare. Vi har fått många uppslag från våra kontakter med de stora organisationerna, men det finns ännu mer att hämta direkt ute i arbetslivet.

Fru talman! De senaste veckorna har jag rest runt en del i vårt fina land. Jag har sett allt det bra jobb som utförs på skolor och sjukhus. Jag har sett hur småföretagare i Småland klarar att ta hem order från konkurrenter i Kina. Det är lysande. Jag har sett pappersbruk i Norrbotten som satsar, gör vinst och skärper sin miljöprofil. Jag har sett hur Volvo i Västsverige aktivt arbetat för att ta fram bättre miljöanpassade bilar som drivs med gas.

Vi har goda möjligheter i hela Sverige, men Sverige ska inte konkurrera om jobben genom att sänka en av Europas lägsta bolagsskatter.

Fru talman! Det är inte vi politiker som bygger landet, men vi politiker ska ge löntagare och företag en god grund att arbeta och växa från. Det ska vara en grund med sunda offentliga finanser där vi kan dela det goda med ansvar för framtiden. Detta är den produktiva rättvisans väg till arbete och uthållig tillväxt.

Därför yrkar jag och Vänsterpartiet bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 23 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att ändra ett yrkande som jag gjorde i mitt förra inlägg, nämligen till reservation 13. Det vill jag ta bort och i stället yrka bifall till reservation nr 9 och nr 1.

Det verkar som om Lars Bäckström försöker fylla ut tomrummet efter finansminister Bosse Ringholm när han nu går igenom oppositionens förslag. Det är gott och väl.

Jag blev ändå glad när jag hörde att Lars Bäckström gick emot de för mig obegripliga förslagen att sänka bolagsskatten.

Jag vill nu fråga Lars Bäckström rakt ut: Inser Lars Bäckström och Vänsterpartiet att ägarbeskattningen i Sverige är ett fundamentalt strukturerproblem som ligger bakom mycket av den resursbrist som våra kommun- och landstingspolitiker brottas med runtom i vårt land i dag?

Är Vänsterpartiet berett att medverka till en avveckling av förmögenhetsskatten och en avveckling av dubbelbeskattningen på svenskt risksparande? Vi vet att ni är med på en förändring av arvsskatten i de delar som gäller mellan makar, men är ni också beredda att ändra skattereglerna för generationsväxlingar i familjeföretagen? Det är nämligen så, fru talman, att Göran Persson inte behöver något av stödpartierna för att få igenom sina budgetförslag. Det klarar man mycket väl av genom den nya budgetlagen, som är konstruerad för att en minoritetsregering ska få igenom sina budgetförslag.

Jag har ett intryck av att Vänsterpartiet är den svaga länken. Jag tror nämligen att de tillväxtsamtal som nu pågår är mer eller mindre meningslösa så länge som Vänsterpartiet har vetorätt när det ska läggas fram skarpa förslag i propositioner till denna kammare. Men vi får nu höra vad Lars Bäckström säger.

Anf. 24 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är inte bara Vänsterpartiet som har vetorätt. Även Socialdemokraterna och Miljöpartiet har en sådan. Det förklarar faktiskt en del, för det är enligt min mening Vänsterpartiet som är den pådrivande kraften när det gäller att göra skattesystemet inom företagssektorn mer tillväxtvänligt. Har ni inte läst vad Vänsterpartiets Sven Rosengren uttalar i Dagens Industri? Han talar för partiet. Det är inte fråga om någon individuell *ride*.

Vi är den starka länken när det gäller att få en skattstruktur som stärker tillväxten. Jag var den förste vänsterpolitiker och icke-borgare som i denna kammare sade att förmögenhetsskatten på arbetande kapital borde slopas. Det gjorde man 1992. Vi hade en tillväxthämmande förmögenhetsskatt för småföretagarna. Mig veterligen har ingen smygåterinfört den. Mig veterligen är den borta, och det tillväxthinder som den utgjorde har avskaffats.

Det finns andra tillväxthinder i samband med generationsskiften i företagen, och vi driver på för att få till stånd ändringar och lindringar i de sammanhangen. Det finns problem med de så kallade 3:12-reglerna, och där driver vi på. Det ska erkännas att vi möjligtvis har blockerat i den meningen att vi hittills inte tyckt att våra samarbetspartier haft nog effektiva förslag. Vi har sagt att det inte räcker bara med att justera klyvningsröntan. Detta är lite tekniskt att lyssna till, men låt mig säga att vi först

har en normallönemodell. Sedan har vi sagt att vi i vart fall kan tänka oss den så kallade BEK-modellen.

Jag var i går på en debatt i handelskammaren, och där hörde jag Svenskt Näringslivs representant säga: Okej, då kan vi acceptera den kompromissen.

Det är vi som driver på.

Men förmögenhetsskatten är snarast ett problem för den som har en stor förmögenhet bunden i aktier. Det är inte i främsta rummet en reell produktionsfråga. Det finns problem kring förmögenhetsskatten. Den är orättvist utformad och bör ses över, men jag tror inte att vi helt ska slopa den utan förbättra den och göra den mer rättvis.

Det är inte vi utan andra som blockerar.

Anf. 25 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Här får jag i klartext svar på tal. Lars Bäckström säger alltså nej till det viktigaste krav som Svenskt Näringsliv har, nämligen avveckling av de delar av förmögenhetsskatten som nu finns kvar. Jag har uppfattat att ni säger nej till detta, som ju är punkt nr 1 på näringslivets lista över de skadliga ägarskatter som måste förändras. Ni säger att det som är gjort räcker. Det är ni ensamma om.

Jag undrar om inte Berlinmuren runt förmögenhetsskatten står kvar ganska intakt, Lars Bäckström. Vänsterpartiet är uppenbarligen det stora problemet när det gäller att genomföra den viktigaste punkten på näringslivets lista över skadliga skatter på ägandet. Jag vill fråga Lars Bäckström om han är beredd att gå med på en skatteväxling där man i enlighet med Kristdemokraternas förslag höjer bolagsskatten med 2 % för att finansiera en avveckling av inte bara förmögenhetsskatten och dubbelbeskattningen av svenskt risksparande utan också de delar av arvsskatten som förhindrar generationsskiftet i familjeföretagen.

Svara nu på detta, inte på vad ni har gjort i det förgångna! Era krumbukter på Dagens Industris debattsida har vi sett, men nu gäller det faktiskt att leverera, och såvitt jag kan höra säger Lars Bäckström blankt nej till att avveckla de delar av förmögenhetsskatten som kvarstår. Den har ju drivit ut 500 miljarder av svenska hushålls sparkapital ur landet i stället för att det ska finnas här som riskkapital runtom i landet och ligga till grund för de nya jobben.

Anf. 26 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Vi har en konkurrenskraftig kapitalbeskattning i Sverige, men den kan förbättras på 3:12-sidan. Vi ska förbättra när det gäller arv och gåva. Vi har gjort en del insatser och ska göra mer, men den viktigaste punkten för de svenska företagarna är inte alls förmögenhetsskatten. Det är en vrångbild. Den är den viktigaste frågan för dem som äger väldigt mycket men inte för dem som driver ett företag.

En svensk småföretagare betalar skatt på sitt arbetande kapital, så där är det inget problem. För dem som handlar mycket på börsen är det ett stort problem, men det vore olyckligt att för att gynna dem som handlar på börsen och har högt kapital höja skatten på det som kan hindra utländska investerare att behålla produktionen i Sverige. Amerikanska bilföretag producerar i Sverige. Vi har faktiskt en konkurrenskraftig bolagsskatt.

Det handlar här också om fördelningspolitik och om näringslivspolitik. Mats Odell får gärna ställa sina frågor. Vi har faktiskt sagt exakt samma sak som finansministern och statsministern i de här frågorna. Vi är beredda att se över alla skatter, men det ska ske fördelningspolitiskt riktigt och vara näringspolitiskt motiverat. Då får man ta saker och ting i den ordning som är viktigast. Den viktigaste åtgärden för att göra pengar är faktiskt att ta bort den tredje sjuklöneveckan.

Åk till Småland, Mats Odell, och hör vad småföretagarna där tycker är viktigast! Det är faktiskt att avskaffa den tredje sjuklöneveckan. Det kommer att kosta 1 ½ miljard. Lyssna ordentligt, som vi har gjort! Förmögenhetsskatten är inte den viktigaste frågan, men vi är beredda att se över den. Den behöver förändras, för den är i dag orättvist utformad.

Skulle någon sedan kunna visa att man på ett fördelningspolitiskt riktigt sätt kan ta bort den skatten, är jag villig att diskutera det, men kom då upp till bevis, Mats Odell, och redovisa fördelningspolitiken och bättre budgetalternativ! Lova inte så mycket, när ni har tomma finansieringsförslag, som inte är tekniskt möjliga att genomföra, om att tvångsöverbära trafikförsäkringarna och spara 4 miljarder! Ni ska först ta bort den omöjliga besparingen och finansiera detta innan ni ska lova mer.

Anf. 27 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Lars Bäckström pratar om konsekvenser för avtalsrörelsen. I våra skatteförslag ligger bland annat möjligheten till ett förvärvsavdrag om 900 kr för dem som arbetar. Jämför dessa 900 kr i månaden med de 200 kr som Kommunal kände sig tvingat att i våras gå i strejk för! Det förbättrar också den kommunala situationen. Det är ett skarpt förslag för att minska de regionala och sociala klyftorna, och det tycker jag är vettigt. Det är synd att vi inte i stället kan ha en konstruktiv diskussion om det.

Lars Bäckström tog upp den tredje sjuklöneveckan. Vi diskuterade det förslaget i våras, och Lars Bäckström sade då att det var ett dåligt förslag. Men det är nu en verklighet som företagarna fortfarande lever med. Detta visar på samma oförmåga att göra något vettigt och tillväxtskapande för företagarna som när ni införde en skatt för kompetensutveckling i arbetslivet, pengar som fortfarande står på ett konto hos riksgälden. Det är precis samma oförmåga.

Jag skulle också vilja ta upp ett tredje område. Hur ser Lars Bäckström, som har rest bland företagarna i Småland, på att företagare betalar in lika mycket på lönesumman som de gör för en arbetstagare, som bara får tre fjärdedelar av summan när man vill vara föräldraledig eller måste vara hemma med sjukt barn?

Anf. 28 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det finns problem för egenföretagare när det gäller socialförsäkringar. Man kan också se över socialförsäkringssystemen i deras helhet. Jag erkänner att det existerar ett problem. Vi har i våra handlingar och i våra samtal med våra samarbetspartier tagit upp att detta är ett problem som vi måste se över. Den stånpunkten delas också i princip av finansutskottets ordförande. Jag har en konstruktiv debatt med honom.

När jag talar om den tredje sjuklöneveckan säger jag: så fort som möjligt, dock senast den 1 januari 2005. Jag säger mycket tydligt att jag

om jag har ett par miljarder hellre ger dessa till de mindre företagen och tar bort den tredje sjuklöneveckan än jag lägger de pengarna på en sänkning av den allmänna förmögenhetsskatten utan hänsyn till fördelnings-effekterna. Det är en bra prioritering.

Det jag sade till dig, Lena Ek, och Centern är det här: Ni vill ta bort ungefär 13 miljoner från arbetsmarknadspolitiken. Ni skär stenhårt. Förr var det Folkpartiet som var värstingen. Sedan har Folkpartiet retirerat något. Nu tar Centern över den stafettpippen. Arbetsmarknadspolitiken är extremt viktig för regionalpolitiken och för att hela Sverige ska leva. Era förslag går dels ut på att skära i utbildningar. Ni säger: Vi tar bort alla utbildningar som inte ger resultat. Det är en sådan extrem von oben-inställning att sitta här i riksdagen och säga att ni vet att det finns massor med utbildningar som ni ska ta bort och människor som går utbildningar som inte ska få göra det. Så kan man inte hantera saker i det riktiga livet. Det är liksom ett slags extrem statssocialism: Jag vet, men de som arbetar ute på fältet och de studerande vet inte.

Framför allt med era extrema höjda egenavgifter kommer ni att slå i olika branscher, och ni kommer att slå mot människor på platser där arbetslösheten är hög, och det är ofta i glesbygdslänen. Ingen människa som kör i diket vill hamna i diket, men ni har oavsiktligt drivit en stenhård antiregionalpolitik med era drakoniska nedskärningar.

Anf. 29 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Ibland hör man i den här debatten uttalanden som inte är sanna. Det här repliksvaret innehöll delvis sådana element. Det vi säger är att oerhört många arbetslösa och fackliga organisationer slår larm om att vissa arbetsmarknadsutbildningar faktiskt inte fungerar. Samtidigt vet vi att de är oerhört dyra. Om man går tvärs över gatan och får sin arbetsmarknadsutbildning i den ordinarie gymnasieskolans system så kommer man in i utbildningar som fungerar och man får betyg, och då finns det pengar till exempel till att höja ersättningen till lönebidragstagarna, som har legat på en skamligt låg ersättningsnivå som har legat still i väldigt många år. Det är fördelningspolitik, samtidigt som man höjer kvaliteten. Det är elementen i vårt arbetsmarknadsförslag – plus några andra som jag inte har tid att ta upp.

Lars Bäckström pratade om 3:12-reglerna. I stället för att säga 3:12 borde han säga 0,00:3:12, för det är de summor som satsas på att förändra 3:12-reglerna. De är så oerhört små mot vad som behövs. Ni lägger 180 miljoner under budgetperioden på detta, och det gör att ni kan prata runt och brett om det här om ingen synar ert förslag och era siffror. Vi lägger 1,8 miljarder, vilket ger effekter.

Ni snackar om småföretagarna. Lars Bäckström talar om att han har rest i Småland. Men ingen av er har under de här åren då vi har tagit upp diskrimineringen av småföretagare och egenföretagare i föräldraförsäkringen gjort en ansats att ändra reglerna kring den här diskrimineringen. Det visar sig också i statistiken. Det lider inte bara de och deras barn av – det lider vi också av. Det är bland annat därför som antalet egenföretagare går ned och människor är oerhört skeptiska mot att starta eget företagande i en tid när vi behöver det desperat för att klara tillväxten.

Så ser politiken ut om man synar den, och det bör man göra i det här fallet.

Anf. 30 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Ja, det bör man göra! Det är rätt att bli synad i de här frågorna. Men här har vi gott samvete. Vi har inte gjort det vi skulle vilja göra när det gäller att se över systemen för egenföretagare i socialförsäkringen. Vi har tagit initiativ, det har vi visst gjort, men vi har inte lyckats ännu. Vi ska fortsätta med det här. Man lyckas inte med allt på en gång.

När det gäller 3:12 har vi lyckats få fram en ram på 1 miljard. Det är helt enkelt så att alldeles oavsett vilket beslut man tar så får det inte kassamässiga konsekvenser år 04. Så fungerar det ju. Det är enkel kunskap om skatteteknik. Vi är inte ens överens helt om metoden för hur den här miljarden ska läggas ut, men vi fortsätter våra diskussioner, och vi diskuterar kring BEK-modellen från Vänsterpartiets sida, det vill säga modellen med beskattat eget kapital.

Jag har försökt läsa hur ni ska spara 13 325 miljoner kronor. Det är ju en gigantisk summa. Det enda jag hittar är indragning av arbetsmarknadsutbildningar utan bevisad effekt, 78 % a-kassa, historisk beräkning av a-kassegrundande inkomst, ökad egenfinansiering av a-kassa samt besparing på Arbetsmarknadsverket. Det är tre rader som tar in över 13 000 miljoner kronor, och det vill man att riksdagen ska fatta beslut om att godkänna och sedan snabbt lägga ett regleringsbrev och föra ut dessa bestämmelser på den svenska arbetsmarknaden. Det skulle ju bli kaos i lönerörelsen om man gjorde något sådant.

Lena Ek, berätta i denna kammare eller på något annat sätt hur tekniken skulle kunna gå ut för att slå sönder a-kasssystemen och hur det ska gå till. Det här är system där staten betalar på utgiftssidan och avgifter från a-kassorna kommer på inkomstsidan. Det går inte mot utgiftstaket. Det skulle bli totalt kaos på arbetsmarknaden om riksdagen tog sådana beslut. Det skulle vara en krigsförklaring mot LO, TCO, SACO och Svenskt Näringslivs medlemsförbund. Akta er!

Anf. 31 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Lars Bäckström gav återigen här en bra bild av just hur det går till när man inte orkar läsa varandras förslag. I sitt tidigare inlägg hade han en lång litanian med lösryckt kritik av att det inte stod hur saker och ting skulle gå till, men det beror ju just på att han inte orkar läsa våra partimotioner. Jag ska villigt erkänna att jag förstår att han inte orkar läsa allt. Jag har inte orkat läsa hela er budget – den är ju långt över en decimeter tjock – men innan man kritiserar en viss punkt kanske man ska slå upp rätt sida. Detta lämnar jag därhän.

Lars Bäckström frågar vad vi ska sälja. Det står mycket tydligt i vårt budgetförslag. Vi ska först och främst sälja Vin & Sprit. Det är den största posten, och det räcker nog för att räkna hem vårt. Men det finns också andra företag, exempelvis Nordea och Vasakronan, som man kan sälja rakt över disk och få in pengar för. Sedan får man gå vidare försiktigt och fundera på vad man ska göra i fortsättningen.

Men jag skulle vilja att Lars Bäckström talar om för denna kammare vad *ni* ska sälja. 15 miljarder kronor har ni i ert budgetalternativ, och där är det faktiskt så att inte ens om man lusläser det finstilla överallt finns det någon information om vad ni ska sälja. Så till att börja med: Upp till bevis på den punkten!

Jag tänkte fråga Lars Bäckström om en helt annan sak. Han stod ju här och orerade om skatteutjämningsystemet, som vanligt illa påläst och felaktigt ute. Ni vill minska löneklyftan. Kvinnor i den offentliga sektorn tjänar minst i det här landet. Höjer man kvinnolönerna i den offentliga sektorn, vilket man har gjort i Storstockholmsregionen, vad händer då? Jo, då får man skicka skatten på den löneförhöjningen till andra kommuner och landsting. Det är vad som händer.

Jag skulle vilja fråga Lars Bäckström: Hur i hela fridens dar ska kommuner och landsting kunna arbeta för att minska de orättvisa löneklyftorna om man, varenda gång man gör det, inte ens får behålla inkomstkatten från den löneökningen, utan den ska man skicka till andra ställen?

Feminist – ja, det är lätt att säga, men det är uppenbarligen mycket svårare att vara.

Anf. 32 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag kan ha fel i olika frågor. Jag kan tänka fel. Men det beror aldrig på att jag har läst på dåligt. Jag läser alltid på.

Det står så här: "Försäljningen bör ske successivt. Dagens konjunkturenläge gör det svårt att göra en exakt prioritering av vilka företag som bör säljas först." Ni vet alltså inte.

"Folkpartiet anser att följande företag bör säljas så snart respektive marknad är lämplig". När är den det?

"Hela det statliga innehavet i Telia, innehavet i Nordea AB (Nordbanken), Civitas Holding AB (bl.a. Vasakronan), V&S Vin & Sprit AB, Assi Domän AB, SBAB, Vattenfall, LKAB, SAS Gruppen, SJ AB, Apoteket AB, Luftfartsverket, Teracom AB m.fl." Ni säger inte vad som ska säljas, men ni vet att ni kommer att få in en summa som ger exakt 2 000 miljoner kronor i en minskad räntebetalning för det svenska folkhushållet nästa år. Men ni vet inte vilka företag, ni vet inte vilka marknader det gäller: Ni har huggit till en siffra bara rakt ut i luften, och med den finansierar ni skarpa förslag om sänkta skatter. Det är så man förstör offentliga finanser. Det är exakt så man bär sig åt. Sedan får det bli vad det blir. Det är inte bra att lägga in det på det viset.

Vad gäller skatteutjämningsystemet har vi inte ett färdigt förslag. Vi har ett utredningsbetänkande som nu går på remiss och ska remissbehandlas. Det finns problem i skatteutjämningsystemet. Det finns de som vill ta bort det. Det kritiserar skarpast av Folkpartiet, ett av de partier som skarpt kritiserar skatteutjämningsens effekter för Stockholm. Men samtidigt vill detta folkparti i så fall dra undan pengar från de kommuner som får, och vad kommer då att hända? Samtidigt vill detta folkparti minska statsbidragen till kommunerna. Man skriver på fullt allvar i sin motion att det finns kommuner som skatteplanerar så hårt att vi tar tillbaka 1 900 miljoner kronor från dessa kommuner – oklart vilka och hur det här rättsligt ska gå till. Man sitter och dömer ut kommuner. Är det Stockholms kommun som koncern som ska mista medel? Är det Göteborgs kommun? Vilken kommun är det som ska drabbas av ett indrag på 1 900 miljoner kronor?

Anf. 33 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Lars Bäckström säger att han inte är dåligt påläst. Då finns det ingen annan slutsats att dra än att han talar mot bättre vetande eller naggar sanningen i kanten. Nu läser han upp något som gäller hela treårsperioden. Vi har på många andra ställen uttryckligen talat om exakt vad vi vill sälja med start den 1 januari, om vi hade haft den möjligheten. Jag har också sagt det muntligt här. Kan han nöja sig med det beskedet och i stället tala om vilka företag regeringen och Vänsterpartiet tänker sälja? Det finns inte minsta antydning om vilka företag som Lars Bäckströms budget bygger på att man ska sälja, för 15 miljarder kronor. Det vore klädsamt om han kunde tala om det i stället för att stå här och tala mot bättre vetande.

Jag ställde frågan hur man ska kunna minska de orättvisa löneklyftorna ifall skatteutjämningsystemet helt motverkar det. Vi fick inget som helst svar på det. Det är lätt att säga att man är feminist men det är svårare att genomföra i praktiken.

När det gäller skatteundragandet, den kommunala skatteplaneringen, handlar det bland annat om Stockholms kommun. Stockholms kommun och många andra kommuner ägnar sig åt det. Det är precis vad det handlar om.

Lars Bäckström säger att han har rest i Småland. Gjorde han möjligen den iakttagelsen i Jönköpings län att kvinnors företagande är nästan det lägsta i hela landet? Samtidigt har Jönköpings län den absolut lägsta andelen i privat driven vård. Som av en händelse har Jönköpings läns landsting de nästan lägsta kvinnolönerna. Är det möjligen så att Lars Bäckström, när han var där, gjorde denna iakttagelse? I så fall, är det möjligt att Lars Bäckström också skulle kunna dra någon slutsats av det?

Anf. 34 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Vad vi nu har att diskutera är statlig utförsäljning när det gäller vår politik. Jag hoppas att vi ska slippa sälja för 15 miljarder. Vi har tagit upp det som en post, men det är ingen önskepost. Om det behövs för att klara de finansiella målen och sparandet har vi den optionen.

Sedan fyra år tillbaka har vi inte behövt utnyttja den posten. Vi har klarat de finansiella målen ändå. Det är alldeles utmärkt. Vi har säkerhetsmarginaler och inte andra osäkra finansieringar som de borgerliga partierna har.

Om man för låt oss säga tio år sedan hade sålt Vin & Sprit hade det varit en kraftig förlust för statskassan, eftersom företaget har gett mycket bättre avkastning än den ränteeffekt man skulle ha fått vid en försäljning vid det tillfället. Värdet på företaget har stigit dramatiskt. Vi ska heller inte förskingra folkegendom och statlig egendom genom att sälja till underpriser när den förväntade framtida avkastningen är långt högre än vad en försäljning skulle ha gett. Det är svaret på den frågan.

Vi har sålt några företag där vi har ansett att staten inte längre har haft intresse och vi har bedömt att det är ekonomiskt riktigt. Staten ska helt enkelt agera både som en socialt kännande ägare och som en god kapitalist. Det är ingen motsättning i ett demokratiskt ägt företag.

Vad gäller skatteutjämningsystemet kan jag inte låsa fast mig för tekniska lösningar. Jag anser att grundprincipen ska vara att vi ska jämna ut. Vissa kommuner växer och har en god skattekraft. Det behöver inte

alltid vara politikens förtjänst. Då ska inte de politikerna ha extra nytta av det. Naturligtvis ska det också löna sig att växa. Det nya systemet innebär en viss sådan komponent i det hela. Framför allt måste vi förstärka de statliga insatserna i systemet. Det gör vi också när vi nu lägger alla kommuner på 120 % av skattekraften.

Anf. 35 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Vi har i dag i Sverige en diskussion kring tillväxt. Alla pratar mycket om mer tillväxt. Få pratar om vad för tillväxt, på vilket sätt och för vem – hur ser tillväxten ut?

Jag vill ta ett exempel, för vi behöver få perspektiv när vi diskuterar tillväxt och inte bara stirra oss blinda på att tillväxten ska öka i siffror.

Dagens utsläpp från trafiken leder till en kostnad för samhället på mer än 1 miljard. Det är enbart de skador på jordbruksgrödorna som bilutsläppen leder till. Bilutsläppen leder till marknära ozon. Det skadar både jordbruk och skog. Kostnaderna för skogen är inte uppskattade. Men kostnaderna för jordbruket är 1 miljard kronor. Sedan finns det också andra kostnader, för hälsan till exempel.

När man diskuterar tillväxten måste man se till att tillväxten samtidigt minskar miljöförstöringen och användandet av naturresurser och energi. Annars kommer vi att få mer miljöproblem, och det kostar i framtiden. Det är framtida generationer som får betala för det. Det kommer att öka spänningarna i världen, på sikt också i ekonomin. Vi kommer att få välfärdspenningar i framtiden om vi inte har tillväxt på ett hållbart sätt.

Ett led i en hållbar tillväxt för oss är att man samtidigt har en grön skatteväxling. Den gröna skatteväxlingen har blivit mytomspunnen. Det finns så många skrönor ute i samhället om effekterna av den gröna skatteväxlingen.

En skröna som har tagits upp i dag är att den gröna skatteväxlingen som har skett i Sverige har varit dålig för glesbygd och för låginkomsttagare. Det är helt fel. Flera ledarskribenter i Sverige har skrivit det. Sedan har Mikael Odenberg och andra debattörer sagt vad ledarskribenterna har skrivit, utan att kolla upp bakgrunden.

I en bilaga till den nya Långtidsutredningen har professorerna Bengt Kriström, Sören Wibe, Runar Brännlund och filosofie doktor Jonas Nordström gjort en studie av miljöpolitikens kostnader. Där hävdar de att en grön skatteväxling drabbar låginkomsttagare hårdare än höginkomsttagare och att glesbygdens borare är förlorare på den gröna skatteväxlingen. Det har skrivits om detta på flera ledarsidor. Men den gröna skatteväxlingen som Miljöpartiet tillsammans med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har genomfört har varit positiv för låginkomsttagarna.

Låginkomsttagarna har varit vinnare på den gröna skatteväxlingen. Den har också varit positiv för glesbygdens borare. Det beror på hur vi har genomfört skatteväxlingen. Vi har höjt miljöskatter. Vi har gjort skatteväxlingen så att inkomsttagare i stort sett har kompenserats med höjda grundavdrag. Det gör att låginkomsttagare har kompenserats bättre än höginkomsttagare, om man tittar på hur många procent av inkomsten som man betalar för konsumtion av el. Här är alltså en felaktig skröna.

Det är likadant när det gäller glesbygden. Det man tittade på i Långtidsutredningen var om man skulle höja skatten på bensin. Då skulle det bli en försämring för glesbygdens borare. Vi har i den gröna skatteväxlingen

hitintills inte höjt skatter på bensin. Vi vill göra det i framtiden, men då vill vi göra det på ett sådant sätt att vi beaktar glesbygdsbornas situation.

Vi har lagt fram en hel del olika förslag. När den dagen kommer och vi har bensinskatt höjningar som en del av den gröna skatteväxlingen kommer vi att se till att varken glesbygdsbor eller låginkomsttagare är förlorare. De har inte varit förlorare och kommer inte att bli det.

Jag vill ändå fortsätta att prata om den gröna skatteväxlingen. Den är otroligt väsentlig för framtiden, om vi ska ha en hållbar tillväxt i samhället.

Varför ska vi ha ett skattesystem som gynnar slöseri med energi och resurser när det är så dyrt att anställa människor i skolan och vården? Det är betydligt bättre om kommuner sparar pengar genom att effektivisera energiförbrukningen i sina lokaler än genom att säga upp personal.

Hyresgästföreningen i Sverige borde hylla skatteväxlingen å sina medlemmars vägnar. Det är rimligt att de som belastar miljön mer också betalar för det. Då gynnas de som bor i lägenhet rejält. Det är mer miljövänligt att bo i lägenhet. Man kan säga att man delar med sig av värmen till sina grannar.

Alla som ser globalt och långsiktigt på samhällets utveckling borde också kräva mer skatteväxling. I ett globalt perspektiv och ett rättviseperspektiv, om vi verkligen vill ta ansvar, är det helt orimligt att vi fortsätter att förbruka naturens resurser i den takt som vi gör i dag. Om alla i världen skulle leva som vi gör i dag skulle jorden omedelbart kollapsa.

Växthuseffekten kostar också människoliv. Vi vet att vi har ett mer extremt klimat på grund av växthuseffekten, och det extremare klimatet kostar i dag människoliv – även i Europa. Men oavsett om det är i Indien eller i Sverige som växthuseffekten kostar människoliv är det oacceptabelt. Vi kan inte med säkerhet säga att just det här extrema klimatet, den här översvämningen eller den här orkanen är en konsekvens av växthuseffekten, men vi vet att vi har ett mer extremt klimat på grund av växthuseffekten. Det är ett faktum. Det här extrema klimatet kostar också människoliv, och det kommer att bli dyrast i den fattiga delen av världen.

Vi i den rika delen av världen har ett ansvar. Därför måste vi fortsätta med den gröna skatteväxlingen.

Sverige är faktiskt nästan näst sämst i EU på grön skatteväxling. Vi är bra på att ha höga skatter, men vi är mycket dåliga på att ha höga skatter på resursförbrukning och miljöförstöring i ett EU-perspektiv. Totalt uppgår skatterna på arbete till ca 80 % av alla skatteinkomster eller drygt 40 % av BNP, medan skatterna på miljöförstöring och förbrukning av resurser motsvarar bara 6 % av alla skatter eller 3 % av BNP.

Under de senaste 50 åren har skatterna på arbete tredubblats, från 13 % till över 40 % av BNP, medan skatterna på energi och miljöförstöring ligger kvar på praktiskt taget oförändrad nivå. Det är därför det är så viktigt med en fortsatt grön skatteväxling.

Samtidigt gör vi viktiga insatser för att gynna alternativa drivmedel. Till exempel har vi befriat dem från skatt.

Arbetskraftsutbudet är en väldigt viktig diskussion. Många går i dag i arbete först vid över 20 års ålder, och de flesta slutar jobba innan de är 60 år. En anledning till att många slutar jobba i förtid är att de inte orkar jobba. Här tror vi att friår och arbetstidsförkortning är viktigt för att få människor att orka jobba längre. Många människor som har gått i pens-

ion ångrar sig efter tre, fyra, fem år och skulle vilja jobba igen efter att ha vilat lite. De behövde vila för att orka med ett arbete. Varför kan de då inte göra detta tidigare?

Vi är glada att vi kommer att införa friår i hela Sverige från och med den 1 januari 2005.

En annan sak som är väldigt viktig att diskutera och som väldigt få har diskuterat konkret är frågan om diskriminering på arbetsmarknaden. Om vi inte hade diskriminering av människor som är invandrare i Sverige i dag skulle vi ha 119 400 fler människor i jobb – 119 400 fler människor i jobb om vi inte hade haft någon diskriminering!

Det här är en katastrof! Det är faktiskt också värre i Sverige än i många andra EU-länder.

En anledning till detta är att folk tror att diskriminering är samma sak som att ha rasistiska åsikter. Nej, det är det inte. Diskriminering är inte samma sak som att ha rasistiska åsikter. Tyvärr är diskrimineringen väldigt utbredd i Sverige, även bland de politiska partierna, ja, överallt i samhället. Här måste vi ta stora krafttag.

Här är vi glada över att vi har satsat på att bygga upp lokala antidiskrimineringsbyråer i hela landet liksom att vi ser till att bygga upp det nya nationella centret och ger det mer resurser. Men det viktigaste är att från och med 2005 kommer antidiskrimineringsklausuler att krävas vid alla offentliga upphandlingar. Det här kommer att göra att företag som diskriminerar inte kommer att få delta i offentlig upphandling. Pengar är makt! Det här tror vi kan påverka företagens inställning.

Anf. 36 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp två saker med Yvonne Ruwaida.

Jag är den första att hålla med om att det är väldigt viktigt dels att vi går vidare med skatteväxlingstanken, dels att vi verkligen bekämpar växthuseffekten. Det finns dock ett problem med den modell som ni nu har valt. Det har ju varit olika modeller olika år. Till exempel har det här med kompetenssparande och de pengarna helt försvunnit i något svart hål, så det var ju en svartväxling och ingen grön skatteväxling. Nu har ni valt en modell med höjda grundavdrag. Det är säkert så att låginkomsttagare i absoluta tal, så att säga, blir bra kompenserade, men däremot kommer ju barnfamiljer i kläm med er skatteväxlingsmodell. Yvonne Ruwaida tar nu också upp att man ska bo i lägenhet i stället för i småhus.

Jag tror att ni måste tänka om ordentligt om ni vill ha ett barnvänligt samhälle i det här landet, vilket vi verkligen behöver ha. Då kan man inte klämma åt barnfamiljerna ekonomiskt och säga att de inte ska bo lika bra som sina föräldrar.

Min andra fråga hänger också ihop med det här. Ni i Miljöpartiet är väldigt bra på att ta upp frågan om miljöskuld, men det handlar ju också om den ekonomiska skulden för framtiden – vad vi har rätt att lämna efter oss till våra barn och vad våra föräldrar har rätt att lämna efter sig till oss. Jag skulle vilja höra Yvonne Ruwaida kommentera det faktum att ni nu vill att staten ska gå med mycket stora underskott de närmaste åren för att sedan, med er modell, gå med rejäla överskott. Det kommer ju att innebära att ni behöver höja skatterna på arbete mycket kraftigt eller dra ned på de utgifter som gäller barnfamiljer och vanliga människor.

Det står här att utgifterna för pensioner, vård och omsorg måste stiga och att inkomsterna ökar långsammare därför att andelen som arbetar kan förväntas minska. Någonstans måste ni ju inse att detta inte går ihop. Om allt färre ska försörja alltfler kan de inte dessutom betala mer och mer i skatt.

Kan vi inte komma överens om att vi måste lägga om målen för budgetpolitiken så att vi får en hygglig fördelning mellan generationerna?

Anf. 37 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! När det gäller frågan om svartväxlingen, som Karin Pilsäter kallade den, var det så att första gången vi hade skatteväxling fick vi inte igenom sänkt arbetsgivaravgift som vi ville ha.

Vår modell är – och nu står det också inskrivet att detta är hur Miljöpartiet, Vänstern och Socialdemokraterna tillsammans ser det – att den sektor som får en höjning också ska få en sänkning. Är det en höjning av miljöskatterna som drabbar företagen ska företagen få en sänkning, och är det en höjning som landar på hushållen ska hushållen få en skatte-sänkning. Det är den modell som vi ska ha framöver. Det står nu inskrivet.

När vi däremot första gången ville ha en sänkning av arbetsgivaravgifterna fick vi inte igenom det. Jag kan säga att jag har stridit stenhårt innan vi första gången fick s och v att gå med på en sänkning av arbetsgivaravgiften, och det var inte lätt. Nu har det skett två gånger. Där har det alltså skett en förändring.

Vi ville inte ha kompetenssparandet. Tyvärr har den frågan gått i stå; det är jag den första att erkänna. Vi hoppas kunna lösa den så snart som möjligt. Men sedan den skatteväxlingen har skatteväxlingen varit en ren grön skatteväxling med sänkta skatter motsvarande de höjda miljöavgifterna. Det har alltså blivit bra efteråt.

Sedan gällde det frågan om barnfamiljer och skatteväxling. Att låginkomsttagare inte ska drabbas tycker vi är viktigt. Att barnfamiljer inte ska drabbas tycker vi också är viktigt, men det går inte att lösa inom ramen för skatteväxlingen. Det får vi lösa inom ramen för den barnpolitik som vi har. Där har vi gjort väldigt mycket för barnfamiljerna. Vi har förlängt föräldraförsäkringen, höjt barnbidraget och gjort många viktiga insatser för barnfamiljerna. Det är inom den ramen man får se de frågorna.

Anf. 38 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Det var ett mycket långt och slingrigt svar som handlade om att Yvonne Ruwaida inte ville ta ansvar för de riksdagsbeslut som hon är med och fattar och gör upp om i en gemensam koalition. Men nu är det så det funkar. Man kan inte stå här och försöka skylla ifrån sig med att säga: Det var inte vi som ville detta. Ni måste ta ansvar. Det är ni som är majoriteten.

Det är bra att ni har kommit ett steg vidare med att det ska vara i samma sektor, men det är ju så med statistik: Står man med ena foten på spisen och den andra i kylskåpet får man ha himla långa ben. Det räcker inte för barnfamiljerna att det i genomsnitt går på ett ut. Ni förlänger föräldraförsäkringen, men man kan inte betala elräkningen med det. Man kan inte betala räkningen för oljan till sin villa.

Jag kan inte förstå varför ni i Miljöpartiet inte kan stå för att man ska ha en skatteväxling där det inte är just barnen och barnfamiljerna som drabbas. Studenter i studentlägenheter – *fine*, de kommer bättre ut. De får en positiv ekonomisk utveckling i och med att de har liten energikonsumtion och att grundavdraget får fullt genomslag fast man har mycket låg inkomst. Jag tror att ni får tänka om lite där.

Det som Yvonne Ruwaida helt och hållet lämnade därhän var den långsiktiga statsbudgetfrågan. Om de som förvärvsarbetar ska arbeta mer, konsumera mindre och betala mer skatt om tio femton år för att vi i dag ska kunna konsumera mer och arbeta mindre vill jag hävda att det är en ordning som faktiskt inte håller. Här tycker jag att Miljöpartiet borde vara först med att ställa upp tillsammans med Folkpartiet för att vi inte kan lämna räkningarna efter oss till barnen, utan de generationer som finns nu måste ta ansvar för den ekonomiska politiken i dag och inte låta någon annan städa upp efteråt. Det kommer inte att gå ihop i längden. Är det för den delen några som borde vilja det är det 40-talisterna, för när folk inte orkar ställa upp är det de som kommer att bli drabbade.

Anf. 39 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Det är ingen sanning att alla barnfamiljer är förlorare. Att däremot kompensera för att vissa barnfamiljer får betala mer i höjda miljöavgifter än de får i sänkt skatt är inte någonting vi kan lösa inom ramen för den gröna skatteväxlingen. Det kan inget politiskt parti lösa inom ramen för den gröna skatteväxlingen.

En sak som kommer att underlätta för hushållen i framtiden, och det vi har önskat tidigare, är att man från och med nästa år kommer att börja beskatta industrin i större utsträckning än den har beskattats hitintills. Då behöver man inte lägga så stor del av skatteväxlingen på hushållen. Det är någonting vi har önskat tidigare, men det har tyvärr inte varit möjligt av olika skäl.

När det gäller skatteväxlingen skyller jag inte ifrån mig. Jag berättar hur vi hade velat ha det och vad vi fick igenom. Vi såg det ändå som ett framsteg. Vi fick en grön skatteväxling även om den inte såg ut precis som vi ville att den skulle se ut. Vi valde att anta den. Men jag kan ändå berätta för folk hur vi hade velat ha det. Jag tycker ändå att det är rättvisande.

När det gäller frågan om kompetenssparandet hoppas vi på en snar lösning. Vi jobbar med frågan. Den har verkligen gått i stå sedan alldeles för länge.

När det gäller frågan om ekonomin ska gå med underskott kan jag säga att det vill inte vi. Vi anser att vi i dag har skyldighet att ta ett ekonomiskt ansvar för framtiden. Det är också därför vi brukar säga nej till sådana förslag som höjt tak i socialförsäkringarna.

Däremot ska vi satsa på att förbättra för dem som har det sämst ställt. Det är alltid vår prioritering. Vi förbättrar inte för den breda medelklassen därför att det har inte våra finanser råd med. Det är därför vi till exempel vill spara 6 miljarder på försvaret när nästa försvarsperiod börjar. Vi har många sådana förslag därför att vi anser att det är viktigt att vi inte lämnar efter oss ekonomiska eller ekologiska skulder till framtiden.

Anf. 40 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Världens högsta skattetryck – innebörden i vårt land är att nästan alla skatter är höga. Det blir då inte svårt att argumentera isolerat för att den och den skatten måste sänkas eller avvecklas.

Samtidigt är det så att skattetrycket måste sänkas bit för bit och i den takt som utrymme skapas. Allt viktigt kan inte göras på en gång eller ens under en mandatperiod.

Vi moderater har i våra motioner lagt fram ett hållfast och realistiskt skattesänkingsprogram som uppfyller just detta. Det presenteras i det betänkande vi i dag behandlar. Skatter måste sänkas för att skapa utrymme för medborgarna att i högre utsträckning än i dag själva kunna påverka sin tillvaro, men också för att ge incitament till arbete och extrainsatser. Inte minst måste skatten sänkas för att lägga grund för en sådan högre tillväxt som i sig skapar och säkerställer ett framtida välstånd.

Det är viktigt att understryka att lägre skatter inte är ett mål i sig utan inte minst i dag ett medel för att säkra tillväxt och framtida välstånd för oss alla som lever och bor i Sverige.

När skatter sänks bit för bit måste det göras så att det kommer alla till del. Därför är det viktigt och angeläget att till exempel påbörja avvecklingen av fastighetsskatten omedelbart. Det ger legitimitet och trygghet åt förändringarna. Det är också därför som vi lägger en betydande del av skattesänkningen första året på låg- och mellaninkomsttagare för att skapa utrymme för dem att påverka sina egna liv och för att skapa incitament till arbete och extrainsatser. Just frånvaron av incitament, viktiga för att skapa tillväxt och välstånd, är något som alltmer kännetecknar Socialdemokraternas politik.

Fru talman! Jag har genom åren pekat på de förödande verkningar som utjämningsystemets konstruktion har på tillväxt i landet. Utjämningsystemet straffar tillväxt var den än förekommer i landet. Det känns bra att det nu går upp för alltfler med stor styrka hur felaktig hela grundkonstruktionen är. Då finns förutsättningar för en grundläggande förändring.

Fru talman! Statsministern brukar ibland hänvisa till humlan när han ska försvara det höga skattetrycket. Att humlan kan flyga trots sitt utseende förefaller honom märkligt, och han tycks mena att höga skatter inte heller skulle förhindra tillväxt. Statsministern skulle lätt i insektsvärlden kunna notera att det är andra flygfän än humlan som snabbare och elegantare förflyttar sig i tillvaron. Så är det också med de höga skatterna. De motverkar den högre och uthålligare tillväxt som vi i detta land med våra förutsättningar borde kunna ha.

När takten i skattesänkningen ska bestämmas måste i hög grad sådana skatter prioriteras som direkt skadar vår tillväxt. Dit hör, fru talman, inte minst förmögenhetsskatten. Mats Odell har redan berört just detta i debatten. I en tid när andra länder avskaffar förmögenhetsskatten har vi i Sverige kvar den, och på en hög nivå, med resultatet att denna skatt driver kapital ut ur landet – ca 500 miljarder enligt beräkningar, pengar som därför i sin tur inte genererar några kapital skatter inom landet.

Förmögenhetsskatten leder också till en mängd direkt orationella transaktioner som människor gör för att undvika skatten, samtidigt som

förmögenhetsskatten för vanligt folk är en extra och orättfärdig fastighetsskatt.

Avskaffandet av förmögenhetsskatten kan förvisso inte sägas ha kortsiktiga gynnsamma fördelningseffekter. Men ett avskaffande skulle relativt snabbt få långsiktiga och uthålliga gynnsamma samhällsekonomiska effekter och en tillväxt som därmed kommer alla till del.

Fru talman! Arvsskatten är på motsvarande sätt en skatt som har negativa effekter. Den är starkt försvårande och konfiskerande vid generationsskiften i företag. Den leder till en mängd orationella transaktioner med negativa samhällsekonomiska effekter. Den är grym mot inte minst pensionärer som upplever en otrygghet när det pockas på åtgärder för att planera för en lägre arvsskatt. Den är besvärlig och kostsam för samhället att administrera och den ger netto relativt små inkomster. Likväl har vi den kvar av någon outgrundlig anledning. Ja, anledningen är väl närmast att Socialdemokraterna i likhet med vad som gäller förmögenhetsskatten sitter fast i sin egen retorik.

Men, fru talman, sanningens minut närmar sig. Det visar inte minst Skattebasutredningens analys.

En mindre förändring gör Socialdemokraterna trots allt när det gäller arvsskatten. Det är att man föreslår ett avskaffande av arvsskatten mellan makar. Det är en detalj där som är särskilt märklig och orättfärdig. När förslaget äntligen lades fram ägnade man sig sedan åt schackrande beträffande tidpunkten för ikraftträdande. Egendomsskatteutredningen föreslog att den skulle avskaffas per den 1 juli 2003. Signaler gick ut från Regeringskansliet att det var från det datumet det skulle gälla. Sedan kom ingen proposition. Sedan publicerade statsministern regeringens ställningstagande i regeringsförklaringen den 16 september. Så småningom kommer en särproposition med lagförslaget, och där anges den 1 januari 2004, vilket innebär att dödsfall som inträffar denna höst inte kommer att vara del i denna förändring.

Många är de som har ringt och är oroliga för vad som ska gälla. De har räknat med förändringen, och de har kanske av den anledningen inte genomfört de orationella skatteplaneringsåtgärder som de annars skulle ha gjort.

Nu kan vi i skatteutskottet när vi behandlar lagpropositionen i bästa fall skapa en majoritet för den tidigare tidpunkten och därmed skapa trygghet för de anhöriga som har drabbats av dödsfall på senare tid.

Fru talman! Att sänka skatten i landet med världens högsta skattestryck måste ske bit för bit. Skadliga skatter ska sänkas snarast. Skatteförändringar måste ske samtidigt så att de upplevs ge trygghet i förändringen. För vårt lands framtida välstånd gäller det att skapa skatter och system som ger incitament till arbete, utbildning, företagande och bra förvaltning av våra tillgångar. Där, fru talman, ligger utmaningen för en skattepolitik som vill vara välståndsskapande.

Med den utgångspunkten, fru talman, yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 7.

Anf. 41 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Sverige är ett rikt land, men så rikt är inte Sverige att vi har råd med dagens skattesystem. Den enda sektor som det är riktig till-

växt i för närvarande är den svarta sektorn. Som nummer två kommer förmodligen skatteplaneringsavdelningarna på våra banker.

Skattetrycket är för högt på många områden, och i praktiken förhindrar det en rationell produktion och arbetsordning. Det är ett stort problem vi har i Sverige.

I skatteutskottets yttrande över regeringens förslag till budget för 2004 står det inledningsvis att enligt utskottets mening är skatternas främsta syfte att finansiera välfärd. Det är en återkommande formulering. Men redan där skiljer sig motivet för synen på skatter mellan liberaler och socialister. Enligt vår mening är skatter alltid ett medel för att uppnå politiska mål. Detta medel måste användas på sådant sätt att arbete och sparande stimuleras, samtidigt som skatter också bör användas för att hushålla med gemensamma tillgångar, särskilt miljön och andra naturresurser. Därför är liberaler starkt för nyttjande av skatter som ekonomiska styrmedel. Dit hör dock inte att rädda ministären Persson genom införandet av det som numera kallas trängselskatter i Stockholm.

Folkpartiets tillväxtpolitik på skatteområdet kan bäst sammanfattas på detta sätt: Vi är för breda skattebaser och låga skattesatser. Skattesystemet måste dessutom vara lätt att förstå, bygga på likformighet och så långt det är möjligt rättvisa. Skattesystemet ska bidra till att ge människor makt över sina liv, utjämna inkomstolikheter över livets skeenden och uppmuntra arbete, företagande, utbildning, egenförsörjning, risktagande och personligt ansvar.

Folkpartiet tog i början av 1990-talet tillsammans med Socialdemokraterna ansvar för att avskaffa 1970- och 1980-talens perversa skattesystem. Förr statsministern Ingvar Carlsson skildrar i sina nyligen utgivna memoarer *Så tänkte jag* tillkomsten av denna synnerligen viktiga reform och den betydelse och principfasthet som dåvarande folkpartiledaren Bengt Westerberg hade för att ge Sverige ett bättre skattesystem. Det var tur att vi fick detta skattesystem i den situationen.

Det har gått ett antal år sedan dess. De har inte varit bra för Sverige på skatteområdet. Ett av de största problemen är att Socialdemokraterna har underlåtit att vårda skattereformens bärande principer. Socialdemokraterna har, möjligen utan att förstå innebörden, utvecklats till något av principlöshetens banerförare, främst genom att frångå principen om att statsskatt ska betalas endast av ett fåtal medborgare, kanske 10 % av de högst avlönade som det var sagt 1990, och att marginalskatten inte ska överstiga 50 %.

Tyvärr har man frångått de principerna. Det är mycket allvarligt eftersom det gynnar svartarbete i vårt land. I ovisst nit har man kompromissat med Vänsterpartiet. Vi ser nu resultatet. Allt fler väljer att ställa sig utanför skattesystemet. Det är ett slags tyst men medveten skatterevolution. Därtill kommer nu enorma kommunalskattehöjningar. Jag kan förstå de kommun- och landstingspolitiker som tvingas till detta eftersom hela den offentliga sektorn darrar under trycket av de ouppfyllda förväntningarnas missnöje från väljarna.

Jag har själv ett ansvar här. Jag har varit med och höjt skatten sju år i rad, och på måndag blir det åttonde året i rad. De som förr var lågskattekommuner är nu inga lågskattekommuner. I Danderyd, som jag kommer från, kommer vi att ha en kommunalskatt på 31:80 nästa år. Det är en

högskattekommun jämfört med tidigare – inte en lågskattekommun. Det finns högre skatter i landet.

Fru talman! Folkpartiets alternativ i skattepolitiken är klart och enkelt.

För det första måste inriktningen vara att beskatta konsumtion och produktion och att sänka skatterna på arbete.

För det andra vill vi återställa enkelheten i skatteskalorna och också sänka alla marginalskatteerna.

För det tredje måste småföretagande underlättas genom sänkt skatt för fåmansbolag och enklare regler. Vi har också funnit att arbetsgivaravgifterna måste sänkas. Här har vi reserverat 5 miljarder kronor. Regeringens förslag om sänkning med 0,12 % har närmast lyteskomikens tecken över sig.

För det fjärde måste fastighetsskatten sänkas – enligt vårt förslag med 20 % redan 2004 – och så småningom avskaffas. Det är inte den skadligaste skatten, men det är en mycket besvärande skatt för många enskilda medborgare. Däremot finns det enighet om att något måste göras. Skatten har en socialt förfärlig profil på många håll.

För det femte måste förmögenhetsskatten, den kanske skadligaste av alla skatter, börja avvecklas genast och på sikt tas bort.

För det sjätte vill vi införa ett system med skattereduktion för hushållsnära tjänster.

När jag har redogjort för dessa principer ska jag sluta med att ta upp två saker som står att läsa i skatteutskottets yttrande till finansutskottet.

Först och främst står det att läsa i detta yttrande att bostadsbyggandet stimuleras. Detta yttrande visar, om ingenting annat, att humorns tid i svensk politik inte är förbi. Alla, utom möjligen nuvarande bostadsministern, känner till de verkliga förhållandena på bostadsmarknaden. Det är köer, det är enorma boendeskatteer och det är byggstopp. Men denna politik, vad än skatteutskottets majoritet skriver, är ingen olycka. Den är en katastrof för de enskilda människor som inte får bostad. Här duger inga halvmesyrer. Här behövs en helt ny politik som möjliggör för byggföretag att våga bygga.

Jag har tidigare varit inne på svartjobben, den enda tillväxtsektorn i Sverige i dag. Om detta skriver utskottet mycket klokt att skattefusk snedvrider konkurrensen, skadar legitimiteten i skattesystemet och är enligt utskottets mening i förlängningen ett hot mot välfärden. Det instämmer jag gärna i.

Vad gör då regeringen för att åstadkomma en förändring i detta? Jo, det gamla vanliga. Det är mer av kontroll av dem som redan är inne i systemet men ingenting som strukturellt gör det mindre lönsamt att skattefuska.

Men så kommer ändå det stora löftet till slut i detta betänkande. Så här står det: ”Regeringen kommer därför under 2004 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över möjligheterna att införa krav på typgodkända kassaregister och kontrollbefogenheter.”

Ack ja! Det är att visa samma handlingskraft som när det brinner och brandkåren rycker ut utan att ha vatten och slang med sig.

Till sist noterar jag att särskilda skatteavdrag åter ska riktas mot den manliga byggbranschen, medan motsvarande avdrag för att få in fler kvinnor i skattesystemet inom hushållsnära tjänster avvisas med att det

blir för dyrt. Att Vänsterpartiet inte rodnar över att ställa upp på den politiken!

Och allra sist Miljöpartiet: Energibesparande investeringar på hus ska ge högre skatt. Att inte också Miljöpartiet rodnar!

Anf. 42 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! När vi i dag ska besluta om statens inkomster och utgifter för år 2004 har vi den dystraste ekonomiska situation som åtminstone jag har upplevt som riksdagsledamot. Jag vill inte upprepa de orden i denna kammare om ett år eller i fortsättningen.

Vi lever i en välfärdsstat som sedan några år tillbaka befinner sig i en oordnad reträtt. Den offentliga sektorns åtagande minskar inom nästan alla områden. Individerna får ta ett större ansvar. Familjerna får ta ett större ansvar. Företagen får ta ett större ansvar. Det offentliga retirerar. De flesta skattebetalare får däremot inte retirera utan får höjd eller i bästa fall oförändrad skatt.

Enligt OECD:s preliminära siffror var skattetrycket 50,6 % av BNP i Sverige förra året. Därmed vann vi – vi slog tvåan Danmark med över en hel procentenhet och trean Belgien med fyra procentenheter.

Om majoriteten kunde bevisa att detta höga skattetryck ledde till att vi också fick den bästa välfärd skulle även mitt parti i flera avseenden kunna driva en liknande politik som s, v och mp. Men nu har ju inte detta bevisats. Snarare har motsatsen bevisats. En hedersam, numera före detta partiledare påstod helt riktigt i kammaren och ute i debatten att ”vi har världens högsta skatter men vi har inte världens bästa välfärd”. Under alla omständigheter finns det väl ingen här i kammaren som är nöjd? Stolt, har vi hört, men knappast nöjd.

Möjligen dog Bo Lundgrens ord bort i en hektisk valrörelse, men, fru talman, jag skulle vilja att kammarens ledamöter för sig själva funderade över orden några gånger: världens högsta skatter, men inte världens bästa välfärd. Det är ett allvarligt underkännande av en politisk-ekonomisk modell som det svenska folket levt under i flera decennier.

Det kanske bästa som hörts från majoritetens håll sedan 1994 var Göran Perssons senaste regeringsförklaring. Tyvärr har det så här långt stannat vid det sagda, och inte vid det gjorda. När budgetpropositionen anlände några dagar senare fick man lätt uppfattningen att Bosse Ringholm inte är finansminister i den regering som Göran Persson leder. Eller möjligtvis är Göran Persson inte statsminister realiter?

Tyvärr är det Ringholms budget som är och skapar verklighet. Till exempel är det inte regeringsförklaringens löfte om 1 miljard till att förbättra fåmansbolagsreglerna som gäller utan Ringholms förslag, som ger en bråkdel av 1 miljard till fåmansbolagen.

Kristdemokratiska och borgerliga krav på strategiska skattesänkningar för att främja tillväxten har hånats tidigare av majoriteten i årtal, för att senare nu dyka upp i ”tillväxtsamtal”. Tillväxtfrämjande åtgärder i socialdemokratisk fason tar tid. Det krävs många utredningar, och om utredningarna tycker fel, som i P.-O. Edins fall, får man väl ignorera dem. Skatter kan vara hur skadliga som helst, men av dogmatiska skäl kan de svårligen röras. Födslövrarna är påtagliga. Men barnet måste ändå födas fram.

Men efter flera konjunkturcykler av lågkonjunkturer som kunde varit lindrigare och högkonjunkturer som kunde ha varit starkare och mer beständiga kanske även Socialdemokraterna och deras stödpartier sett nödvändigheten i att sänka skatter så att arbete och företagande stimuleras.

Kristdemokraterna kommer givetvis att agera utan politisk prestige när Socialdemokraterna till sist föreslår i den här kammaren, när regeringen kommer med en proposition, att förmögenhetsskatten avvecklas. Men för att vi snart ska nå så långt krävs att Socialdemokraterna och stödpartierna gör sig av med den politiska dogmretoriken.

Fru talman! Den dagen vi kan ta bort de tillväxthämmande skatterna i Sverige blir också den dagen då vi kan låta den offentliga sektorns åtaganden gå på offensiven igen. Då kan vi låta ensamstående med barn som i dag går på knäna få lägre inkomstskatt. Då kan vi höja pensionerna, för de sämst ställda först. Då kan vi förbättra sjukvården och göra patientavgifterna i tandvården billigare. Då kan vi se över vårt utbildningsväsende och rättsväsende.

Den här uppräknningen, som kan mångfaldigas, är i sig tungt vägande etiska skäl för att avskaffa till exempel förmögenhetsskatten och dubbelbeskattningen på aktier.

Men det finns ännu tyngre etiska skäl till varför vissa skatter måste sänkas och vissa slopas helt, nämligen utifrån det perspektiv som den skattskyldige har underifrån.

Det var en gång, fru talman, ett Sverige då det fanns allmängiltiga skatterättsliga principer som var och ansågs legitima och okontroversiella. I Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets skattepolitiska dokument är de svåra att finna. Och det är ju på sätt och vis det mest klädsamma. Regeringsmajoriteten för ju inte en skattepolitik som är förenlig med dessa principer.

Den som vill ta till sig dessa skatterättsliga principer kan läsa till exempel Kristdemokraternas skattepolitiska motioner eller skatterapporter. Om en socialdemokrat till exempel är alltför rädd att på så vis smittas av grunden för den kristdemokratiska skattepolitiken kan han eller hon nöja sig med att läsa om några av principerna som lyckats övervintra i Riksskatteverkets skattestatistiska årsbok. Där lever några av principerna kvar, trots att resten av årsboken handlar om en rad skatter som bryter mot just dessa principer.

När överlämnade regeringen en proposition till riksdagens skatteutskott senast som prövade lagförslagen utifrån skatteförmågeprincipen eller legalitetsprincipen? Har Socialdemokraterna någon gång funderat över om förmögenhetsskatten och arvsskatten är förenliga med minsta offer-principen, som säger att skatt ska tas ut där den gör minsta möjliga skada? Arvsskatten mellan makar och sambor är ett exempel. I den proposition som ska behandlas om några veckor medges att en retroaktiv tillämpning ”i och för sig tillgodoser ett av syftena med förslaget, nämligen att mildra effekterna av de kraftigt höjda taxeringsvärdena”. Men det hänvisas till att ”särskilda skäl” inte talar för det. Men är inte vända och ångest inför att dö på rätt sida av årsskiftet nog? Har fastighetsskatten prövats enligt likformighetsprincipen? Nej, det har den givetvis inte, eftersom hela dess konstruktion är ett flagrant brott mot den.

Bakom principerna döljer sig en etik och grundläggande värden som är kristdemokratiska utgångspunkter men som egentligen inte borde kunna förkastas i någon politisk ideologi. I det goda samhället respekterar statsmakterna, riksdag och regering, grundläggande mänskliga värden, rättigheter och skyldigheter. Detta innebär för statsmakterna såväl att skapa rättvisa och jämlika förutsättningar för alla som att mildra skillnader och omfördela resurser. Staten har ett ansvar, och sedan kan vi också förvänta oss att medborgarna inte drar sig undan skatter och fifflar.

Utifrån grundsatsen om alla människors okränkbara värde är målet att alla människor ska ha möjlighet att förverkliga grundläggande värden och livsmål. Det ligger ett stort ansvar på varje människa att förvalta sina personliga förutsättningar och resurser samtidigt som statsmakterna har ett motsvarande ansvar för att alla medborgare och invånare ska kunna ta del av social välfärd och utveckling. Målet är det gemensamma bästa, och det förverkligas utifrån rätten att förverkliga grundläggande värden.

Nu finner Kristdemokraterna att den svenska skattelagstiftningen strider mot individens rätt till självförverkligande. Jag tänker på fastighetskatt, förmögenhetsskatt, arvsskatt och höga inkomstskatter för låginkomsttagare. Man kan också diskutera moms på restaurangbesök, som barnfamiljer vill unna sig ibland, och dubbelbeskattning på aktier etcetera.

Fru talman! Jag skulle avslutningsvis vilja be om svar från företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet på frågan om de inte håller med om att det i Sverige i dag, i vårt skattesystem, finns en eller flera skatter som strider mot grundläggande skatterättsliga principer och därmed mot individens och naturliga gemenskapers rätt till självförverkligande och frihet.

Jag ber om det svaret och om att ni i ett enda svarsinlägg i den här debatten ska låta bli att svara ur ett statsfinansiellt och fiskalt perspektiv. Tänk ur medborgarens, den skattskyldigas, perspektiv!

Anf. 43 ANDERS LARSSON (c):

Fru talman! Centerpartiet antog på sin riksstämman i Umeå i början av juni 2003 en inriktning för framtiden som innebär att vi vill bygga ett samhälle på federalismens principer. Förenklat betyder detta att besluten, befogenheterna och resurserna ska finnas och hanteras så nära människan som möjligt. Det man inte kan lösa själv i familjen, lokalsamhället eller kommunen för man vidare till regioner, staten, EU eller FN. Detta förhållningssätt är i teorin verifierat och i flera länder praktiserat i olika variationer och omfattning.

Förhållningssättet bygger på en tillit till att människor kan och vill, enskilt och tillsammans, bygga sin vardag och att människor kan fatta beslut utifrån en egen vilja och egna förutsättningar. Förhållningssättet bygger även på att offentliga och gemensamma verksamheter ska bedrivas på den lägsta möjliga beslutandenivån. När frågorna blir för svåra samlas man på en högre nivå för att med gemensamma resurser hantera dem.

Det här sättet att beskriva ett samhällsbygge skiljer sig radikalt från dagens sätt att styra och hantera Sverige. I stället för makt och skyldigheter som utgår från regering och riksdag vill Centerpartiet se en ordning där makt, befogenheter och resurser är en enhet, en ordning där befogen-

heter och resurser i stället delegeras uppåt i systemet till regioner och staten.

Centerpartiet delar inte heller uppfattningen att enfald genom centralstyrning är grunden för en lyckosam tillväxtpolitik. Vi anser i stället att mångfald genom lokalt engagemang och lokala beslut är en mycket bättre lösning. Möjligheten att påverka sin vardag privat och i arbetslivet är ett långt effektivare och bättre sätt att skapa tillväxt och utveckling i vårt samhälle.

För att nå engagemang och delaktighet fordras förutom beslutanderätt även kontroll över resurser. I enlighet med de riktlinjer som antogs vid vår partistämma är därför givetvis även vårt alternativa budgetförslag och vår skattepolitik utformade utifrån just federalismens principer.

Vi vill stärka människornas möjlighet att påverka sin egen situation genom att låginkomsttagare får mer kvar efter skatt och boendeskatteerna görs rimliga så att människor som bor i attraktiva områden har råd att bo kvar.

Avdrag för resor till och från arbetet ska exempelvis vara lika mycket värda för alla och inte som i dag vara mer värda för de inkomsttagare som har passerat brytpunkten för utdebitering av statlig skatt. Som exempel kan nämnas att en höginkomsttagare som reser 1 000 mil till och från arbetet med bil får ungefär 1 800 kr mer tillbaka på skatten än en låginkomsttagare i dagens system. Logiken i detta är svår att förstå. En skatterabatt i stället för avdrag ger lika förutsättningar. Vi skapar även genom detta förslag en möjlighet att rensa i avdragsdjungeln och att sänka den statliga skatten med 3 %.

Små och medelstora företag får med Centerpartiets förslag en bättre möjlighet att växa genom enklare regler. Nystart av företag ska stimuleras, och överlåtelser av företag ska kunna ske utan att riskvilligt kapital försvinner i skatter till staten.

I ett centerpartistiskt Sverige styrt enligt federalismens principer har kommunerna kontroll över befogenheter och resurser. Stärkta skattebaser växlas mot dagens statsbidrag till kommunerna bland annat genom att avdrag på inkomsten slopas till förmån för skatterabatter. I vårt budgetförslag växlas 55 miljarder kronor över på detta sätt. Förutom egenkontrollen över resurserna tillkommer årligen en uppräkningsrelaterad till löneutvecklingen som kan uppskattas till ca 2 miljarder kronor vid en procentuell löneökning på ungefär 4 %. Det är pengar som i dag landar i statens kassa utan att vidarefördelas till kommunerna. Ett systemfel – låt mig lite vårdslöst få kalla det så, fru talman – där staten skär emellan ökar successivt skillnaden mellan inkomster och utgifter och kan vara en delförklaring till den ekonomiska kris som många kommuner och lands-ting nu befinner sig i.

Finansutskottets betänkande innehåller en mångfald av frågor och synpunkter, vilka många kan kommenteras och diskuteras. En av dessa har en särskilt framtidsinriktad miljöprofil och berör många människor. Den har dessutom potential att utvecklas. Det gäller synen på användning av miljöfordon och den rabatt på förmånsbeskattning som finns angiven i budgetförslaget.

Rätten till denna nedsättning förlängs till 2008 för elhybridfordon och för alkohol- och gasbilar. Satsningen på rabatt för inköp och användning av dessa fordon har dock enbart förbehållits dem som har eller kan få

tillgång till förmanbil i sin anställning eller i egenskap av egenföretagare. Detta är, fru talman, en uppenbar brist.

Möjligheten borde givetvis även finnas för privata människor att på bästa sätt bidra till ett miljövänligare och resurssnålare samhälle. Här ser vi bara ett exempel på förslag som på bred front inom miljöfordonsområdet kan ge möjlighet för alla att på lika villkor delta i detta arbete. Det är i de flesta fall volymen på och intensiteten i efterfrågan hos vanliga konsumenter som är den snabbaste drivkraften i en utveckling. Jag kan varmt rekommendera en enskild motion i just detta ämne, 2003/04:Sk411.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag framföra att Centerpartiet med glädje har noterat att våra inlägg har beaktats vad gäller nedsättning i beskattning av fjärrvärme för industriändamål och därmed våra synpunkter framförda i motionerna Fi255 och Fi306. Jag vill även framhålla att det bakom innehållet i dessa motioner ligger ett seriöst och väldokumenterat arbete av Fjärrvärmeföreningen till gagn för företagande och en positiv framtida miljöutveckling.

Med anledning av pågående diskussion om slopande av arvsskatt mellan makar vill jag notera att Centerpartiets yrkande om tidigareläggning av ikraftträdandetidpunkten till den 1 juli 2003, alternativt den 16 september 2003, står fast.

Anf. 44 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Jag ska börja med en folktoppartist, Gunnar Andrén. Jag vet inte om han kanske vill kallas liberal. I varje fall använde han omväxlande de båda uttrycken.

Skatteutskottet anser precis som Gunnar Andrén att skatternas främsta syfte är att finansiera välfärden eller, uttryckt på ett annat sätt, att vi ska betala för de utgifter som vi alla här, ofta i stor enighet, fattar beslut om. Skatterna ska dessutom stimulera till arbete och investeringar.

Skatterna ska bidra till en uthållig tillväxt och, inte minst viktigt, skatterna ska göra klyftorna mindre, i vårt land och om möjligt också globalt – det senare är värre. Vi kan inte acceptera att redan välbeställda får stora skattesänkningar på bekostnad av kvaliteten i vården för de sjuka, i skolan för barn och unga och i omsorgen om gamla eller människor med andra problem.

Klyftorna i vårt Sverige ska minska, inte öka. Vi ska fortsätta att genomföra reformer för rättvisa och tillväxt, men som en tidigare partiledare i mitt parti sade är verkligheten vår främsta fiende. Marknaden drar isär och skapar klyftor. Politiken, rätt utövad, kan minska dessa klyftor. Detta går före skattesänkningar. Vi vill ha, hoppas på och till och med räknar med en bred uppslutning bakom åtgärder för tillväxt och rättvisa, inte bara tillväxt och inte bara rättvisa utan både tillväxt och rättvisa.

Vi står inför stora utmaningar. Vi vet att antalet äldre i vårt land ökar. Vi vet att, i allt övrigt lika, andelen människor i yrkesverksam ålder minskar. Detta är ett förhållande som vi delar med en lång rad andra länder.

Under förrförra seklets andra hälft flyttade ungefär en miljon människor ut ur vårt land. Det var av i huvudsak två skäl. Det fanns inget arbete, och de själva och deras barn svalt. De kunde inte försörja dem i vårt land. Ni ser bilden. Den miljon människor som vårt land lånade ut till andra delar av världen får vi nu tillbaka från andra delar av världen. Det

ska vi vara glada för. Men som framgick av den föregående debatten har vi väldigt stora uppgifter framför oss där. Det är inte föremål för den här debatten, men man kan se det översiktligt som en bild av vilka problem vi står inför och vilka möjliga lösningar som finns.

En delegation ur skatteutskottet besökte under förrförra veckan Tyskland. Vi hade samtal med, förutom vår ambassadör och hans medarbetare, företrädare för förbundsdagen, finansministeriet, tyska industriförbundet – som man kan säga i lämplig jämförelse – och tyska landsorganisationen. De tog upp en lång rad frågor. Det mest betecknande för oss var fastän det inte var överraskande att det var precis samma struktur och samma problemkomplex som vi talar om. Det handlar om befolkningsutvecklingen, arbetslösheten och kanske överraskande nog för en del de regionala skillnaderna.

Företrädare för flera organisationer talade om regionala skillnader i Tyskland, men det kanske inte var det som vi i första hand kommer att tänka på. Det som skiljer Tyskland och oss åt – vi har tid nu för den här jämförelsen – är att vi inte har problemet med de stora kostnaderna till följd av återföreningen. Det som möjligen oroar oss är hur Europas två största ekonomier ser på tillväxt- och stabilitetspakten. Vi framförde vår åsikt både i Berlin och när vi hade tillfälle att träffa och samtala med företrädare för Europeiska centralbanken, bland andra den nye centralbankschefen Trichet i Frankfurt.

Vi går tillbaka till Sverige. Vi vet att klyftorna är stora. Dessvärre växer de i vissa avseenden. I skolan behövs det fler vuxna. Äldreomsorgen behöver förbättras, väntetiderna i sjukvården kortas, och antalet människor som är sjukskrivna måste minska. Det är viktigt för ekonomin, men framför allt måste det ske av mänskliga skäl. Nästan alla människor vill på morgonen kunna säga: Hej, nu går jag till jobbet. Då får de en social gemenskap. De drar försorg om sig själva och sina närmaste. De drar sitt strå till stacken. Det är en av våra absolut främsta uppgifter. Nästan alla vill arbeta och göra det som jag nyss sade med en liten bild: dra sitt strå till stacken.

Fru talman! Pengarna kommer inte från himlen. Därifrån kommer i varje fall vid den här tiden på året ofta regn. Det finns de som påstår att det i Anne-Marie Ekströms, Ulf Sjöstens och min hemort Borås kommer mycket regn. Men det gör det inte. Det ska jag passa på att tala om här när jag nu har tillfälle. Borås har fler soltimmar på året än vad Karlstad har, och så talar man om Sola i Karlstad. Men solen i Karlstad är inte solen på himlen. Det var en person som jobbade på Stadshotellet i Karlstad som kallades för det. Det här var en parentes.

Pengarna kommer alltså inte från himlen. De kommer från arbete. Därför måste vi ha en ekonomisk tillväxt. För att klara detta måste vissa fundament finnas på plats. Det viktigaste är ordning och reda i de offentliga finanserna. Som en följd av denna vår övertygelse ska vi också i fortsättningen vara väldigt försiktiga och återhållsamma med utgiftsökningar och skattesänkningar. Det kan verka kameralt, men jag tycker att Gunnar Sträng uttryckte det bra på sitt något burdusa sätt. Han sade: Först ska pengarna in. Sedan kan vi resonera om vad vi ska använda dem till. Jag tror att det är en klok regel.

Den fortsatta globaliseringen – för att hoppa till ett helt annat ämne – ställer oss inför stora utmaningar. Skattebasutredningens budskap var

kort sammanfattat: Ett skatteuttag på i huvudsak dagens nivåer är möjligt, men det kräver att skattesystemet och skattebaserna värnas. För att hålla marginalskatterna nere behövs breda skattebaser. Jag håller med Gunnar Andrén.

På något sätt är vissa uppgifter eviga. Det finns en ekonom som heter Gunnar Wetterberg. Han har skrivit en bok om Axel Oxenstierna. Därifrån vill jag citera. Men jag ska börja med en läsanvisning. Kontribuera är ett gammalt svenskt ord. Det betyder bidra. Så här sade Axel Oxenstierna på 1630-talet enligt Gunnar Wetterberg: ”Ty så mycket själva kontributionssättet vidkommer, är intet skäligare än detta, i det den som haver, han give; den intet haver give intet; och kontribuera för den skull var som han är förmögen till.” Det är högre skatter för dem som har högre inkomster. Det sade Axel Oxenstierna på 1630-talet. Vissa sanningar är eviga.

Vi går tillbaka till vårt yttrande till finansutskottet. Vi föreslår ändringar i de så kallade 3:12-reglerna för 2004. Regeringen aviserar att detta är första steget. Man har för avsikt att återkomma med ett andra steg inför 2005. Inriktningen är att i första hand de små företagen ska få gynnsammare villkor.

Jag vill säga till Per Landgren för att ingen tveksamhet ska råda att Bosse Ringholm är finansminister. Göran Persson är statsminister. Jag tyckte mig uppfatta att Per Landgren var lite osäker. Jag kan skriva under på att det är så. Om nu inte Per Landgren tror på mig så tro på statsministern! Det är han som har utnämnt finansministern, och han heter Bosse Ringholm.

Jag tror att det var Gunnar Andrén som sade att vi ska bekämpa skattefusket. Det finns många skäl för det. Ett skäl som vi ärligt tycker är oerhört viktigt är att skattefusket snedvrider konkurrensen. Det ska aldrig råda någon tvekan om att staten ska stå på de hederliga företagens sida. Jag tycker att det är ett problem att det ibland från företagarsidan är svårt att få uppslutning bakom detta. Vi menar det här ärligt. Det ska aldrig råda någon tvekan om att staten ska stå på de hederliga företagens och människornas sida.

Jag har med mycket stort intresse läst en rapport från BRÅ, Brottsförebyggande rådet. Den heter *Förebyggande metoder mot ekobrott*. Det är med väldigt stor glädje jag ser att skatteförvaltningen där lyfts fram som ett föredöme med sitt förebyggande arbete. Bland många andra områden i denna rapport nämns Tullverket och dess arbete med det som i rapporten kallas en ordning med förmånsberättigade certifikat.

Vi i skatteutskottet känner det som servicetrappan. Denna gör det lättare för företagen, men den gör det också billigare. Målet är att det ska bli 20 % billigare för företagen att importera och exportera varor. Det tycker vi är bra. Det är bra för staten, och det är bra för företagen.

Fru talman! Av naturliga skäl blir det bara nedslag i det här mycket omfattande materialet, men jag har ändå velat göra dessa nedslag. Jag har med stort intresse – det försäkrar jag er – lyssnat till mina kolleger meddebattörer i denna debatt. Jag har också med stort intresse lyssnat på mina kolleger i skatteutskottets arbete. Med detta, fru talman, har jag lite grann visat vilka huvudsträvanden och vilka riktningar vi har respektive åt vilket håll vi vill gå i skattefrågorna.

Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Anf. 45 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Arne Kjörnsberg har nu kontribuerat till vår kunskap om Borås. Jag vet inte om han därmed också anser sig kvalificera sig till att vara sola i Borås, men det krävs kanske lite mer för det.

Arne Kjörnsberg angav att ett viktigt inslag i skattepolitiken skulle vara att skapa såväl tillväxt som rättvisa. Om det kan man verbalt hålla med, men samtidigt är det inte bra med skatter som skadar tillväxt, utan skattepolitiken måste också skapa tillväxt. Det i sin tur ger förutsättningar för rättvisa.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Arne Kjörnsberg utifrån Skattebasutredningens analyser. Den frågan är: Hur bedömer skatteutskottets ordförande detta att vi i Sverige exporterar skattebaser till utlandet? Jag uppfattade att Arne Kjörnsberg i samband med den rapportens framläggande uttalade sig i riktningen att han nog förstod att förmögenhetsskattens saga inom några år borde vara all. Sedan har Arne Kjörnsberg varit väldigt försiktig beträffande den prognosen.

Min fråga är: När bedömer Arne Kjörnsberg nu att vi kan avskaffa den för tillväxten skadliga förmögenhetsskatten? När bedömer Arne Kjörnsberg att vi ska sluta exportera alkoholskattebasen till utlandet? När bedömer Arne Kjörnsberg att vi över huvud taget ska försöka säkerställa skattebaser i vårt eget land?

Anf. 46 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Jag önskar mer av den modell som skatteutskottet brukar använda sig av vid sina debatter, men i dag har vi sagt att vi får följa finansutskottet, för det är det som anger tonen. Men jag har problem med att höra Lennart Hedquist. Eftersom jag har hört Lennart Hedquist tidigare och har mycket stor respekt för honom vet jag ungefär vad han säger. Det var i början ett ord om Borås som jag inte hörde, så jag avstår från detta med Borås. Jag är säker på att Anne-Marie Ekström och mina värderade kolleger från Borås kommer att ta upp det i andra sammanhang.

Jag vet inte om Lennart Hedquist har upptäckt att det har hänt någonting i Sverige när det gäller förmögenhetsskatten. Jag återgår till vad Gunnar Andrén sade. När vi gjorde den stora skattereformen – det var ju Socialdemokraterna och Folkpartiet som genomförde den stora skattereformen för 12–13 år sedan, i långa stycken stödda av Vänsterpartiet – sade vi att varje inkomstgrupp ska betala sina egna skattesänkningar. Nu är det en ny ton. I de tillväxtsamtal som statsministern har inbjudit till säger ledningen för Svenskt Näringsliv, för att ta ett exempel, att de är beredda att diskutera det. Om man kan sänka förmögenhetsskatten är de beredda att diskutera – de använder inte mina ord men det är samma sak – detta att inkomstgrupperna ska betala sina skattesänkningar. De kan fundera på det.

Jag har ingen annan uppfattning än statsministern och finansministern i den delen. Låt oss se fram emot dessa samtal. Jag hoppas att de för vårt lands skull och för vår ekonomis skull kommer att vara bra.

Får jag dessutom ge en liten upplysning till Lennart Hedquist. Mellan 1994 och 2002 ökade tillväxten i Sverige varje år med 0,9 procentenheter mer än i euroområdet och 0,7 procentenheter mer än i OECD-området. Det kanske finns skäl att fundera på vad det kan bero på.

Anf. 47 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Det beror alltid på vilket jämförelseår man tar. Jag vill påstå att den svenska humlan har lite svårt att flyga smidigt med det skattetryck som vi har.

Så går jag tillbaka till förmögenhetsskatten. Det låter sig sägas att när den avvecklas ska de som har glädje av avvecklingen betala andra skatter som motsvarar detta. Det är bara det att förmögenhetsskatterna redan drivit så mycket kapital ut ur landet att det egentligen inte är de grupperna som har fört kapital ut ur landet som i dag betalar förmögenhetsskatt, utan förmögenhetsskatten betalas i väldigt hög grad som en extra fastighetsskatt. Menar Arne Kjörnsberg att det är fastighetsägarna i landet som ska betala avvecklingen av förmögenhetsskatten? Anledningen till att den bör avvecklas är att vi ska kunna återfå skattebaser som har flyttats utomlands. Det är en väldigt viktig välståndsskapande åtgärd för vårt land. Det är just detta som till exempel Skattebasutredningen framhöll.

Anf. 48 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Vi ser oerhört seriöst på detta. Jag menar inte att de fastighetsägare som nu betalar förmögenhetsskatt för sin fastighet ska betala avvecklingen. I den betydelsen som bland annat Sören Gyll och Eva Lindsö enligt offentliga uppgifter i medierna har sagt till statsministern i tillväxtsamtalen menar jag att varje inkomstgrupp ska betala sina egna skattesänkningar.

Jag hann inte i mitt förra svar ta upp alkoholskatten. Eftersom det är så oerhört viktigt för mig måste jag ta tid till det.

Vi tycker att vi har ett problem när våra närmaste grannländer sänker skatterna på alkohol. Ärligt talat vet vi inte riktigt vad vi ska göra. Rädslan när vi inte vet vad vi ska göra delar vi med en väldigt stor majoritet i denna kammare. Men vi är väldigt bekymrade.

När skattekommissionären Frits Bolkestein besökte riksdagen för något år sedan hade jag äran, glädjen och artigheten att tacka honom. När vi var ensamma sade jag till honom det jag brukar säga i alla de möten där vi diskuterar detta – det tror jag på ett lite rått sätt skildrar vårt problem: Om tillgängligheten på alkohol blir dramatiskt större och om skatterna sänks dramatiskt kommer fler kvinnor och barn få stryk på fredag kvällar. Han förstod vad jag sade men inte vad jag menade. Det är vårt problem. Jag tycker att vi måste ta detta på allra största allvar och inte latta med att exportera alkoholskatter till andra länder. Det tycker jag är att devalvera problemet.

Anf. 49 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Arne Kjörnsberg började med att citera vår gemensamma framlidne vän Olof Palme som sade att verkligheten är vår främste motståndare. Jag kan förstå att så är fallet. Frågan är: Ska man försöka arbeta mot detta eller med detta? Så kan man gå till andra citat. Förmodligen kände även Arne Kjörnsberg Gunnar Myrdal. Han sade något som jag gärna vill säga här, nämligen att Sverige har blivit ett folk av fifflare. Det är ett annat problem i denna välfärdsstat att så många människor har ställt sig utanför skattesystemet och på det sättet gjort en skatterevolution. Jag håller helt med Arne Kjörnsberg om vad han sade om skattefifflet. Men problemet är att man inte vidtar några strukturella åtgärder mot

detta. Man sänker inte en del skatter som behövs för att göra det mindre lönsamt att skattefuska.

Jag skulle vilja fråga Arne Kjörnsberg: Är skatteutskottets ordförande nöjd med det nuvarande skattesystemet? Det skulle förvåna mig mycket om det är på det sättet.

Jag skulle vilja ställa en fråga till: I vilket avseende tycker skatteutskottets ordförande att vårt nuvarande skattesystem befrämjar tillväxten och de mål som jag tror att Socialdemokraterna och Folkpartiet många gånger kan vara mycket eniga om? Jag tycker att man har förfuskat målen genom att frångå viktiga principer i 1990 års gemensamma skatteuppgörelse.

Anf. 50 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Först Gunnar Myrdal. Det är i alla fall 55 år sedan Gunnar Myrdal sade – jag tror att det var en överdrift då och en överdrift nu – att svenskarna har blivit ett folk av fifflore. Visst, det finns folk som fiffelar och bågar. Det vet vi alla. Det ska vi göra allt för att bekämpa. Jag berättade om rapporten från Brottsförebyggande rådet, där skattemyndigheterna framhölls som efterföljansvärda i det preventiva arbetet.

Gunnar Andrén sade att om vi sänker inkomstskatterna eller i alla fall om vi sänker skatterna – jag är lite osäker på vad han sade – kommer fifflet att minska. Inga internationella erfarenheter visar att det är så. I länder med närmast dramatiskt lägre skatteuttag än vad vi har är skattefusket, såvitt man kan bedöma, oerhört mycket större. Så den jämförelsen går inte att göra. Jag är övertygad om att det är så som byggnadsarbetare alltid säger när man träffar dem på byggarbetsplatser: Det är klart att vi ska betala skatt, men de andra ska också göra det. Det ska vara rättvist.

Där tror jag att lösningen finns. Sedan finns det alltid människor som fiffelar och bågar, och dem måste man med kontroll hålla efter.

Anf. 51 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Tyvärr hörde nog Arne Kjörnsberg lite fel. Jag sade inte att skattefusket skulle minska. Jag sade något helt annat som är mycket viktigare, att man skulle göra det mindre lönsamt att skattefuska. Det var min poäng.

Jag kan hålla med Arne Kjörnsberg om att internationella undersökningar inte kan styrka detta. Däremot vet jag säkert att om man sänker en del skatter – jag säger inte att man kan sänka alla skatter – gör man det mindre lönsamt att skattefuska. Jag menar att man måste ha en mycket bestämd riktning för vad man vill göra med skattesystemet. Jag är absolut för att vi ska göra det mindre lönsamt att skattefuska.

Nu är det tyvärr på det motsatta sättet. Genom att många skatter har blivit så enormt höga har man vant en massa människor vid att det är väldigt lönsamt att skattefuska. Det är en moralisk dimension i skattesystemet som gör mig mycket bekymrad. Däremot är jag glad över att ni tycker att det är konkurrenssnedvridande. Jag hade inte heller väntat mig något annat. Jag har alltid uppfattat socialdemokraten Arne Kjörnsberg som en mycket hederlig person.

Anf. 52 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! På nytt hade jag bekymmer, för nu uppfattade jag inte nyanserna som Gunnar Andrén är en sådan mästare på. Men jag är säker på att denna gång hade han nyanser med i sitt inlägg.

Okej, det ska vara mindre lönsamt att skattefuska. Jag får inte ställa någon fråga nu, fru talman, eftersom Gunnar Andrén inte har någon replik kvar. Men låt mig säga så här: Om man sänker kommunalskatten i Borås med 2 kr, kommer skattefusket i Borås att bli mindre av det skälet? Om man sänkte moms från 25 % till 22 %, som man bara skulle kunna om man hade samma moms på allt från skidliftar till mat och operaföreställningar, skulle skattefusket minska då? Jag tror faktiskt inte det. Jag tror att det behövs andra saker.

Men en sak vill jag slå fast: Vi ska inte ta ut en enda krona mer än vad som behövs för att betala det som vi i denna kammare fattar beslut om. Men vi ska ta ut varenda krona och framöver helst mer än vad som behövs för det. Femöringen ska vi ha de sju magra åren.

Anf. 53 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Arne Kjörnsberg använde det svenska lånordet från latin, *kontribuera*. När jag talade om Göran Persson och Bosse Ringholm och vem som har vilken funktion använde jag det latinska ordet *realiter*. Det kanske inte Kjörnsberg uppfattade. Min fråga var alltså inte vem som formellt är finansminister och vem som formellt är statsminister, utan jag frågade vad det är som gäller. Är det regeringsdeklarationen eller budgetpropositionen? Jag tog ett väldigt tydligt exempel, frågan om fämansbolagsreglerna, där det var en tydlig diskrepans. Då ironiserade jag lite grann. Vi kanske kan lämna det där.

Jag vill ställa den här raka frågan till Arne Kjörnsberg: Menar Arne Kjörnsberg att det finns någon skatt – en eller flera – som strider mot grundläggande skatterättsliga principer, eller är allting gott?

Anf. 54 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Jag gjorde anteckningar under Per Landgrens anförande. Högst upp skrev jag: Högt tonläge. Men det använde han säkert bara för att jag skulle höra. Tonläget var dessutom något raljant.

Detta om finansministern och statsministern är egentligen en strid om påvens skägg, Per Landgren. Budgetpropositionen för 2004 är regeringens förslag. I denna regering ingår bland andra statsminister Göran Persson och finansminister Bosse Ringholm. Regeringsförklaringen, som statsministern presenterade från denna talarstol, är inte Göran Perssons förklaring, utan det är regeringens förklaring. Bakom den står 22 statsråd, bland andra statsminister Göran Persson och finansminister Bosse Ringholm.

Jag påstår inte att skattesystemet i alla dess delar är precis som det ska vara. Jag har ett mycket öppet sinne för de förändringar som av olika skäl är nödvändiga: för att öka tillväxten, för att det ska bli mer rättvist, för att skattefusket ska minska och 10–15 andra skäl. Om vi hjälps åt kanske vi till och med kan komma upp till 20. Vi har ett öppet sinne för det. Men grundläggande är att det ska vara ordning och reda i finanserna, att vi ska betala för oss och inte lämna över det till barn och barnbarn.

Men jag skulle vilja göra en sak till med skattesystemet, som det är så väldigt svårt att få gehör för i denna kammare – jag är smärtsamt medveten om det, för jag har varit med när det borde varit nödvändigt – och det är att använda skatteförändringar för att överlappa konjunktursvackor eller strama åt när hjulen snurrar för fort. Det skulle jag vilja göra, men hittills har det varit väldigt svårt. Om svenska folket hade sagt ja till euron, kanske vi alla hade varit tvungna att ta det ansvaret. Jag tror att det vore bra om vi kunde göra det.

Men, herr Landgren, allt är inte perfekt. Vi har ett öppet sinne. Vi lyssnar på Per Landgren och andra.

Anf. 55 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Arne Kjörnsberg vill ju ha en strid om påvens skägg. Det vill inte jag. Jag har påpekat en skillnad i regeringsdeklarationen å ena sidan – jag vet vilka som står bakom den – och budgetpropositionen å andra sidan. Jag tog fämansbolagsreglerna som ett exempel. Det finns flera exempel.

Sedan ställde jag frågan: Finns det någon enda liten ynka skatt eller någon lite större, betydelsefull skatt som slår mot människor, mot underifrånperspektivet, och som bryter mot skatterättsliga principer? Vi har skatt efter bärkraft, vi har intresseprincipen, legalitetsprincipen, likviditetsprincipen och en rad andra principer. Finns det någon skatt i skattesystemet som Arne Kjörnsberg tycker går emot skatterättsliga principer? Kan vi inte få höra något konkret om detta, inte om några påvars skägg?

Anf. 56 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Det är ganska intressant att Per Landgren talar om för mig vad jag ska tala om och hur jag ska tala om det. Jag förbehåller mig rätten att i båda fallen bestämma själv.

När det gäller skillnaden mellan budgetpropositionen och regeringsförklaringen är det väl ingen hemlighet, inte ens för Per Landgren, att tiden mellan det att budgetpropositionen i praktiken var klar och regeringsförklaringen presenterades hade vi en folkomröstning om euron.

Statsministern stod i denna talarstol och sade att utfallet av folkomröstningen, som han inte på något sätt ifrågasatte, har lett regeringen till slutsatsen att vi behöver vidta vissa åtgärder. Så talade han om vissa saker och inbjöd till ett brett samarbete, de så kallade tillväxksamtalerna. De pågår nu, och förhoppningsvis kommer de att leda till något positivt för vårt land – inte i första hand för Socialdemokraterna eller Svenskt Näringsliv utan för vårt land.

Sedan till detta med skatterättsliga principer. Per Landgren och jag ska förhoppningsvis en gång på allvar ta den debatten. De 34 sekunder som jag nu har på mig räcker inte till att ta den debatten. Jag skulle dock väldigt gärna vilja ta debatten. Jag har nämligen läst den rapport som kristdemokraten Per Landgren har publicerat. Jag har dessutom läst några andra böcker, bland annat den där tjocka boken, den där heliga boken. Vi kan nog få en mycket intressant debatt. Det hoppas jag att vi får tillfälle till någon gång. Vi kan kanske be våra partier att arrangera en sådan?

Fru talman! Jag vill först säga att i skatteutskottets yttrande till finansutskottet står det att under kommande år prioriterar *regeringen* förbättringar för löntagarna och småföretagen. Jag vill säga att även mitt parti, Vänsterpartiet, och Miljöpartiet står bakom detta. Nästa gång kanske vi inte missar att skriva på det viset.

Det har pratats en hel del om OECD-statistik och var Sverige befinner sig. Ibland tycker jag att det är lite förenklad retorik i den debatten, att bara mäta BNP per capita. Ett land kan faktiskt ha ganska hög BNP men samtidigt en orättfärdig fördelning av resurserna. Det är kanske idé att komma ihåg det i debatten. Det finns andra mått, bland annat presenterades ett sådant i oktober på DN Debatt, som bygger mer på sociala indikatorer. Det kanske också stämmer lite grann till eftertanke. Vad är det vi mäter med våra BNP-mått?

Jag hade tänkt använda mitt anförande till att prata om de frågor som har diskuterats väldigt mycket de senaste veckorna, nämligen tillväxtfrågorna och hur vi ska få fler människor i arbete. Jag delar Arne Kjörnsbergs analys om att vi har stora utmaningar framför oss eftersom färre ska försörja fler i det här samhället. Andelen äldre kommer att öka rejält.

Vi har andra utmaningar. Vi har höga ohälsotal och ett stort gap mellan mäns och kvinnors löner för att ta några exempel. Det är viktigt att vi försöker skapa en politik för full sysselsättning. Färre i arbete betyder att en viktig skattebas faktiskt krymper för oss.

Det här är också en viktig regionalpolitisk fråga. I många av högskattekommunerna i Sveriges inland är det av oerhört stor vikt att fler människor kan få arbete så att man får en bredare skattebas, mer skatteintäkter. Det är en väldigt viktig fråga.

Med detta som bakgrund vill jag redogöra för några frågor som Vänsterpartiet tycker är viktiga att diskutera i tillväxtsamtalen och också för hur vi ser på de här frågorna.

Det gäller kanske framför allt företagsbeskattningen. Det gäller reformeringen av 3:12-reglerna. I årets budgetproposition kan man säga att vi tog första steget i och med höjningen av klyvningsräntan. Nu handlar det om att gå vidare. För Vänsterpartiets del kan vi tänka oss att jobba vidare med den modell som den så kallade 3:12-utredningen kom fram till, alltså det som kallas BEK-modellen.

Vi tycker naturligtvis att det måste finnas ett regelverk som förhindrar att högbeskattade inkomster omvandlas till lågbeskattade på ett orättfärdigt sätt om det nu skulle vara så. Men det får ju inte hämma företag. Systemet får inte hämma företag så att de inte kan växa och göra fler anställningar och investeringar.

Vi tycker att det är viktigt med den förändring som kom till stånd, som vi har i budgetpropositionen, när det gäller generationsskiften. De lättnadsregler som finns i dag har vidgats. Vi tror att det faktiskt kan underlätta i fråga om till exempel successivt övertagande av små företag.

Vi säger att den tredje sjuklöneveckan måste bli en kort parentes. Det kanske är så att ingen enskild fråga har hämmat viljan att anställa så mycket som just införandet av tredje sjuklöneveckan. Och i detta har vi vår del. Det är det lika bra att jag säger, så slipper ni ta replik på mig och tala om för mig att så är fallet.

När det gäller förmögenhetsskatten har jag lyssnat på debatten tidigare i dag. Det låter som om detta är den enda skatt som ska förändras, alternativt tas bort, för att vi ska få tillväxt i det här landet. Det blir en lite onyanserad diskussion, tycker jag. Vi inser problemen med förmögenhetsskatten i dag, problemen med att stora förmögenheter hamnar utanför landets gränser. I den meningen blir också skatten orättvis. Vi ser problem med förmögenhetsskatten som gör att till exempel boendeskatten totalt sett blir väldigt hög.

Det finns också andra problem, som skillnaden i beskattning mellan A- och O-listeaktier. Men förmögenhetsskattens betydelse när det gäller mindre företag menar vi har överdrivits. Ser man det däremot i placerarperspektiv kan väl förmögenhetsskatten ha betydelse. Om vi ska prata om små företag kanske vi också ska ha en lite mer nyanserad bild. När jag lyssnar på den här debatten går ju liksom förmögenhetsskattedrevet här i dag. Vi kanske ska ha lite is i magen.

Sedan kommer vi till bolagsskatten. Det har faktiskt förekommit förslag om sänkt bolagsskatt. Vi tycker väl ändå att det är att skjuta lite grann över målet att sänka bolagsskatten. Den bolagsskatt vi har i Sverige i dag är bra. Den är konkurrenskraftig. Vi ser att staten faktiskt behöver varena skattekrona. Det finns ingen anledning att gå in och göra någon förändring när det gäller bolagsskatten. Möjligen skulle en höjning av bolagsskatten i så fall kunna utgöra någon typ av finansiering. Vi är ju av den uppfattningen att förändringar av beskattningen inom bolagssfären ska vara statsfinansiellt neutrala. Och i dag är det faktiskt inom de mindre företagen, fåmansföretagen, som vi behöver göra någonting. Det gäller framför allt 3:12-problematiken men kanske även andra områden.

Det finns också andra finansieringsförslag som man kan tänka sig att diskutera. En del av dem är de som P.-O. Edin har tagit fram, till exempel detta med periodiseringsfonder, i så fall när det gäller aktiebolag. Det kan gälla reduktion av arbetsgivaravgifter. Det kan också finnas andra delar som man kan titta vidare på.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 58 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Det var oerhört slarvigt av mig, och jag ber mycket uppriktigt om ursäkt för detta. Jag vill verkligen tacka Marie Engström, Per Rosengren, Barbro Feltzing och andra företrädare för Vänstern och Miljöpartiet som jag har budgetförhandlat med och som har varit med om att behandla de här frågorna och skriva det här betänkandet i skatteutskottet. Det borde jag ha sagt i mitt huvudanförande. Jag ber om ursäkt för det. Jag framför verkligen ett tack för det goda samarbete vi har och hoppas att det ska kunna fortsätta också i alla andra propositioner som vi nu har framför oss att behandla – plus sådär 400 motioner efter nyår.

Anf. 59 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag får återgälda tacket till Arne Kjörnsberg. Eftersom Arne Kjörnsberg har ytterligare en replikmöjlighet kanske han lite grann skulle kunna kommentera de förslag som Vänsterpartiet nu genom mig har fört fram inför de kommande tillväxtsamtalen som har initierats av Göran Persson.

Anf. 60 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Låt mig ta upp ett av dem, nämligen detta med förmögenhetsskatten. Det ligger mycket i det Marie Engström säger om att förmögenhetsskattedrevet går i dag. Jag tycker faktiskt att det ligger mycket i det. Men om nu företrädare för svenskt näringsliv verkligen tycker att detta är oerhört viktigt och är beredda att betala vad det kostar, för att använda ett lite slarvigt uttryck, då är vi beredda att diskutera det. Jag har samma uppfattning som Marie Engström. Jag tror inte att det är något slags nyckel eller kran som det bara är att vrida på för att tillväxten ska öka dramatiskt. Men det finns ett nytt tonläge i samtalet, och man bör kanske ta hänsyn till det.

Jag vill däremot ärligt säga att jag är mycket tveksam till de funderingar som Marie Engström har om en höjning av bolagsskatten. Det gäller också Kristdemokraterna, som jag tror föreslår detta. Skillnaden är att Marie Engström resonerar om det. Om jag har förstått det rätt finns det ett sådant förslag från Kristdemokraterna. Jag är oerhört tveksam till det.

Anf. 61 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Från Vänsterpartiet för vi fram förslag i flera olika frågor. Vi vill naturligtvis att man ska problematisera olika saker. Med våra förslag vill vi också samarbeta med andra partier och se vad vi kan komma fram till. Så har vårt samarbete sett ut de här åren, och det är faktiskt så det ska fortsätta.

Utgångspunkten för att jag har valt att ta upp de här frågorna i dag är naturligtvis Göran Perssons regeringsförklaring. Han pratade om att alla parter skulle ta upp de här frågorna och sade att det nu var viktigt att få alla människor i arbete för att kunna klara välfärden. För Vänsterpartiet är detta oerhört centralt. Det handlar naturligtvis också om att skapa en rättvis välfärd, som Arne Kjörnsberg själv påpekade förut. Det är mot bakgrund av det som jag tar upp de här frågorna för diskussion och vill höra vad andra partier har att säga.

Vi tycker alltså att det är oerhört viktigt att satsa på de mindre företagen, som har möjlighet att växa och anställa fler människor. I det perspektivet överdriver man förmögenhetsskattens betydelse i den här debatten.

Anf. 62 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag hoppas på förståelse när jag nu inte vill fortsätta att delta i den allmänna omfamning som vi har hört i den senaste replikomgången. Jag tänkte vara något mera sakinriktad.

Skattepolitiken ska ju vara långsiktig. När Vänsterpartiet säger att man vill arbeta tillväxtfrämjande skorrar det i mitt tycke lite falskt när man tar upp 3:12-reglerna. Det förslag som man nu lägger fram har vi i Folkpartiet låtit riksdagens utredningstjänst räkna på. Det kommer att ta 23 år innan det är fullt genomfört. Visserligen ska skattepolitiken vara långsiktig, men detta tycker jag ändå är i längsta laget. 23 år!

Jag instämmer i det som har sagts om den tredje sjuklöneveckan: Ingen reform under senare tid har varit så hämmande för att anställa folk. Det säger Marie Engström nu. Likväl har ni ju biträtt detta förslag! Ni är ansvariga för det. Ni borde väl någon gång ha satt klackarna i marken

och sagt ifrån. Hur kan Vänsterpartiet gå med på ett förslag som är så fientligt mot anställningspolitik? Hur kan man gå med på det? Vad har man fått i utbyte?

Slutligen vill jag ta upp förmögenhetsskatten. Det är ingenting som bara finns i himlen. Det kan jag försäkra. Det är en realitet för många företagare. Jag var i Norrbotten häromdagen. Där var det en företagare som klart och tydligt sade: Detta är en starkt bidragande orsak till att jag överväger att flytta ut en del av produktionen. Är det något vi inte behöver i Norrbotten så är det utflyttad framgångsrik produktion från det landskapet. Det kan jag försäkra.

De pengar som man tar in genom förmögenhetsskatten är förfärligt dyrbara pengar för statskassan, för de minskar antalet jobb i Sverige.

Anf. 63 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag vet att Folkpartiet har frågat utredningstjänsten om 3:12-reglerna. Det som har gjorts nu är alltså första steget, en höjning av klyvningsräntan. Jag sade också det i mitt anförande. Vi skriver i budgetpropositionen att nu ska vi gå vidare med de kommande stegen. Jag har också angett hur Vänsterpartiet ser på detta, vilken modell vi kan tänka oss att gå vidare med. Det är svaret. Vi ska inte slå oss till ro med steg 1, och jag tycker att det också framgår ganska tydligt om man läser budgetpropositionen.

När det gäller den tredje sjuklöneveckan skulle jag vilja säga att det väl är lite modigt att stå och säga att man står bakom ett dåligt beslut, men det var faktiskt det jag gjorde här. Jag sade det. Ibland brukar kanske någon efterlysa sådant och säga: Varför kan inte politiker vara ärliga och erkänna att man har stått bakom något som var mindre bra? Det var precis vad jag gjorde här. Gunnar Andrén kan ju fortsätta trampa och stampa på mig om han vill så att jag kanske till slut blir en blöt fläck, men jag har faktiskt sagt detta nu.

Förmögenhetsskatten är som jag sade förut ett problem ur ett placerarperspektiv, alltså för rika placerare på börsen. Små företag är inte föremål för förmögenhetsskatt. Vi kanske sedan kan reda ut vad det var för typ av företag som Gunnar Andrén besökte i Norrbotten.

Anf. 64 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Det vore mig främmande att försöka stampa på Vänsterpartiets företrädare i skatteutskottet. Jag tycker inte att det ankommer på mig att göra detta.

Jag förstår också att man måste göra kompromisser. Den slutsats som jag drar av detta är att eftersom Vänsterpartiet tycker något helt annat i frågan har ni misslyckats att inom tillväxtkoalitionen, eller vad ni nu vill kalla den, förklara för Socialdemokraterna och Miljöpartiet att detta inte är er politik. Det är i och för sig bra att Marie Engström har klargjort detta för kammaren.

Jag vill tillägga en sak som inte tillhör sakpolitiken. Det är ofta lite besvärande att prata med Marie Engström och suppleanten i skatteutskottet, Per Rosengren. De har ofta åsikter som är mycket bra enligt min uppfattning, men det är ett problem att Vänsterpartiet i den allmänna retoriken i övrigt företräder en mycket tillväxtfientlig politik. Detta går ofta inte ihop.

Detta är ett problem för den nuvarande oppositionen. Tillhör Vänsterpartiet i tillväxtfrågor oppositionen eller tillhör man regeringen? Det är inte alltid helt lätt att polemisera mot Vänsterpartiet i de här frågorna.

Anf. 65 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag har lyssnat även på den så kallade finansrundan i dagens debatt. Då fick jag höra de borgerliga företrädarna utmåla Vänsterpartiet som det tillväxtfientliga partiet nr 1. Det var flera företrädare som sade det, och säkert Folkpartiets företrädare också. Det var lite med anledning av det som jag valde att företräda mitt parti och tala om hur Vänsterpartiet vill formera sin politik i de så kallade tillväxtsamtalen.

Det jag säger här gäller för Vänsterpartiet; det är inte bara min personliga åsikt i dessa skattefrågor. Jag trodde att det var alldeles självklart för Folkpartiets och alla andra partiers företrädare här i kammaren. Om Gunnar Andrén tycker att några av de delar jag tog upp var bra är det väl bara på pluskontot i så fall.

Sammanfattningsvis tycker Vänsterpartiet att satsningar för att få fler människor i jobb är det absolut viktigaste i de pågående och kommande tillväxtsamtalen.

Anf. 66 BARBRO FELTZING (mp):

Herr talman! Aktuellt i dagarna är, som vi har hört i dag, de tillväxtsamtal som regeringen för med näringslivet.

Den ekonomiska omvärldssituationen med ett överbelånat USA som dras med alla upptänkliga underskott och med EU:s större medlemsländer som brottas med underfinansierade pensionssystem och stora budgetunderskott förskräcker. Tyskland, Frankrike och Italien befinner sig i ett parterrunderläge – nedtryckta i mattan av stabiliseringspaktens regler och den gemensamma räntan som effektivt hindrar alla försök att stimulera ekonomin. Och det lär dröja om vi ska kunna få någon draghjälp därifrån.

Klimat effekterna har också börjat få ekonomiska återverkningar, ibland i form av översvämningar och stormar, ibland i form av torka och värme. Kartor över klimat effekternas möjliga framtida verkningar, speciellt om de kombineras med kartor över befolkningsutveckling och grundvattentillgång, förskräcker än mer än låga tillväxtprognoser i i världen.

I Europa börjar man nu också inse det faktum att en ständigt ökad efterfrågan på fossila bränslen, alltså olja, kommer att ge en prischock som kommer av ett sinande utbud som inte kan mätta marknaden. Detta nalkas alltmer.

Naturresurser, miljö och klimatrestriktioner börjar alltså göra sig gällande, dels i form av produktionsbortfall på grund av att den mänskliga hälsan och ekosystemens produktionsförmåga sätts ned, dels i form av stigande priser när utbudet av olika insatsvaror har svårt att mätta efterfrågan eller måste beläggas med skatter och avgifter för att betala sina fulla samhällsekonomiska kostnader. En rad av dagens problem har uppstått på grund av att vi inte betalar våra egna räkningar utan skickar dem vidare till framtiden, vilket även Arne Kjörnsberg sade, till skada för miljön och framtida generationer. Det gynnar de kortsiktiga tillväxtmöjligheterna men knappast den långsiktiga hållbara försörjningsförmågan.

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

I tillväxtsamtalen argumenteras det faktiskt för en skatteväxling. Näringslivet och de borgerliga partierna anser att vissa skatter är tillväxtfientliga. Om några skatter anses tillväxthämmande måste bevisligen andra vara mindre tillväxthämmande, vilket kan öppna för en skatteväxling.

Herr talman! Finessen med de skatteväxlingar som nu diskuteras, och som vi kanske kan kalla den blå tillväxtgynnande skatteväxlingen, är att ekonomins funktionssätt förbättras. Om förmögenhetsskatten, arvsskatten och 3:12-reglerna anses mer tillväxtskadliga gynnas samhällsekonomin om de växlas mot höjningar av mindre tillväxtpåverkande skatter som bolagsskatten eller någon annan. Detta har vi också talat om här i dag. Principen är densamma som för den gröna skatteväxlingen, nämligen att man ska beskatta det som är särskilt samhällsekonomiskt gynnsamt i mindre utsträckning och i stället beskatta annat som inte är lika samhällsekonomiskt lönsamt lite mer.

När det gäller den gröna skatteväxlingen är det till och med så att skattehöjningarna är samhällsekonomiskt försvarsbara genom att det som beskattas hårdare i annat fall inte skulle betala sina fulla samhällsekonomiska kostnader.

Det finns en rad andra tänkbara skatteväxlingar förutom den etablerade gröna och den nu föreslagna blå skatteväxlingen som kan göras för att gynna en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling. En röd skatteväxling kan fylla syftet att skatt än tydligare än i dag ska utgå efter bärkraft. En vit hälsofrämjande skatteväxling kan innehålla höjd skatt på nyttigheter som driver på ohälsotrenden och de offentliga och privata kostnaderna. I gengäld kan skatten sänkas på sådant som gynnar en bättre folkhälsa och på sikt minskar de offentliga utgifterna.

Herr talman! Många argumenterar för att det är viktigt att ta bort marginaleffekter i inkomstskattesystemet. Minskar man marginaleffekterna i de låga inkomstskikten i stället för i de höga, som många föreslår, lär man dock erhålla mycket fler nya arbetstimmar. Att de som redan jobbar för mycket ska jobba en timme till kan göra både till och från på tillväxten med tanke på stress- och utbrändhetsrisker. Kan man däremot få tillbaka grupperna som undviker att ta ett erbjudet jobb på grund av marginaleffekter i bidragssystemen kan den positiva effekten bli stor.

En fortsatt grön hållbarhetsskatteväxling kan förutom höjda punktskatter på ändliga naturresurser, avfall, energi och koldioxid och andra utsläpp ske genom att en del av skatteundantagen för vissa branschers energianvändning fasas bort. I stället kan man införa punktskatter på speciellt utsläppsintensiva och bullriga varor. Förutom att skattesänkningarna sker i form av höjda grundavdrag och minskade arbetsgivaravgifter kan minskad fastighetsskatt komma på tal eller bidra eftersom fastighetsägarna i stället betalar mer för sin energianvändning.

Blickar man framåt är det svårt att se några större möjligheter för ytterligare skattesänkningar utan att äventyra välfärden om inte de underliggande problemen till de skenande ohälsokostnaderna åtgärdas. Verkliga satsningar på att korta vårdköer, erbjuda rehabilitering och så vidare kan betala sig själva på några års sikt.

Vi i Miljöpartiet tror också att fokus måste ändras från att till varje pris upprätthålla åttatimmarsdagen till att det är livstidsarbetstiden som är den intressanta. De flesta människor skulle må bättre av att jobba lite mindre varje dag, speciellt småbarnsföräldrar och de som av ålders- eller hälsoskäl har svårt att orka med en åttatimmarsdag. Detta vore naturligtvis ett arbetsmiljölyft. Och den som tvivlar på att kortad arbetstid är hälsobringande och produktivitetshöjande kan ta del av alla de utredningar som är gjorda. Allt detta handlar om att komma till rätta med ohälsotalen.

När människans förväntade livstid hela tiden ökar och inträdet i arbetslivet sker allt senare är det orimligt att den faktiska pensionsåldern fortsätter att sjunka. Försörjningskvoten – som vi har talat om och som innebär att allt färre ska stå för försörjningen – som ställs mot de alltfler som ska försörjas räddas inte långsiktigt av att de som jobbar arbetar fler timmar. I stället måste det bli fler som jobbar och färre som ska försörjas.

Jag hoppas att Miljöpartiets kompetensutvecklingskonton blir verklighet. Det finns redan miljarder avsatta. Då skulle människor kunna hålla sig kvar i arbetslivet längre.

Likaså anser vi att man, om man har arbetat länge, ska kunna ta ut ett friår. Detta finns med i budgeten. Det är viktigt att det nu blir verklighet i hela landet. Det livslånga lärandet ges i och med detta ökat utrymme. Och man vet att man mår bra av att ta ett friår.

Herr talman! Detta handlar alltså om en rad skatteväxlingar och investeringar i bland annat social infrastruktur och satsningar på folkhälsan. Nästa generation behöver vara så produktiv som möjligt för att några ska kunna försörja oss som pensionärer i fortsättningen och för att vi i Sverige ska kunna få ut våra pensioner.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 67 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Jag har en mycket konkret fråga till Barbro Feltzing som gäller arvsskatten mellan makar. Det föreligger en proposition där det anges att en förändring ska träda i kraft den 1 januari 2004 och inte vid ett tidigare datum som de flesta människor i vårt land fick föreställningar om efter Egendomskommitténs förslag och även efter statsministerns uttalande i kammaren.

Om man tidigarelägger det hela är det en åtgärd som skulle ge en ökad trygghet och känsla för många anhöriga som blivit av med maka eller make under hösten. Jag uppfattar det som orättfärdigt att schackra med detta datum. Jag har noterat att det ur statsinkomstsynpunkt har en ytterst marginell påverkan, och den påverkan är också av engångskaraktär. Skatteutskottet har fullgoda möjligheter att i samband med lagstiftningsärendet ange en tillämpning från den 16 september eller från den 1 juli.

Eftersom Miljöpartiets ställningstagande i den frågan blir av avgörande betydelse för utgången av frågan och eftersom jag vet att Barbro Feltzing i andra sammanhang har uttalat sig för ett tidigare datum för ikraftträdandet vill jag förvissa mig om att Miljöpartiets ställningstagande kommer att bli ett tidigare ikraftträdande än den 1 januari 2004.

Anf. 68 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Herr talman! Jo, jag kan väl säga att jag känner djup sympati för vad Lennart Hedquist här säger om ett tidigareläggande. Också jag har fått många påringningar bland annat från änkor som tagit upp detta. Jag kan se att ett tidigareläggande skulle betyda en hel del för dem som drabbas i det här sammanhanget. Jag tycker att man ska titta på hur mycket ett tidigareläggande skulle kosta. Kanske skulle det inte kosta så mycket. Jag känner, som sagt, djup sympati men kan inte i dag ge mitt stöd.

Anf. 69 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Nej, vi tar ju inte ställning i den frågan i dag, utan det sker i anslutning till lagstiftningsärendet. Men det har förts en diskussion om huruvida man i efterhand skulle kunna göra någonting annat med anledning av den beräkning av skatteinkomsterna som gjorts av regeringspartiet och stödpartierna.

Där är det att notera att riksdagsordningen förutsett den här situationen. När det gäller en marginell förändring – det vill säga att det inte är betydande och varaktigt – behöver man inte gå till exempel till finansutskottet för att få en sådan här reglering.

Frågan om att flytta fram ikraftträdandet några månader och därmed skapa en ökad trygghet för dem som berörs av detta i vårt land är från finansiell synpunkt en ytterst marginell åtgärd, dessutom av engångskaraktär. Det kommer alltså helt och hållet an på Barbro Feltzing och Marie Engström att lotsa frågan framåt så att klarhet skapas – en klarhet som långt tidigare borde ha åstadkommits i frågan, nämligen i samband med kommentarerna till Egendomsskattekommittén.

Anf. 70 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Herr talman! Jag är medveten om vad Egendomsskattekommittén har sagt. Låt oss titta på vad detta kostar och se om vi kan göra någonting gemensamt! I dag kan jag dock inte utlova något. Däremot fortsätter jag gärna samtalet om hur vi kan göra i detta sammanhang. Jag återkommer.

Anf. 71 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Det som fick mig att begära replik var Barbro Feltzings yttrande om att det om man ser framåt kan vara svårt att se flera skattesänkningar utan att välfärden hotas. Jag vill gärna deklarerat att jag ser precis tvärtom på den saken. En del skattesänkningar kan faktiskt vara nödvändiga för att upprätthålla en god välfärd. Vi måste ju ha tillväxt i landet.

Skatteutskottets ordförande citerade en finansminister. Men det som kom mig i sinnet var vad en finansminister före Gunnar Sträng, Ernst Wigforss, sade, nämligen att fattigdom fördrages bäst om den delas lika av alla. Jag tror att den syn som Barbro Feltzing här gav uttryck för är väldigt farlig, för därmed kommer vi alla att bli lite fattigare än vi skulle behöva vara.

Däremot håller jag med Barbro Feltzing om en sak på ett annat viktigt område, nämligen att skatteväxling är någonting väldigt bra. Vi liberaler är väldigt mycket för miljöstyrande åtgärder inriktade på bensinförbrukning, koldioxidutsläpp och skatt på annan sådan konsumtion. Men problemet är att de uppörelser som Miljöpartiet lyckats träffa har slutat i

svartväxlingar, inte i grönväxlingar. Av kompetenskontona har det inte blivit någonting. Risken föreligger att det kommer att bli på samma sätt med friåret – det kommer inte att bli någonting.

När det gäller den typen av skatteväxling skulle man, tycker jag, direkt ha sett till att göra det på ett annat och mycket effektivare sätt, nämligen genom att sänka skatten på arbete. Det tror jag hade varit effektivt.

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 72 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Herr talman! Tyvärr hade jag lite svårt att höra vad Gunnar Andrén sade från sin bänk men jag hoppas att jag uppfattat honom rätt. Den gröna skatteväxling som vi har gjort är vi ju tre samarbetspartier om. Kanske har Miljöpartiet gått fram på ett annat sätt, kanske lite hårdare, och vill ha lite mer av skatteväxling. Det som vi nu har uppnått tycker jag är bra.

När det gäller de miljöförbättrande åtgärder som ingår här – bland annat isolerglasfönster – hade vi kanske velat ha det på ett annat sätt. Men nu har det blivit så här.

I fråga om den gröna skatteväxlingen får alla hushåll, för att ta ett exempel, tillbaka 200 kr. Inga hushåll förlorar alltså på skatteväxlingen. Vidare sänks arbetsgivaravgifterna med 0,12 %. Detta är inte tillräckligt, utan vi vill gå vidare med skatteväxlingen. Där vill vi också se sänkta arbetsgivaravgifter.

Anf. 73 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! När det gäller den förra växlingen – den gröna växlingen, som ni säger – och kompetenskontona finns det hela på ett riksgäldskonto och har inte kunnat utverkas. I själva verket är det hitintills bara en skattehöjning.

Sedan skulle jag vilja ta upp en helt annan fråga eftersom Barbro Feltzing själv var inne på den, nämligen frågan om isolerglasfönster.

Den tidigare ledamoten av skatteutskottet Birger Schlaug hade stora artiklar i Dagens Nyheter om att energisparande åtgärder till exempel i det egna huset inte skulle resultera i ett högre taxeringsvärde. Det är en politik som ni helt har gått ifrån. Om ni hade följt er uppfattning skulle det, menar jag, ha funnits en annan majoritet för detta.

Jag tror att det är en felaktig väg att stimulera energisparande åtgärder i hus genom att människor får höjda taxeringsvärden – i själva verket höjd skatt. Vi vill gå motsatt väg. Skattereduktioner i all ära men det är den skatt som folk slutligen betalar som det handlar om. Här gäller det också vad man får ut av saker och ting.

Den skattehöjning som nu ska företas i Stockholm för Norrtäljebor och Södertäljebor och som resulterar i att de får nedlagda sjukhus är totalt obegriplig för folk. Den saknar legitimitet.

Anf. 74 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Herr talman! Jag hoppas att kompetenskontona genomförs. Det är ju en del av vår första gröna skatteväxling. Det pågår hela tiden ett arbete för att ta fram dessa kompetenskonton. Jag hoppas att vi når fram där, också för att säkra det livslånga lärandet.

I mitt anförande nämnde jag att en sänkning av fastighetsskatten skulle kunna vara en del av skatteväxlingen. Ofta är det ju så att man i en

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 14 §.)

*Tilläggsbudget 2
för budgetåret 2003*

10 § Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2003

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2003/04:FiU11
Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2003 (prop. 2003/04:1 delvis).

Anf. 75 CARIN LUNDBERG (s):

Herr talman! Detta betänkande handlar om regeringens förslag till tillväxtbudget för år 2003. Utskottet tillstyrker förslaget med undantag för frågan om höjt bemyndigande inom försvarsområdet.

Det är fråga om förslag till ändringar avseende 39 anslag inom 18 utgiftsområden – förslag om minskningar med 7 953 miljoner kronor netto. Det är ökningarna med 4 659 miljoner kronor och minskningar med 12 612 miljoner kronor.

Jag vill ge några exempel på ökningarna.

Det högkostnadsskydd för protetik som infördes inom tandvårdsförsäkringen för personer över 65 år kommer att kosta betydligt mer än man räknat med. Därför måste anslaget för sjukvårdsförmåner höjas.

Riksförsäkringsverket har fått i uppdrag att till år 2008 halvera sjukfrånvaron och behöver extra pengar till detta. Antalet arbetslösa år 2003 bedöms, tyvärr, bli större än beräknat. Därför måste anslaget avseende bidrag till arbetslöshetsersättningen öka.

Å andra sidan ska anslaget för räntor på statskulden minska med 12,3 miljarder eftersom utgifterna beräknas avvika väsentligt från anvisade medel.

På en punkt föreslår utskottet att regeringens förslag ska avslås. Det gäller ett förhöjt bemyndigande för anslaget 6:2 Materiel, anläggning samt forskning och teknikutveckling inom utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet. Detta förslag har i medierna beskrivits som att ”finansutskottet har satt ner klackarna”. Det kan väl finnas viss sanning i detta. Utskottet påminner om att beslut om omfattningen av och ändamålet med ett bemyndigande ska prövas lika noga som ett anslagsbeslut. Utskottet anser att det saknas tillräckliga skäl för att ändra riksdagens tidigare beslut om storleken på bemyndigandet.

Dessutom vill utskottet påminna om att riksdagen givit regeringen till känna att en utredning för att analysera styr- och finansieringsförmåner inom försvaret bör tillsättas. Så har inte skett. Utskottet anför att utredningen bör komma till stånd skyndsamt och föreslår därför att ett tillkännagivande ska lämnas på denna punkt.

När det gäller anslaget 25:18 Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitet, samt förslaget om höjt bemyndigande, noterar utskottet att en arbetsgrupp tillsatts för att komma till rätta med problemet. Utskottet framhåller det oacceptabla i att en myndighet gör åtaganden som är större än riksdagens bemyndigande.

Det kan, enligt utskottets uppfattning, finnas skäl för regeringen att mer generellt analysera problemet med överskridandet av anslag och givna bemyndiganden. Utskottet förutsätter att regeringen håller riksdagen informerad till exempel i årsredovisningen.

De två motionsyrkanden som behandlas i betänkandet avstyrks. Till betänkandet har fogats tre reservationer av Moderaterna, Folkpartiet och Centern samt fem särskilda yttranden av Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern.

Anf. 76 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Tilläggsbudgeten är i mångt och mycket ett resultat av den förda politiken. Det är i tilläggsbudgeten vi får ta itu med de påstått oförutsedda konsekvenserna av den politik som förs. Vid sidan av de nya antagandena om räntekostnaderna för statsskulden är det främsta förslaget att öka anslaget till arbetslöshetsersättningen med 4 miljarder kronor. Detta talar väl för sig själv.

Tilläggsbudgeten är också en konsekvens av den statsbudget som vi antog i kammaren för snart ett år sedan. Mot den ställdes bland annat vårt moderata alternativ, som inte antogs. Om det hade antagits hade det inte gett upphov till de förslag som nu ligger i tilläggsbudgeten.

Av den anledningen och på grund av att lagen inte ger oss möjlighet att ta fram ett helt eget alternativ till tilläggsbudget har vi i ett särskilt yttrande deklarerat att vi nu anser att Socialdemokraterna och stödpartierna får ta det fulla ansvaret för och konsekvenserna av det som föreslås i tilläggsbudgeten.

På en punkt har vi reserverat oss till förmån för regeringens förslag. Vi anser nämligen att utskottsmajoritetens förslag att inte bevilja ett ökat beställningsbemyndigande till försvaret kan få oklara och till och med orimliga konsekvenser.

Försvarsmakten har pådyvlat åtaganden som den inte erhållit resurser för, och det är tydligt att regeringen brustit i den ekonomiska styrningen och kontrollen av utgifterna. Vi anser därför att regeringen måste återkomma till riksdagen med ett klagörande av sambandet mellan beställningsbemyndigande, anslagsmedel och den långsiktiga planeringen av försvarsutgifterna.

Därmed, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 2.

Anf. 77 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Konjunkturen har under år 2003 utvecklats något sämre än vad åtminstone regeringen väntat sig. Det innebär att fler människor går arbetslösa och att resurserna till välfärden blir mindre. Den svagare konjunkturen innebär också att statsbudgeten försämras. Effekterna kan vi se av tilläggsbudgeten.

På grund av den svaga konjunkturen föreslår regeringen att anslaget för arbetslöshetsersättningen höjs med 3,9 miljarder. Det är för att klara just kostnader som är konsekvenser av oväntade konjunkturförlopp som man ska ha budgetmarginaler i statsbudgeten. Problemet är att sådana marginaler inte finns. De har inte funnits under de senaste åren och finns inte heller för det kommande året, 2004.

Samtidigt som kostnaderna för arbetslösheten stiger med 4 miljarder kronor innehåller statsbudgeten för i år bara några hundra miljoner kronor för att möta både dessa och andra oförutsedda utgifter. Små marginaler i statsbudgeten kräver stora åtgärder och tilläggsbudgetar under budgetåret. Små marginaler kräver också panikåtgärder och kortsiktiga besparingar. Det innebär att kreativiteten, om den finns, måste användas till att komma runt utgiftstaket i stället för att få fart på Sverige.

Folkpartiets alternativ till budget för i år innehöll en budgeteringsmarginal på 11 miljarder kronor. Det betyder att om vårt budgetförslag hade antagits av riksdagen skulle flertalet av dessa förändringar inte varit nödvändiga.

Det är viktigt att utgiftstaken hålls. Den nya budgetprocessen och utgiftstaken har varit viktiga för att stärka förtroendet för svensk politiks förmåga att hålla ordning och reda i statsfinanserna. Därför är det också viktigt att finansutskottets majoritet ser till att regeringen framöver har tillräckliga marginaler i statsbudgeten.

Herr talman! När detta är sagt skulle jag vilja ge ett erkännande till utskottets majoritet. Det är mycket bra att finansutskottet nu ger regeringen bakläxa när det gäller förslaget om höjt bemyndigande för försvarets materielanslag. I försvarsutskottets yttrande till finansutskottet sägs att ökningen av bemyndiganderamen i sig inte medför något behov av ökade anslagsmedel.

Folkpartiets representant i försvarsutskottet hade en annan uppfattning och menade att åtminstone den delen av ökningen som beror på fördyringar vid upphandlingar förr eller senare skulle komma att få mötas med ökade anslag. Finansutskottet ansluter sig nu till Folkpartiets mening i försvarsutskottet, och det är bra.

Det räcker emellertid inte. Regeringen har själv pekat ut brister i Försvarsmaktens interna kontroll som en huvudanledning till att bemyndiganderamen måste utökas. Riksdagen har, som vi tidigare hört, redan en gång uppmanat regeringen att tillsätta en särskild utredning för att se över detta. Det är mycket märkligt att regeringen ännu inte gjort det.

Låt oss hoppas att riksdagens beslut i dag att säga nej till det utökade bemyndigandet är den väckarklocka som får regeringen att snabbt tillsätta en rejäl utredning för att klara av Försvarsmaktens problem i denna del.

Förslaget i den andra tilläggsbudgeten för året innehåller också nya statliga bolagsaffärer för fastighetsmarknaden, alltså ett nytt statligt engagemang på en marknad som verkligen inte behöver mer statligt engagemang. Problemet med olönsamma kommunala bolag varken kan eller ska mötas med nya statliga bolag. Det är inte så man löser strukturproblemen på de kommunala bostadsmarknaderna. I stället måste man ge incitament för de kommunala bolagen att själva minska sitt bostadsinnehav.

Våren 2002 utvidgades Vasallen AB:s uppdrag till att omfatta inte bara Försvarsmaktens fastigheter utan också kommunala bostadshus. Folkpartiet var emot det beslutet. Regeringen har insett att det inte var något bra beslut och försöker nu lösa problemet genom ytterligare bolagsbildningar på den statliga nivån. Men inte heller det kan vara rätt väg att gå. Det behövs inte fler statliga bolag för att lösa problemen i kommunala bostadsbolag – snarare tvärtom.

Herr talman! Eftersom riksdagsordningen är sådan att Folkpartiet och andra oppositionspartier endast fått jobba med de budgetanslag som aktualiseras i tilläggsbudgeten är det praktiskt omöjligt för oss att lägga en genomarbetad alternativ tilläggsbudget. Jag nöjer mig därför med att yrka bifall till reservation 1.

Anf. 78 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Även jag må fälla kommentaren att eftersom Centerpartiet inte har möjlighet att på den här punkten föreslå förändringar på andra anslag än de som regeringen nu aktualiserar är det svårt att lägga fram förslag om en aktiv politik som också främjar tillväxt. De kommentarer vi gör är alltså förknippade med de förslag som är lagda.

Beträffande Vasallen AB föreslås en förändring av bolagets verksamhet. Detta sker endast några månader efter det att bolaget inrättat ett dotterbolag i syfte att förvalta och avveckla de bostadsföretag och fastigheter som övertas från kommunerna.

Vasallens grunduppgift har efter bildandet 1997 varit att förädla gamla försvarsfastigheter. Följer man bolagets verksamhet kan man konstatera att det knappast är en verksamhet som uppfyller de mål som var avsikten från regeringens sida. Företaget har dessutom använts i verksamheter som direkt kan hänföras till regionalpolitiska satsningar som hör hemma under andra anslagspunkter än under ett bolag.

Nya dotterbolaget startades utan att Vasallen innehade den kompetens det ändå innebär att förvalta bostadsfastigheter. Den förändring som man nu aktualiserar är knappast övåntad.

Som vi ser det är inte lösningen för olönsamma kommunala bostadsbolag att statliga bolag tar över verksamheten. De strukturproblem som finns inom sektorn löses bäst av de människor som är verksamma på lokal och regional nivå. I det här fallet delar jag den regionalpolitiska utredningens syn på hur sådana verksamheter och förändringar ska skötas.

Man säger där att det är de lokala lösningarna som ger de bästa resultaten. De lokala aktörerna bör därför ges incitament att själva avveckla eller förädla större del eller mindre del av sina bostadsbolag. De exempel på statlig inblandning som har funnits i samband med sanering av kommunala bostadsbolag är knappast lysande.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen 1 under punkten 1.

Beträffande anslag för materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling inom försvaret finns en del underligheter. Centerpartiet och Socialdemokraterna har ett mångårigt samarbete på försvarsområdet. Utifrån det förhållandet borde som jag ser det förslaget på området stå på en stabil grund. Nu är det inte så.

Regeringens förslag att räkna upp innevarande års bemyndigande med 2,3 miljarder kronor motiveras med försvarets möjlighet att infria gjorda åtaganden. Det visar på brister i den interna kontrollen i ärendet. Det är alldeles uppenbart att frågan inte har varit beredd på ett tillfredsställande sätt av regeringen.

Finansutskottets majoritet hänvisar i sin tur till en utredning avseende styr- och finansieringsformer inom försvaret. Jag ser den hänvisningen som något spektakulär då någon utredning inte har tillsatts ännu. Ska man hänvisa till den må man ändå ha klart för sig att det tar åtminstone

ett antal månader att få utredningen att ge några godtagbara svar på de frågor vi har.

Jag kan ändå konstatera att utredningen är välbehövlig. Jag ser det som naturligt att resultatet av utredningen ändå måste finnas till hands i samband med 2004 års försvarsbeslut. Det är direkt nödvändigt om vi ska få en bred uppslutning kring försvarsbeslutet. Som jag ser det är en bred uppslutning kring beslutet önskvärt, om jag ska uttrycka mig mycket försiktigt.

I försvarsutskottets yttrande till finansutskottet framförs att bemyndigandet om beställningar inte medför något behov av ökade anslagsmedel för materielanskaffningen. I och med det förutsätter jag också att den överenskommelse som finns på försvarssektorn mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna inte påverkas av det förslag till beslut som finansutskottet har lagt fram.

Anf. 79 HANS HOFF (s):

Herr talman! Tilläggsbudget 2 för år 2003 innebär ändringar av nivån på 39 anslag inom 18 utgiftsområden. 21 anslag höjs och 18 sänks. Sammantaget innebär detta att anvisade medel innevarande år minskar med 7 953 miljoner kronor. Jag tänker inte gå igenom varje förändring som utskottet föreslår utan kommer att uppehålla mig vid en del av de förslag där det finns reservationer.

Herr talman! Regeringen har tidigare fått riksdagens bemyndigande att bilda ett eller flera bolag med uppgift att äga och förvalta eller avveckla bostadsföretag och fastigheter som övertas från kommuner. Inom ramen för regeringens program för omstrukturering av kommunala bostadsföretag har Vasallen fått i uppdrag att på kommersiella villkor förädla kommunala bostadsfastigheter.

I dagens betänkande behandlas regeringens förslag att Vasallen inte längre ska ha det uppdraget och att aktierna i det bolag som Vasallen i dag har för detta ändamål övertas av regeringen genom utdelning eller annat förfarande.

Syftet är att skapa ett nytt bolag för omstrukturering av kommunala bostäder. Det nya bolaget bildas genom en sammanslagning av Bothia Garanti AB och Vasallens dotterbolag Norecic. Genom denna sammanslagning bildas ett sammanhållet statligt bolag för omstrukturering av kommunala bostadsbolag.

Herr talman! Riksdagens finansutskott ser oerhört allvarligt på att bemyndiganden överträds. Det är enligt finansutskottets uppfattning lika allvarligt att ett av riksdagen givet bemyndigande överskrids som att ett anslag överskrids.

Statens medel får icke användas på annat sätt än vad riksdagen har bestämt. Regeringen eller myndigheter får inte utan riksdagens bemyndigande ta upp lån eller ikläda staten ekonomiska förpliktelser.

I förra höstens tilläggsbudget behandlade riksdagen frågan om att Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms universitet ingått avtal utan riksdagens godkännande av detta. Riksrevisionsverket hade vid en granskning av årsredovisningarna uppmärksammat att lärosätena tecknat avtal som reglerade uppförande och förhyrning av lokaler med långsiktiga ekonomiska förpliktelser om 1,7 miljarder kronor.

Denna handling utgjorde en ekonomisk förpliktelse som enligt regeringsformen och lagen om statsbudget förutsätter riksdagens bemyndigande. Något sådant bemyndigande hade dock icke ställts för riksdagens prövning innan avtalet ingicks. Finansutskottet konstaterar att lärosätenas handlande var helt oacceptabelt.

Regeringen gavs av riksdagen ett bemyndigande att ikläda staten ekonomisk förpliktelse på högst 1,7 miljarder kronor samt att kostnaderna för detta bemyndigande skulle täckas av anslagen för forskning och forskarutbildning vid Stockholms universitet och Kungliga Tekniska högskolan.

Herr talman! I dagens betänkande behandlas två nya överskridanden av bemyndiganden som gjorts utan riksdagens godkännande. Det ena handlar om utgiftsområde 16 där bemyndigandet för kvalificerat yrkesutbildning överskreds med över 500 miljoner kronor. Det handlar om utgiftsområde 6 där bemyndigandet vad gäller materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling inom Försvarmakten överskreds med över 2 miljarder kronor.

När det gäller bemyndigandet för kvalificerad yrkesutbildning framgår att den uppkomna situationen beror på att myndigheterna haft utvecklade rutiner för planering och uppföljning. Såväl finansutskottet som regeringen finner detta helt oacceptabelt. För att komma till rätta med situationen har en arbetsgrupp med företrädare för Finansdepartementet och Utbildningsdepartementet samt Ekonomistyrningsverket och Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning tillsatts. Finansutskottet förväntar sig att regeringen återkommer till riksdagen och redovisar resultatet av arbetsgruppens slutsatser.

När det gäller bemyndigandet för Försvarmaktens materielanslag konstaterar utskottet att riksdagen har tagit ställning till ett bemyndigande om högst 71,6 miljarder kronor. Regeringen anser att detta bemyndigande med största sannolikhet kommer att överskridas bland annat beroende på att nya åtaganden gjorts till ett högre belopp än vad som tidigare beräknats. Detta beror på brister i den interna kontrollen och redovisning av beställningar.

Herr talman! Redan i våras i finansutskottets betänkande 14 gav riksdagen regeringen till känna att en utredningsperson eller kommitté skulle tillsättas för att genomföra en granskning av styr- och finansieringsformerna inom Försvarmakten.

Av finansutskottets tillkännagivande framgick att granskningen särskilt borde fokusera på riksdagens och regeringens insyn och styrning samt på hur uppföljningen skulle förbättras. Man skulle också granska incitamenten i styrningen och finansieringen så att regelverk befördrar sparsamhet och effektivitet i Försvarmakten.

Initiativet till tillkännagivandet kom från försvarsutskottet med anledning av de iakttagelser som Riksdagens revisorer gjort i Försvarmakten. Finansutskottet ställde sig bakom förslaget, och riksdagen gav regeringen detta till känna.

Vi kan nu konstatera att detta tillkännagivande ej har effektuerats varvid finansutskottet nu ånyo hemställer att riksdagen tillkännager att denna granskning nu skyndsamt ska komma till stånd. Det kan enligt utskottets mening också vara angeläget att denna granskning närmare

analyserar hur Försvarsmakten kunnat hamna i en situation där man riskerar att överskrida det av riksdagen givna bemyndigandet.

Sammantaget hemställer finansutskottet att regeringens förslag till ökat bemyndigande under utgiftsområdet 6 avslås av riksdagen.

Detta påverkar inte försvarsöverenskommelsen mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet.

Herr talman! Finansutskottet vill med detta understryka att statens medel icke får användas på annat sätt än riksdagen har beslutat. Hur eventuella överskridanden ska hanteras i framtiden får avgöras av regeringen i varje enskilt fall. Finansutskottet vill för sin del peka på möjligheten att eventuella framtida överskridanden finansieras inom det område där överskridandet har skett. Finansutskottet förutsätter att riksdagen kommer att informeras om regeringens åtgärder.

Herr talman! Jag är mycket glad över att det i finansutskottet finns en bred majoritet vad gäller synen på överskridanden av bemyndiganden. Denna breda majoritet i utskottet ger en klar och tydlig signal till inrikes och utrikes finansmarknader samt till det svenska folket om att riksdagen ej per automatik ikläder de svenska skattebetalarna utgifter utan att riksdagen tagit ställning till detta.

Herr talman! Mot bakgrund av det till kammaren anförda yrkar jag bifall till finansutskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 80 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Hans Hoff använde en stor del av sitt anförande till att ta upp problemet med att överskrida bemyndiganden. Det gäller både försvaret och den kvalificerade yrkesutbildningen. Är det möjligen så att det också finns anledning till viss självkritik? Är det möjligen brister i den politiska styrningen som gör att vissa verksamheter och vissa myndigheter överskrider bemyndiganden? När det gäller den kvalificerade yrkesutbildningen är det kanske bristen på tydlighet om vad som är KY:s uppdrag som är orsaken? Det kanske är den ständiga projektformen och osäkerheten som gör att man i osäkerheten också missar myndighetens budgetarbete. Är det möjligen så att osäkerheten kring KY:s uppdrag är ett problem? I stället för brist på signaler från regeringen så behövs det en rejäl satsning på en yrkesinriktad eftergymnasial utbildning. Är det möjligen detta som är ett av problemen?

En annan fråga rör marginalerna i budgeten. Vi har flera gånger diskuterat den frågan i utskottet. Senast på en utskottsutfrågning så var, vad jag förstod, både utskottets majoritet och Finansdepartementet inne på att det behövs större marginaler i budgeten. Tilläggsbudgeten visar på problemet när man inte har några marginaler. Vi förde just en debatt om budgeten för 2004, där det inte heller finns några marginaler. Vad avser utskottets majoritet göra för att se till så att vi framöver kommer att få marginaler i budgeten, så att vi slipper kortsiktiga sparåtgärder?

Anf. 81 HANS HOFF (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att konstatera att såväl Socialdemokraterna som Folkpartiet tycker att den kvalificerade yrkesutbildningen är viktig. Folkpartiet skriver bland annat i sin utbildningsmotion

414 att man bör satsa mer på den kvalificerade yrkesutbildningen och att den bör öka.

Som också framgår av betänkandet när det handlar om den kvalificerade yrkesutbildningen och det överdrag som har skett på den så ligger lite grann av detta i att man nu går över från en kommittéform till en mer fast form i form av en myndighet. Tidigare var det ju en kommitté som arbetade med den kvalificerade yrkesutbildningen. En del av förklaringen till överskridandet handlar säkert om att det har funnits vissa glapp i den här delen.

Oavsett detta så kan man säga att det som har skett är att man har upptäckt det hela. Man har agerat snabbt, och man har tillsatt en bred arbetsgrupp för att komma till rätta med det och gå på djupet. Man har alltså agerat kraftfullt.

Jag kan bara hålla med Christer Nylander och Folkpartiet om att det behövs en större budgetmarginal.

Anf. 82 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Problemet med budgetmarginaler är att de inte uppstår av sig själva. Det behövs politiska beslut som innebär att det blir marginaler, det vill säga att man inte har större utgifter än att man kan ha en viss marginal om det kommer nya, oförutsedda utgifter under året. Då krävs också en del politiska beslut. Det krävs förslag från regeringen men också beslut i kammaren om att det ska finnas budgetmarginaler. Det har inte gjorts under de senaste åren och det görs inte heller för 2004. När får vi en budgetmarginal som heter duga?

Anf. 83 HANS HOFF (s) replik:

Herr talman! Jag kan inte svara exakt på den frågan. Jag kan bara konstatera att situationen ser ut som Christer Nylander beskriver den. Det är angeläget att ha en större budgetmarginal eftersom det händer oerhört mycket under ett innevarande budgetår och eftersom det finns förändringar som påverkar budgeten. Det ger en betydligt större trygghet att ha en budgetmarginal. På sikt kan jag vara rätt säker på att vi kommer att ha en större budgetmarginal.

Anf. 84 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Herr talman! Högt ärade ledamöter i kammaren! Protokolläsare! Det är inte helt utan tillfredsställelse som jag konstaterar att finansutskottet har gått på Miljöpartiets ståndpunkt i försvarsutskottet och avvisat regeringens förslag om att öka Försvarsmaktens bemyndiganderam.

Mot detta har Moderata samlingspartiet reserverat sig. Det kanske inte är så förvånande. Moderaterna har alltid pläderat för höga militärutgifter, till krigsindustrins stora glädje, oavsett omvärldsförändringar som Sovjetunionens upplösning, Warszawapaktens sönderfall och det faktum att det inte längre finns något militärt hot mot Sverige. Det har inte påverkat den uppfattningen. Även när det gäller att spräcka en budget har Moderaterna erfarenhet, vilket vi stockholmare smärtsamt har fått erfa med det budgetunderskott som de lämnade efter sig.

Det är mer förvånande att regeringen föreslog en ökning av Försvarsmaktens bemyndiganderam. Detta är ett problem som uppkom genom att Försvarsmakten inte har kontroll över den egna ekonomin. Detta

är inte helt nytt. Man har helt enkelt handlat krigsmateriel för för mycket pengar. Det vore helt fel signal av riksdagen att följa regeringens förslag om att öka bemyndiganderamen. Det hade varit fel signal till både allmänhet och till andra myndigheter eftersom man då hade legitimerat försvarets bristande interna kontroll.

Dessutom borde Försvarsmakten redan i våras, när behovet av utgiftsminskningarna blev aktuellt, ha begränsat försvarsbeställningarna och därmed hindrat att den bemyndiganderam som riksdagen beslutat om tidigare hade överskridits. Men så var inte fallet. Försvarsmakten var ute och shoppade, och man shoppade för hela 22,2 miljarder kronor under 2003. Det är 2,3 miljarder för mycket. Det anmärkningsvärda är att hela 8,6 miljarder kronor var den summa som man handlade för efter den 1 oktober. Det är alltså ett överskridande och ett upphandlande som har skett väldigt sent under 2003.

Jag uppmanar därför riksdagen att rösta mot att militären ska få ytterligare miljarder utöver vad riksdagen har beslutat om i bemyndiganderam. Det innebär alltså ett bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 85 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Miljöpartiet och Lars Ångström skulle väl helst vilja avveckla det svenska försvaret helt och hållet. Jag hörde i den tidigare debatten i dag att förslaget från Miljöpartiet är att minska försvarsutgifterna med 6 miljarder kronor. Om man gör det så blir det inte mycket försvar kvar.

Det som är viktigt att framhålla nu är egentligen också lite märkligt. Miljöpartiet är ju ett av stödpartierna som ligger bakom den ekonomiska politik som drivs. Därför är det lite märkligt att se varifrån den styrs. Det är viktigt att framhålla att beställningsbemyndigandet till försvaret inte handlar om ökade anslag för innevarande år. Det är ett bemyndigande som man förvisso har överskridit, vilket visar på att regeringen har brutit. Jag tycker att det är fel av dem som försöker lägga över ansvaret för detta enbart på Försvarsmakten, för det är även regeringen som har brutit i sin kontroll och sin uppföljning av försvarets beställningar. Försvaret har ju också ålagts åtaganden av regeringen som man inte har fått mer resurser till, vilket är en av förklaringarna till den uppkomna situationen.

Därför säger vi som andra också har sagt: Det är viktigt att regeringen återkommer till riksdagen med en klargörande redovisning av de olika sambanden mellan åtaganden, beställningsbemyndiganden, anslagsmedel och den långsiktiga försvarsplaneringen.

Anf. 86 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Gunnar Axén och Moderaterna har helt rätt i det faktum att regeringen, tillsammans med Centerpartiet och Vänsterpartiet, inte har förmått anpassa innehållet i den ekonomiska ram riksdagen beslutat om för Försvarsmakten utan försökt trycka in mer än vad som där ryms. Jag håller helt och hållet med om den kritiken. Man borde ta konsekvenserna av detta, åtminstone inför nästa försvarsbeslut.

Herr talman! I övrigt tycker jag att Gunnar Axéns inlägg avslöjar en generande okunnighet vad avser Miljöpartiets försvarspolitik. Om man minskar en budget på 40 miljarder med 6 miljarder har man 34 miljarder

kvar. Jag har väldigt svårt att se hur det skulle vara lika med att man inte har något försvar över huvud taget. Den ekvationen går inte riktigt ihop.

Kvarstår gör ju trots allt det faktum att en av förklaringar till det här överskridandet ligger i den bristande interna ekonomiska kontrollen. Det handlar inte bara om de saker som speglas i medierna om taxiresor, husturur som får betalt och så vidare, utan det handlar om att man handlar för mycket krigsmateriel. Och det handlar inte om miljoner eller hundratals miljoner, utan det handlar om tusentals miljoner. Det är självfallet inte acceptabelt.

Utöver att detta måste avvisas, som finansutskottet helt korrekt har angivit, är det också viktigt, vilket Folkpartiet var inne på tidigare, att den utredning som har beställts av både försvarsutskottet och finansutskottet för att se över styr- och finansieringsformen i försvaret kommer till stånd. Vi kan inte ha det på det här sättet med ständiga svarta hål och ständiga krav på ökade summor som överstiger tidigare riksdagsbeslut.

Anf. 87 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Av naturliga skäl har Försvarsmakten ganska höga fasta kostnader. Drar man kortsiktigt och snabbt ned 6 miljarder, som Miljöpartiet vill, återstår det att ta pengar från driftkostnaderna för den löpande verksamheten. Då blir det inte mycket verksamhet kvar. Man står kvar med höga fasta kostnader.

Vi är helt överens om kritiken mot bristen på ekonomisk styrning och uppföljning. Men att detta får till följd att man, utan att vara medveten om vad det kan få för konsekvenser, säger nej till den föreslagna beställningsbemyndigandehöjningen tycker inte vi är rimligt. Vi kan inte förutse vad det kan få för konsekvenser för Försvarsmakten och de ingångna avtal som man har träffat. Vi vet inte vilka konsekvenser som det beslut som nu riskerar att fattas kommer att få och vad det leder till. Därför tycker vi att det är oansvarigt av majoriteten att föreslå ett avslag på det här förslaget från regeringen.

I övrigt är vi väldigt överens om att regeringen uppenbarligen har brustit i kontrollen och uppföljningen när det gäller den ekonomiska styrningen av försvaret. Vi ser fram emot att regeringen kommer tillbaka till riksdagen med ett klagörande av vad det är som ligger till grund för den uppkomna situationen.

Anf. 88 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Vi är ense om att man har försökt pressa in för mycket verksamhet och för många beställningar i den försvarsram som vi har beslutat om. Det måste man ta konsekvenserna av och minska antalet utbildningsplattformar, minska verksamhet och minska materielbeställningar så att de ryms inom den försvarsbudget som vi fattar beslut om. Jag hoppas att vi är helt ense på den punkten.

Det handlar inte heller om att man enbart har fasta kostnader och att det är omöjligt att minska med 6 miljarder under nästa försvarsperiod. Vi har ju också rörliga kostnader. Det handlar framför allt att minska på materielbeställningarna. Många av de materielbeställningar som nu fullföljs fattade man beslut om under en helt annan historisk epok. De har motiverats med det kalla krigets hot och med hotet från Sovjetunionen och Warszawapakten.

Vi fullföljer en beställning av 200 JAS-flygplan som har motiverats med ett hot som inte längre finns. Det är flygplan som kostar en halv miljard styck. Försvaret självt säger att man behöver 60–80 stycken.

Jag hoppas att konsekvenserna av finansutskottets förslag här blir att man tvingas senarelägga en del militärt materielinköp. En stor förhoppning är också att man ska ta sitt förnuft till fånga och avbeställa och omförhandla kontrakt. Det kan inte vara rimligt att vi, i den situation vi befinner oss i Sverige i dag med de enorma behov vi har inom bland annat sjukvårdssektorn och omsorgssektorn, fullföljer beställningar av flygplan för en halv miljard styck som ingen vill ha. Vi måste ju bygga nya hus för att kunna lägga dem malpåse. Det är en helt vettlös politik som jag tror saknar folkligt stöd.

En förhoppning är att det här beslutet innebär att man måste sätta sig ned och se över möjligheterna att omförhandla vissa av de här kontrakten. Det finns inga försvarspolitiska behov som motiverar att vi fullföljer dem.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 14 §.)

11 § Ändring av övergångsbestämmelser för vissa finansiella företag

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2003/04:FiU12
Ändring av övergångsbestämmelser för vissa finansiella företag (prop. 2002/03:139 delvis).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 14 §.)

12 § Ändringar i lagen (1985:295) om foder, m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2003/04:MJU5
Ändringar i lagen (1985:295) om foder, m.m. (prop. 2002/03:148).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 14 §.)

13 § Ändringar i djurskyddslagen (1988:534)

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2003/04:MJU6
Ändringar i djurskyddslagen (1988:534) (prop. 2002/03:149).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 14 §.)

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2003/04: MJU7
Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (prop. 2003/04:2).

*Förvaltning av
kvaliteten på
vattenmiljön*

Anf. 89 SINIKKA BOHLIN (s):

Herr talman! I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition *Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön* jämte motioner väckta med anledning av propositionen.

Bakgrunden är följande. I december 2000 antog Europaparlamentet och rådet ett direktiv om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, det så kallade ramdirektivet för vatten. Ramdirektivet är ett ramverk för all vattenplanering och vattenvård inom EU.

Portaltexten innehåller de övergripande motiven för direktivets tillkomst. Vatten är inte en vara vilken som helst utan ett arv som måste skyddas och försvaras. Trycket på vattenresurserna i gemenskapen ökar ständigt på grund av den allt större efterfrågan på vatten av god kvalitet.

Syftet är att skydda kvaliteten hos vattnet och vattenmiljön och att trygga den långsiktiga vattenförsörjningen i unionen. Det uttrycks så att god vattenstatus ska uppnås och bibehållas i unionen.

Direktivet omfattar både ytvatten, det vill säga inlandsvatten, vatten i övergångszon och kustvatten, och grundvatten. Det ekologiska perspektivet framhävs. Direktivet avser inte enbart vattenkvaliteten utan vattenmiljön i dess helhet, vilket sammanfaller med det svenska arbetet med våra 15 miljömål.

I enlighet med direktivets krav föreslås i betänkandet att Sveriges landområden och kustvattenområden delas in i vattendistrikt, vilka består av ett eller flera avrinningsområden som följer vattnets naturliga flöden. Vidare föreslås att regeringen får meddela de föreskrifter om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön som behövs.

Varje medlemsstat kommer att få ta fram normer och annat underlag som behövs för att genomföra direktivet. Medlemsstaterna har stor frihet att utforma åtgärder för att nå målen.

Beträffande detta åtgärdsprogram för Sverige föreslås en anpassning av reglerna i 5 kap. miljöbalken. De föreslagna ändringarna innebär bland annat att allmänheten ges större möjligheter att påverka programmets innehåll samt att myndigheters och kommuners ansvar för att programmen fullföljs blir tydligare. Regeringen föreslås dessutom få möjlighet att föreskriva kompletterande bestämmelser om åtgärdsprogram.

Ramdirektivet för vatten gör det nödvändigt att även meddela andra slags miljökvalitetsnormer än sådana som i dag specificeras i 5 kap. miljöbalken.

Den inledande fasen innebär att medlemsstaterna senast den 22 december 2003 ska ha implementerat direktivet i sin lagstiftningen, vilket för vår del innebär att dessa föreslagna lagändringar ska träda i kraft den 22 december i år.

Anf. 90 LARS LINDBLAD (m):

Herr talman! I dag ska vi debattera vatten, eller rättare sagt hur vatten ska skyddas. Jag är övertygad om att det finns en samsyn i denna kammarområde om att vatten är en resurs som vi måste värna. Det räcker att åka ned till ett centraleuropeiskt land för att man ska märka skillnaden på dricksvattenkvaliteten jämfört med den svenska. För de allra flesta europeer är det vardag att bära hem flaskor med dricksvatten från affären. Vattnet i kranen luktar illa, smakar illa eller är kanske till och med direkt hälsovådligt att dricka. Vi svenskar är bortskämda med att bara behöva sätta till ett glas till kranen och hålla upp.

Ännu värre är det utanför Europa – i Afrika, i stora delar av Asien och i Sydamerika. Men läget i de europeiska tidigare kommunistiska diktaturerna är lika illa. I dessa länder införde kommunisterna censur på miljö kvalitet. Man vågade helt enkelt inte se sina medborgare i ögonen och erkänna att man struntade helt i grundläggande rening. Det var till och med så illa att man i Polen byggde reningsverk som bara var betongbyggnader med pipeliner i. Dessa pipeliner gick rakt igenom byggnaderna helt utan vattenrening. Detta börjar man nu steg för steg att åtgärda. Både i Tjeckien och i Ungern hårsatsar man för att få ett rent avloppsvatten.

Detta påverkar också oss. En hel del av detta avloppsvatten rinner ut i Östersjön. Östersjöns vattenkvalitet är i dag inte på en rimlig nivå. Men där behöver också Sverige göra en hemläxa. Även vi bidrar till att våra hav till exempel övergöds.

EU:s ramdirektiv för vatten kan vara ett verktyg för att vi ska bli bättre på att hantera våra vattenresurser. Att landet ska delas in efter de avrinningsområden som våra vattendrag följer är en god idé. Att vi ska titta sammantaget på hur våra företag och kommuner påverkar vattenkvaliteten tillsammans längs avrinningsområdena är en bra grundsyn. Likaså är det en bra tanke att de berörda längs vattendragen får ett större ansvar för hur man ska ta tag i de gemensamma problemen. Men det är klart att EU-direktivet har ett centraleuropeiskt fokus. I länder som ligger tätt samman och delar vattendrag är detta än mycket viktigare. När problemen är gränsöverskridande måste man hitta lösningar som är gemensamma.

Tänk på floden Donau! Donau flyter genom Tyskland, Österrike, Slovakien, Ungern, Kroatien, Jugoslavien, Rumänien, Bulgarien och Ukraina innan floden rinner ut i Svarta havet. Det är klart att för Donaus vattenkvalitet är idén om att behandla vattenavrinningsområdena gemensamt oändligt mycket viktigare än hur vi gör med Kävlingeån hemma i Skåne. Detta är styrkan med EU-medlemskapet; vi kan bekämpa gemensamma problem tillsammans. Och med EU:s utvidgning blir det lättare att nå framsteg.

Herr talman! Vi moderater är inte helt nöjda med regeringens förslag till lag. Vi har sex reservationer som förtydligar vad vi skulle vilja göra annorlunda. Vi vill stärka enskildas rättigheter. Det handlar om att staten måste skjuta till pengar om staten ålägger kommuner och företagare nya kostsamma åtgärder. Det handlar om att ge enskilda en chans att överklaga beslut som berör dem. I detta och en del annat har vi valt att reservera oss.

Herr talman! Jag sade tidigare att detta betänkande handlar om vatten. Men regeringen har genom sitt förslag tvingat fram en annan fråga, av mera konstitutionell karaktär, nämligen rollfördelningen mellan den förslagsställande makten, regeringen, och den beslutande makten, riksdagen.

Regeringen har i dag sedan EU fattade beslut om ramdirektivet för vatten haft 3 år och 27 dagar på sig att lägga fram ett förslag om vilken eller vilka myndigheter som ska ta hand om vattenadministrationen. Detta är en central fråga för att EU-direktivet ska anses genomfört i svensk lagstiftning. Då kan man fråga sig varför regeringen misslyckats med att lägga fram ett förslag till myndighetsstruktur. Är det så att regeringen är i så dåligt skick att den inte kan förmå sig att fatta beslut i centrala frågor, eller är detta en del av en syn att regeringen inte anser att riksdagen ska fatta beslut i centrala frågor?

Alltmer tyder på att det finns en maktens arrogans inom Regeringskansliet, där man ser sitt regeringsinnehav så självklart att riksdagen kan köras över gång på gång. Debatten har flyttats från riksdagens öppna kammare till slutna rum, där regering och stödpartier gör upp utan offentlighetens ljus. Riksdagens ledamöter har blivit ett transportkompani som man inte behöver ta hänsyn till. Dessa ledamöter anses inte heller goda nog som rekryteringsgrund för blivande regeringsledamöter. Men det yttersta ansvaret bär riksdagens ledamöter själva när de låter detta ske. Vi har i denna kammare makten att sätta stopp för denna process, om vi vill.

Jag anser det självklart att när det inrättas nya statliga myndigheter eller när större förändringar av befintliga myndigheter sker, ska besluten härom fattas av riksdagen. Det är inte acceptabelt att, som regeringen vill i denna proposition, riksdagen ska ge regeringen *carte blanche* att genom föreskrifter helt få besluta detta på egen hand. Trots en del skrivningar i propositionen vet vi inte vad regeringen vill skapa.

Det är mycket glädjande att Miljöpartiet instämt i denna kritik. Om den förväntade majoriteten i kammaren håller genom voteringen, sänder denna kammare en mycket tydlig signal till regeringen: Vi vill värna maktbalansen. Vi är inte beredda att bli överkörda en gång till.

Därför yrkar jag bifall till reservationen 11.

Anf. 91 LENNART FREMLING (fp):

Herr talman! Vattnet rinner inte efter länsgränserna. När man arbetar för en bättre vattenmiljö bör man administrera områdesvis i anslutning till vattnets avrinningsområden. Sett från en naturvetenskaplig utgångspunkt är det självklart. Folkpartiet har också hävdat detta i många år. Utredningar om det har genomförts, först av Eva Eriksson och sedan av Joakim Ollén, men de ledde inte till att regeringen kom med några förslag. EU har därefter kommit med ett direktiv, som nu äntligen har satt fart på genomförandet.

Vi behandlar nu en proposition om 140 sidor, som innehåller väldigt lite substans. Betänkande nr 7 från miljö- och jordbruksutskottet klargör de olika partiernas ståndpunkter på ett tydligt sätt. För att inte ta kammarens tid i anspråk i onödan ska jag fokusera på det väsentliga.

Regeringens proposition saknar ett entydigt förslag till myndighetsstruktur och indelning i vattendistrikt. Dessutom saknas finansiering för genomförandet. Detta är en stor brist, som gör förslaget oacceptabelt för

riksdagen. I en fempartimotion har vi därför yrkat avslag på ändringsförslagen i 5 kap. 10–11 §§ i miljöbalken, som skulle ge regeringen rätt att bestämma över detta utan inflytande från riksdagen.

EU-direktivet beslutades redan den 23 oktober 2000, och det är då inte för mycket begärt att vi skulle kunna klara av att uppfylla vår skyldighet att genomföra det till den 22 december 2003, men regeringen har reagerat för sent och kommit med ett ofullständigt förslag.

Tyvärr måste jag konstatera att regeringen inte verkar orka regera. Det märks i denna fråga men också i en rad andra frågor som dras i långbänk. Vi väntar på regeringens ställningstaganden om utsläppsrätter, om skydd av Östersjön som särskilt känsligt område, om koldioxidutsläpp i olika sektorer, om vägtrafikbeskattning och i många andra frågor som är viktiga för miljön.

Herr talman! Ibland brukar man tala om en elefant i en porslinsbutik. I den här frågan skulle jag vilja säga att regeringen agerar kraftfullt som en kolibri. Troligen handlar det om en kolibri som fastnat på ett maskrosfält. Vi vill locka över kolibrin till blåklintsåkern, och därför har vi varit konkreta om vilken myndighetsstruktur som vi vill ha. Folkpartiets förslag är därför att länsstyrelserna får ansvaret så att miljöproblemen på land kan samordnas med vattenmiljön och att man inte utser dessa länsstyrelser tillfälligt utan så att de kan bygga upp organisationen utan att behöva befara en ny omorganisation inom en nära framtid. Detta har vi beskrivit i reservation nr 12.

Herr talman! Jag står förstas bakom alla folkpartireservationer, men för att hushålla med kammarens tid yrkar jag bifall bara till fempartireservationen nr 11.

Anf. 92 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Den noggranne läsaren av det här betänkandet ser att Kristdemokraterna faktiskt föreslår avslag på hela propositionen utom i den del som avser straffbestämmelserna i 29 kap. 8 § första stycket miljöbalken. Då jag har vissa misstankar om att riksdagen inte kommer att villfara denna vår önskan nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 11, fempartireservationen, vilket får betecknas som det näst bästa i det här fallet. Denna reservation kommer också som tidigare sagts att få majoritet i kammaren om allt går som det ska.

Och det, herr talman, är högst rimligt eftersom regeringens proposition är ett mycket tunt aktstycke. Tydligen tror regeringen att riksdagen är något slags rundningsmärke, ett rundningsmärke som snällt ligger kvar och guppar i vattnet medan propositionsbåten svänger förbi.

I inledningen av den här debatten har vi fått en kort redogörelse för det så kallade vattendirektivets innehåll och omfattning, och andra talare har också belyst viktiga delar av det. Vi kristdemokrater tycker att det här är ett mycket viktigt och bra direktiv. Genomförandet av direktivet innebär en helt ny administrativ indelning av vårt land grundad på hur vattnet rinner upp och ut i havsbassängerna till skillnad mot en indelning grundad på tankar som rann in och ut hos Axel Oxenstierna med efterföljare. Till denna indelning ska kopplas en tillika ny förvaltningsstruktur. Det är fullständigt ofattbart, som tidigare talare har sagt, att regeringen, i skön förening med fogliga utskottskamrater från Socialdemokraterna och

Vänsterpartiet, kan få för sig att detta ska ske utan att riksdagen fattar beslut.

Propositionen kommer alltså att avslås i den del som rör organisationen av vattenmyndigheten. Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med ett förslag om vilken eller vilka myndigheter som ska utgöra den eller de nya vattenmyndigheterna samt hur indelningen i vattendistrikt ska utformas. Även vi kristdemokrater anser att vattenmyndigheten bör knytas till en länsstyrelse i varje vattendistrikt.

Herr talman! På flera andra områden begär Kristdemokraterna att regeringen ska återkomma till riksdagen med förändringar och förslag till ställningstaganden. Särskilt viktigt är det att regeringen får bak- och hemläxa när det gäller innebörden av begreppet miljö kvalitetsnorm. Detta begrepp, som syftar på juridiskt bindande gränsvärden, har hunnit bli inarbetat. Det är oroväckande, precis som Miljöbalkskommitténs experter påpekar, att regeringen föreslår att begreppet miljö kvalitetsnorm också ska användas för riktvärden och delmål, som ju inte alls har samma rättsliga verkan. Jag hoppas att Carina Ohlsson senare här har ett bra svar på varför socialdemokrater och vänsterpartister i utskottet kan känna sig fria att strunta i vad som sägs av Sveriges kanske skickligaste hantverkare när det gäller miljöjuridik.

Kristdemokraterna, även på denna punkt med stöd av Miljöbalkskommittén, föreslår också att bestämmelserna i vattendirektivets artikel 11.3 om skydd för dricksvatten ska tillgodoses genom ändringar i förordningen om förvaltning av vattendistrikt. Här handlar det, herr talman, om skyddet för vårt allra viktigaste livsmedel, dricksvattnet. Och vad svarar utskottsmajoriteten på vårt förslag? En mening: ”Utskottet finner inte tillräckliga skäl för att gå motionären till mötes och avstyrker förslaget”.

Det känns inte särskilt tryggt med en majoritet som ger en så bristande argumentation för sin sak. Är inte skyddet för dricksvattnet viktigare än så, Carina Ohlsson?

Vi kristdemokrater är angelägna om att införandet och genomförandet av detta viktiga EU-direktiv blir så bra som möjligt redan från början. Därför har vi också lagt andra förslag, som att regeringen regelbundet ska rapportera till riksdagen om genomförandet av de olika stegen och vidare att regeringen ska återkomma med en analys av konsekvenserna för det kommunala självstyret och för finansieringsprincipen. Här är motargumenten från majoriteten något mera uttömmande – nej, det är visst bara en mening det också: ”Utskottet vill inte föregripa den inom Regeringskansliet pågående beredningen av de frågor om förvaltning m.m som motionären tar upp”. Jag menar att det är förödande när en riksdagsmajoritet på punkt efter punkt är mer rädd om regeringens ömma tår än angelägen om att det fattas bra och kraftfulla beslut här i riksdagen, även om det skulle innebära att en eller annan tydlig signal skulle skickas över Strömmen.

Herr talman! Den föreliggande propositionen är så undermålig att den i väsentliga delar bör avslås. Jag vill därför återigen yrka bifall till reservation 11.

Anf. 93 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Jorden är, åtminstone såvitt vi vet i dag, unik på så sätt att den är den enda planet där det finns liv. En av de absoluta grundförut-

sättningarna för att det ska kunna uppkomma liv av den sort som vi har på jorden är vatten. Jag vet att alla representanter i kammaren som är med i den här debatten i dag tycker att vi ska hantera resursen vatten på ett sådant sätt att vi inte drar undan förutsättningarna för detta liv. Det är precis vad som händer om vi lyckas förstöra vattenresursen.

Nu är jag ju övertygad om att vi inte kommer att förstöra den fina resurs som vattnet är. Kunskapen ökar hela tiden. De tekniska landvinningarna gör att vi kan hantera vattnet på ett bättre sätt. Indelandet i vattendistrikt är ett sätt att visa hur vi använder de kunskaper som vi nu har vunnit.

Vi är alltså överens om att förvalta vattnet på ett vettigt sätt – frågan är bara hur. Där skiljer vi oss lite. För egen och för Centerpartiets del är jag övertygad om att lokal förankring är oerhört viktigt för att nå framgång när det gäller vattnets förvaltning. Det gäller att bygga förvaltningsplanerna på ett sådant sätt att de är lokalt förankrade och därmed få ett lokalt engagemang och en lokal acceptans.

Jag tycker att det finns delar i förslaget som motsäger detta. En sådan del är till exempel den korta remisstiden, två månader. Det som för myndigheterna har tagit år att arbeta fram ska man på det lokala planet kunna tycka till om på en tid av två månader. Det speglar lite av det överifrånperspektiv som vi har hört beskrivas här tidigare när det gällde regeringens sätt att se på den här frågan. Jag tycker därför att vi ska förlänga tiden för remiss till sex månader, och det finns med i en av våra reservationer.

Jag kommer avslutningsvis att yrka bifall till reservation 11. Argumentationen härför har vi hört i princip i varje inlägg hittills, så jag avstår från att dra min argumentation för att spara på kammarens tid. Jag yrkar alltså bifall till reservation 11.

Anf. 94 GUNNAR GOUDE (mp):

Herr talman! Initiativet från EU när det gäller vatten och vattenvård ser vi i Miljöpartiet naturligtvis som ett viktigt initiativ och som en del i det globala arbetet för att få tillgång till rent vatten över hela jorden. Förslaget från EU innebär att Sverige och andra länder ska indelas i vattendistrikt och att man ska få inrätta myndigheter som kan förvalta vattenkvaliteten i de här vattendistrikten. Det är ett bra initiativ som vi hälsar med glädje.

I regeringens proposition vidarebefordrar man i stort sett önskemålet. Den har karaktären av ett förslag till bemyndigande att utföra det som står i ramdirektivet. När det gäller en så genomgripande förändring som en indelning av distrikt och inrättande av en ny myndighet innebär är det naturligtvis viktigt att vi här i riksdagen får möjlighet att lämna synpunkter på hur det ska utformas. Det har också flera talare påpekat.

Från Miljöpartiets sida föreslår vi att regeringen återkommer i frågan. Vi yrkar avslag på propositionen i dess helhet i vår reservation. Nu står vi ensamma för den. Kristdemokraterna har en liknande reservation, men vi lär inte kunna få majoritet så vi kommer att stödja reservation 11, som är den gemensamma reservationen. Jag yrkar bifall till reservation 11. Den handlar alltså om huvuddelen i regeringens proposition, inrättandet av vattendistriktet och vattenmyndigheten.

Vi hoppas att regeringen uppfattar den reaktionen som en önskan från riksdagen att ta del i arbetet som helhet och inkluderar till exempel också åtgärdsprogrammen, som naturligtvis är viktiga. När det gäller åtgärdsprogrammen har vi sagt i en motion att det är viktigt att vi får fram lagändringar så att man, precis som Jan Andersson påpekade, kan få möjlighet att arbeta kraftfullt lokalt med vattenvården, i de lokala miljö- och hälsoskyddsnämnderna. För att det ska kunna ske behövs förändringar i lagtexten.

Det är viktigt att åtgärdsprogrammen utformas i nära anknytning till myndigheterna och deras uppdrag. Dessutom är det viktigt hur myndigheterna kommer att se ut: Ska vi ha en enda myndighet eller en myndighet i varje vattendistrikt?

Sven Gunnar Persson tog upp det förslag som står i propositionen, att man ska ändra begreppet miljö kvalitetsnorm. Vi ser det som en allvarlig försämring om regeringen skulle komma att fullfölja den tanken. Vi vill bestämt avråda från det och vill i stället att man använder begreppet miljö kvalitetsnorm, som är så väletablerat och har en precis innebörd i miljöbalken där det handlar om gränsvärden som kan prövas juridiskt. Det begreppet kan man komplettera med begrepp som delmål, mål eller riktvärden.

Självfallet står jag bakom alla de förslag som har kommit från Miljöpartiet i den här frågan men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 11.

Anf. 95 CARINA OHLSSON (s):

Herr talman! Det är ofta man kan läsa rubriker i medierna om att fiskeresurser är hotade, till exempel torskbeståndets storlek. Det har även debatterats flera gånger här i kammaren och står högt på den politiska dagordningen. Det är också ofta som enskilda gifters verkan diskuteras. Dessa debatter ska naturligtvis fortsätta i framtiden, om problemen finns kvar. Men i dag ska vi ta ett beslut, ramdirektiv för vatten, som är ett exempel på ett nytt synsätt.

I stället för att man studerar enskilda delar av ekosystem såsom fisk, övergödning och gifter för sig, baseras den nya synen på hela ekosystemet. Detta synsätt omfattar kopplingen mellan levande och icke levande system samt samverkan med mänskliga aktiviteter, ekonomiska och sociala system. För att samhälleliga åtgärder ska få avsedda effekter i miljön kommer Sverige att delas in geografiskt i vattendistrikt vilka består av ett eller flera avrinningsområden som följer vattnets naturliga flöden.

För att kunna genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, det så kallade ramdirektivet för vatten, behöver det lagförslag som föreslås i betänkandet och som Sinikka Bohlin redogjorde för i inledningen till debatten antas. Jag yrkar alltså bifall till utskottets förslag och avstyrker samtliga reservationer.

Efter ett omfattande arbete antog Europaparlamentet och rådet i december 2000 direktivet, som alltså är ett ramdirektiv för all vattenplanering och vattenvård inom EU. Ramdirektivet omfattar både ytvatten – sjöar och vattendrag, vatten i övergångszon och kustvatten – och grundvatten. Direktivet avser inte enbart vattenkvalitet utan hela vattenmiljön.

Prot. 2003/04:31
19 november

Detta innebär en ambitionshöjning när det gäller vattenarbetet såväl för svensk del som för EU i dess helhet.

Ramdirektivet syftar sammanfattningsvis till att

- skydda och förbättra tillståndet i vattens ekosystem samt hindra ytterligare försämringar,
- eftersträva ett ökat skydd för och en förbättring av vattenmiljön, bland annat genom att utsläpp och spill av vissa ämnen minskar eller upphör,
- säkerställa att föroreningar av grundvatten gradvis minskar och att ytterligare föroreningar förhindras,
- främja en hållbar vattenanvändning samt
- bidra till att mildra effekterna av översvämning och torka.

*Förvaltning av
kvaliteten på
vattenmiljön*

Herr talman! Genomförandet av ramdirektivet delas in i olika faser. Senast den 22 december 2003 ska, som vi har hört här tidigare, den svenska lagstiftning som behövs ha antagits och trätt i kraft. Vid samma tidpunkt ska de ansvariga myndigheter som krävs för genomförandet vara utsedda. Senast den 22 december nästa år ska det finnas en analys av avrinningsdistriktens karakteristika och konsekvenserna av mänsklig verksamhet för tillståndet i ytvattnet och grundvattnet, preliminära miljömål vara satta samt en ekonomisk analys av vattenanvändningen vara klar.

Vidare ska program för övervakning av vattnets tillstånd i varje distrikt vara färdiga senast 2006. De första åtgärdsprogrammen och förvaltningsplanerna ska vara fastställda senast den 22 december 2009 och ska därefter ses över vart sjätte år. Vidare ska det senast 2010 finnas en prispolitik för vatten som motsvarar direktivets krav. Åtgärdsprogrammen ska tillämpas senast 2012.

De nämnda årtalen anger när något senast ska ha gjorts, vilket innebär att exempelvis ett åtgärdsprogram helt eller delvis kan antas tidigare än 2009. De angivna tidtabellerna är alltså inget skäl att dröja med att undersöka och åtgärda angelägna problem.

Jag tycker därför att vi ska ta det första steget i dag, så att vi ligger i fas med tidsplanen. Som vi har hört i inläggen tidigare finns det förslag om att fördröja denna inledning här i kammaren, bland annat i en fempartireservation där man motsätter sig att regeringen ges i uppdrag att fatta beslut om hur vattendistriktet och myndighetsstrukturen ska utformas. Även om jag inte har hört det här antar jag att det finns tankar om hur myndighetsstrukturen och finansieringen av densamma med anledning av den gemensamma reservationen ska se ut.

Herr talman! Miljönyttan med direktivet ligger bland annat i att avrinningsområdena bedöms som helhet och att åtgärder därigenom lättare kan sättas in där de gör störst nytta. Vidare kommer arbete med kartläggning, analyser, mål och åtgärdsprogram att medföra att regionala och lokala resurser samordnas på ett sätt som annars vore svårt att åstadkomma.

Kombinationen av helhetstänkande i avrinningsområdena, konkreta regionalt och lokalt förankrade mål för vattenförekomster samt åtgärdsprogram med utgångspunkt i naturvetenskapliga och ekonomiska fakta innebär ett betydelsefullt framsteg i vattenmiljöarbetet. Kraven på att

intressenter och allmänhet ska kunna delta i processen gör att åtgärdsprogrammen kan förankras bland de som berörs och att genomförandet underlättas. Rätt använd kommer ramdirektivets metod för vattenarbete att medföra att takten ökar när det gäller att genomföra nödvändiga förbättringar.

Under min tid som kommunpolitiker gjorde vi ett åtgärdsprogram för ett avrinningsområde innan direktivet var föreslaget och genomfört. Det gällde Ullersund i Vänern. Erfarenheterna därifrån var att alla olika intressenter behöver involveras och vara med för att ge bästa miljömässiga resultat. Annars är det lätt att man i diskussionen säger: Varför ska vi ta ett så stort ansvar när inte alla gör sin del? Det handlar mycket om delaktighet, för då kan man nå resultat. Det handlar också mycket om psykologi och pedagogik när man ska göra underifrånarbetet. Det finns mycket kunskap och kreativitet som det gäller att ta till vara på bästa sätt.

Herr talman! Genomförandet av ramdirektivet förbättrar vidare förutsättningarna för att framgångsrikt vidta flera av de åtgärder som behövs för att nå miljökvalitetsmålen för vatten. Det är viktigt att arbetet med att genomföra ramdirektivet och att nå miljökvalitetsmålen sker samordnat.

Det bör också betonas att ramdirektivet kan antas leda till förbättringar av vattenkvaliteten i Östersjön och Västerhavet då flera andra länder som ligger inom tillrinningsområdena också omfattas av direktivets krav, precis som Lars Lindblad tog upp här tidigare. Vattenkvaliteten i kustområden bestäms ofta av kvaliteten på den lokala sötvattenstillförseln. Därför har det betydelse vad vi som bor och har verksamheter inne i landet tar fram för åtgärdsplaner. Detta medför att det nya direktivet kommer att ha en central ställning också vid förvaltningen av kustvatten.

Anf. 96 LARS LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Carina Ohlsson försökte förskjuta skuldfrågan över till de fem reservanterna. De borgerliga partierna och Miljöpartiet har ju en reservation om att avslå regeringens förslag när det gäller myndigheten. Carina Ohlsson påstår att det är vårt fel att Sverige nu inte hinner genomföra ramdirektivet för vatten före den 22 december.

Då måste vi ändå fundera på vad detta handlar om. Regeringen, som Carina Ohlsson företräder, har i dag haft tre år och 27 dagar på sig att arbeta fram ett förslag om myndighetsstruktur för vattenadministrationen. Ändå har ni misslyckats med detta. Det är det som är orsaken till att vi inte har ett tillräckligt underlag på vårt bord för att kunna fatta ett beslut och som leder till att Sverige inte kan genomföra den här lagstiftningen i tid.

Vi är många som undrar: Varför har ni misslyckats med detta?

Anf. 97 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tyckte nog, Lars Lindblad, att jag uttryckte mig väldigt ödmjukt. Lars Lindblad talade i sitt inledningsanförande om maktens arrogans. Det jag undrade var om ni möjligtvis hade tankar om detta. Det tycker jag ändå är någonting annat än det som Lars Lindblad har beskrivit, nämligen att jag skjuter över skuldfrågan.

Jag var mer intresserad av vad ni hade för tankar om detta och om det fanns en gemensam syn i fempartireservationen. Jag har fått höra från Folkpartiet om deras idéer och tankar och även från Kristdemokraterna,

men jag undrar om det finns en samsyn mellan de här fem partierna. Det var det jag ställde en fråga om.

Prot. 2003/04:31
19 november

Anf. 98 LARS LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Visst finns det tankar om vilken modell man skulle kunna tänka sig. Samtidigt får man inte glömma bort regeringens beredningsansvar inför riksdagen. Det är regeringen som måste arbeta fram förslaget till en ny myndighetsstruktur.

Det har under debatten nämnts två olika statliga utredningar som har arbetat med detta. Miljöbalkskommittén har varit inne i ramdirektivet för vatten. Vi har haft tre olika utredningar som har arbetat med de här frågorna. Då tycker jag nog att ansvaret för att arbeta fram detta borde ligga helt och hållet på regeringen.

Om man nu möjligen har haft svårt att hitta majoriteter bland sina samarbetspartier skulle regeringen faktiskt ha haft möjligheten att lägga fram ett förslag och testa majoriteten för detta. Det har man inte gjort. Jag kan bara tolka det som att ni inte har lyckats hitta den här modellen.

Det är detta jag tycker är viktigt: Skulden för att vi inte lyckas genomföra det här direktivet i tid ligger på regeringen. Regeringen har ett mycket tydligt beredningsansvar och borde ha gjort detta betydligt bättre än vad man har gjort.

Anf. 99 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Det finns också ett förslag till beslut här som bemyndigar regeringen att göra detta. Precis som Lagrådet har lyft fram är det regeringen som kan utse myndigheter.

Vi tycker att det här är bra. Vi har också haft en genomgång i utskottet där regeringen gav sina tankar om hur det fortsatta arbetet skulle kunna se ut. Jag är nöjd med det som har kommit fram och kan ställa mig bakom det här förslaget.

Anf. 100 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Herr talman! Carina Ohlsson frågar om det finns några funderingar om hur vi skulle vilja ha det. Eftersom Carina Ohlsson arbetar i utskottet har hon möjlighet att ta del av våra motioner och våra förslag. Där kan hon se att de flesta av våra partier har motionsförslag som stämmer ganska väl överens med det förslag som regeringen skissvis presenterade i utskottet, vilket hon berättade om.

Vi lägger ju fram våra motionsförslag, och det går an för socialdemokrater och andra att ansluta sig till dem – javisst. Det brukar dock innebära ett visst motstånd för socialdemokrater att göra det. Men vi är väldigt ödmjuka och säger: Kom med ett förslag från regeringen i den riktning som man har pekat på, så tror jag att det går att ordna majoritet runt det.

Jag ställde ett par frågor till Carina Ohlsson om varför utskottsmajoriteten – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet med flera – inte vill lyssna på Miljöbalkskommitténs förslag dels när det gäller miljökvalitetsnormen, dels när det gäller skyddet av dricksvatten. Miljöbalkskommittén besitter väl Sveriges högsta miljökunskande genom sin ordförande och sina experter. Vad var det som var så fel med dess förslag?

*Förvaltning av
kvaliteten på
vattenmiljön*

Anf. 101 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Det var bra att få det berömmet. Jag sitter nämligen i Miljöbalkskommittén, så det var skönt att få veta att vi har Sveriges högsta miljökunnande.

Därför har jag också läst och värderat det här med miljökvalitetsnormen fram och tillbaka. Jag tycker ändå att man med den beskrivning som finns ska kunna fortsätta att jobba med det här förslaget, att det kan vara både gränsvärden, riktvärden och etappmål. Med en bra beskrivning i det fortsatta arbetet tror jag faktiskt att man kan leva med det. Det gäller dock att skriva bra förklaringar så att man inte rör ihop de här olika begreppen.

Jag kan hålla med om att det finns svårigheter som man verkligen får sätta sig in i, men jag litar nog på att man kommer att kunna följa även det förslag som nu finns.

Anf. 102 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Herr talman! Nu glömde Carina Ohlsson frågan om dricksvattnet, men den kan hon ta i nästa inlägg.

Jag ifrågasätter inte att även ledamöterna i Miljöbalkskommittén har en avsevärd miljökompetens, men jag tror att det är experterna och ordföranden där som kan betraktas som kanske det högsta miljökunnandet i Sverige.

Carina Ohlsson säger nu att man ”kan leva med” att man inte följer Miljöbalkskommitténs förslag på området. I förslaget pekar kommittén på farhågor för att miljökvalitetsnormsbegreppet utvidgas så att det inte längre blir lika precist och tydligt relaterat till gränsvärden, något som har rättsligt bindande verkan på ett helt annat sätt än vad de riktvärden, miljömål och delmål har som nu också ska inrymmas.

Vore det inte bra att redan nu, i samband med vattendirektivet, också kunna öka skyddet för vårt viktigaste livsmedel – dricksvattnet?

Anf. 103 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! När jag talade om att leva med detta menade jag inte att det skulle bli sämre i lagstiftningen utan att det ska beskrivas på ett sådant sätt att man vet vad man har att rätta sig efter när det gäller både gränsvärden och riktvärden.

När det sedan gäller skydd av dricksvatten är det ju de 15 miljökvalitetsmålen som behandlar dricksvattnet och våra grundvatten. Jag tror att det framöver kommer att behövas mer åtgärder också när det gäller detta. Det fick vi reda på för någon vecka sedan när Miljömålsberedningen redovisade just att dricksvattnet faktiskt kanske behöver skyddas på ett bättre sätt. Jag tror att vi kommer att återkomma till detta också när det gäller miljökvalitetsmålen.

När man sedan ska ta fram de olika åtgärdsplanerna för de här områdena tror jag också att man kommer att hantera detta på ett bra sätt. Jag vet att det finns mycket kunskap och kompetens ute. Om man tittar på det här i underifrånperspektiv och ser vad man ska göra tror jag att grundvattnet kommer att skyddas på ett bra sätt.

Anf. 104 LENNART FREMLING (fp) replik:

Herr talman! Carina Ohlsson har på ett bra sätt beskrivit hur EU:s ramdirektiv är ett exempel på ett nytt synsätt. Det bejakar vi. Direktivet kom ju år 2000, därför tycker vi att regeringen har agerat långsamt.

Trots att det är regeringen som fattar de formella besluten om direktiv till myndigheterna måste väl regeringspartiet förstå att riksdagen vill veta mer om precis hur administrationen ska organiseras. Vi vill också vara med och se till att vi får en effektiv administration.

I propositionen säger man under rubriken 7.2 Vattenmyndighet att ”regeringen kan peka ut befintliga myndigheter eller bilda nya. Det är också möjligt att dela uppgifterna i ett vattendistrikt mellan flera myndigheter. En enda myndighet kan ha samma uppgift i flera vattendistrikt. Regeringen har således stor frihet att utforma det administrativa genomförandet av ramdirektivet för vatten”.

Så säger man i propositionen. Det är ingen bra upplysning till oss i riksdagen.

Sedan saknas även finansieringen.

Jag vill fråga Carina Ohlsson: Ska vi få veta hur regeringen tänker organisera detta? Vilket av alternativen tänker man använda? Det måste ändå vara klart i december. Nästa månad måste detta vara klart. Och hur ska det här finansieras? Ska vi få veta någonting innan vi fattar beslut, och hur ska det finansieras?

Anf. 105 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Först vill jag ta upp påståendet att regeringen har handlat långsamt. Jag undrar om Lennart Fremling vet något annat land som ligger lika långt framme som Sverige när det gäller ramdirektivet för vatten. Det skulle vara spännande att få reda på det för att jämföra. Detta är i alla fall ett EU-direktiv.

När det gäller att utse myndigheter är det inget unikt att det är regeringen som gör det. Det pågår också många andra utredningar som man får ha i åtanke, bland annat den stora ansvarsutredningen som ser över hela Myndighets-Sverige. Att just lyfta in den här frågan och säga att det är det största vi gör och att vi vill utse myndigheter i riksdagen är jag tveksam till. Jag tycker mer att man ska diskutera själva målet med direktivet än myndighetsstrukturen. Men det har vi olika åsikter om förstår jag, eftersom det finns en fempartimotion.

Anf. 106 LENNART FREMLING (fp) replik:

Herr talman! Direktivet kom år 2000. Jag har ingen aning om hur andra länder gör. Jag har inte tittat närmare på det på något sätt. Men regeringen borde ha kunnat hinna agera tidigare, för detta ska ju vara genomfört till den 22 december i år. Man måste ändå ha tänkt igenom vilket av de här alternativen man vill välja, hur det här ska gå till och hur det ska finansieras. Annars kommer vi inte att kunna få det att fungera till den 22 december.

Det är klart att det alltid pågår utredningar om allt möjligt, om alla myndigheter. Det kanske är lite av den svenska sjukan att vi utreder allting så länge att vi inte genomför saker och ting. I det här fallet är det ändå viktigt att sakfrågan sätts först och att vi inte håller på bara med utredningar. Ansvarsutredningen ska väl hålla på ett par år framåt så det

är inte alls ett acceptabelt sätt att invänta den. Det får komma som ett senare steg om man ska strukturera om länsstyrelser, landsting och allt sådant. Det kanske tar fem år till.

Jag vill ändå fråga, eftersom det här ska vara klart till den 22 december, om regeringspartiet på något sätt kan upplysa om vi skulle få veta vad regeringen tänker göra. Och hur tänker man finansiera detta?

Anf. 107 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Hur man skulle dela in de här myndigheterna och vad det skulle bli för typ av myndigheter har vi fått en genomgång av i utskottet där vi har diskuterat detta. Om utskottets förslag går igenom kommer det att komma ett sådant förslag från regeringen. Men nu har Lennart Fremling tillsammans med fyra andra partier också väckt en motion och sedan utformat en reservation om att regeringen ska komma tillbaka med förslag. Då kommer detta inte att bli genomfört till den 22 december. Då tar det längre tid.

I den här fempartimotionen finns ju heller inga gemensamma tankar om myndighetsstrukturen eller finansieringen, som jag efterlyste tidigare. För det är ju så att oppositionen, de här fem partierna, har haft lika lång tid på sig för de här förslagen. Det är inte så att ni har haft mindre tid, utan ni har haft precis lika lång tid. Så ett gemensamt förslag hade ni väl, om ni tyckte att det skulle vara bra och hade resonerat om det, kunnat lägga fram. Men det finns ingen motivering i motionen heller mer än att detta ska komma tillbaka.

Men de tankar som Lennart tog upp om kolibrin i blåklintsängen var ju nya tankar. Om det finns sådana möjligheter att diskutera miljöfrågorna över gränserna får vi väl överlägga om framöver.

Anf. 108 GUNNAR GOUDE (mp) replik:

Herr talman! Jag begärde faktiskt ordet när jag hörde Carina Ohlsson säga att vi här i riksdagen fördröjde arbetet genom att inte bifalla propositionen. Jag tyckte att det var en vinkling som inte var så bra. Jag skulle egentligen vilja fråga Carina Ohlsson om det är så att du inte tycker att riksdagen ska ta del av den här typen av arbete och få tid att yttra sig i frågan. Regeringen skulle ju ha kunnat reagera på ett lite annat sätt när man fick klart för sig att riksdagen faktiskt ville ta del av det här arbetet även i detalj, till exempel genom att säga att vi tar det här nu, arbetar så gott vi kan och kommer tillbaka med förslag. Det är ett initiativ som regeringen naturligtvis kan ta och avisera att man kommer med en mer detaljerad beskrivning i en proposition om ett tag.

Bemyndigandet var naturligtvis delvis onödigt, för regeringen har redan bemyndigande att tillsätta myndigheter. Men man har i alla fall gjort bedömningen att riksdagen borde vara med. Det är alltså en oklarhet när det gäller uppfattningen om vad riksdagen egentligen skulle ha för funktion i det här ärendet. Jag skulle gärna vilja höra Carina Ohlsson säga att vi nog kan dela uppfattningen att riksdagen borde ha haft tid att ta ställning till regeringens mer detaljerade förslag.

Att oppositionen på något sätt skulle komma med ett gemensamt förslag och att vi har haft lika lång tid på oss som regeringen låter inte riktigt som något bra konstitutionellt sätt att arbeta på.

Anf. 109 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Bakom det här förslaget står två partier, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Miljöpartiet har också varit involverat i det här arbetet.

Konstruktiva förslag är det alltid bra att komma med. Nu är det ju historia, men det är klart att sådana kan man önska sig både från Miljöpartiet och från andra partier som har efterlyst förslag.

Anf. 110 GUNNAR GOUDE (mp) replik:

Herr talman! En kort fråga bara. Har Carina Ohlsson någon aning om när ett förslag kan komma? Hur ser regeringens tidsschema ut framöver?

Anf. 111 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Det beror på vilket beslut vi fattar här i kammaren i dag. Går reservationen igenom kommer det i alla fall att ta längre tid. Då måste man återkomma. Det är i alla fall klart.

Skulle förslaget gå igenom har vi ambitionen att följa det tidsschema som finns.

Anf. 112 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Även jag ska uppehålla mig vid tidsperspektivet lite grann. Tre år är den tid som regeringen har behövt för att lägga fram förslag. Man har lyckats med det när det är en månad kvar till genomförandet. Tyvärr speglar det mycket av synsättet från regeringens sida. När det gäller staten och regeringen behöver man god tid på sig. När vi kommer till enskildas eller andra partiers insatser ska det minsann vara snabba ryck.

Dessutom blev jag lite upprörd när jag hörde Carina Ohlsson. Jag hoppas att det var en felsägning, men jag tror inte att det var det. Hon sade att vår reservation skulle fördröja det här ärendets gång. Är det representativt för Socialdemokraterna att se en riksdagsbehandling som ett fördröjande av ärendets gång?

Anf. 113 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag fick den konkreta frågan om när. Då har den en betydelse. Jag kan inte svara på när ett nytt förslag, en proposition, ska läggas fram om reservationen går igenom. Det tar längre tid, oavsett vad jag kallar det, till exempel fördröjning. Det är klart att det tar längre tid om det ska skrivas en till proposition. Jan Andersson får lägga in en värdering i det jag svarar.

Anf. 114 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Självklart finns det en värdering i ordet fördröja. För mig är fördröja inte ett positivt laddat ord. Det är ett negativt laddat ord.

Carina Ohlsson har gång på gång efterfrågat förslag från vår sida på hur vi vill lösa detta. Om Carina Ohlsson tycker att någon annan bör regera landet är vi beredda närsomhelst.

Anf. 115 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Nej, jag har inte sagt att regerandet ska lämnas över till någon annan. Det går bra nu för Socialdemokraterna, och det kommer att gå bra i fortsättningen också. Den tolkningen vill jag inte göra.

När någon väcker en fempartimotion tror man att det finns en tanke och ett förslag bakom. Det är det jag efterlyser i stället för att bara komma med kritik om tiden. Det vore också bra med ett innehåll. Jag tyckte att det är bra att kunna lyssna av detta i en sådan här debatt.

Anf. 116 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Herr talman! Rent vatten och vatten av god kvalitet är inte alla förunnat – långt därifrån.

För ett par somrar sedan hade jag besök hemma i Varberg av en familj från Estland. Vi åkte och skulle bada vid vårt favoritställe vid kusten utanför Varberg. Våra gäster var mycket förvånade över att vi vågade bada i kustvattnet. De ville ha garantier för att vattnet verkligen var rent och ofarligt att bada i innan de gick ned i vattnet. De var nämligen vana vid att deras kustvatten var mycket förorenat och rent av farligt att bada i. Rädslan för gifter eller utsläpp i våra sjöar, vattentäkter eller kustvatten är befogad. Vatten är ju vårt viktigaste livsmedel, och det ska vi skydda.

Hur har det då varit förr i vårt eget land? Jag skulle vilja citera ur boken *Vatten: rättighet eller handelsvara?* skriven av Ann-Christin Sjölander Holland.

”Stockholmarna fick sin första vattenledning för snart 140 år sedan. Stockholmarna hämtade vatten i privata och offentliga brunnar. De öppna avloppen i rännstenarna förorenade vattnet. Avlopp slängdes direkt ut på gatan. Stockholm var en av Europas smutsigaste huvudstäder. Den torra sommaren 1834 sinade stadens brunnar och vattnet. Det var kolerans år. 3 700 av stadens 80 000 invånare avled. Offentliga toaletter placerades bokstavligen vägg i vägg med vattentäkterna.

1870 var Stockholmarnas vattenförbrukning 37 liter per person och dag. 1952 hade den ökat till 309 liter och i dag är den 200 liter.”

Herr talman! Nu har det visserligen hänt en hel del sedan 1834 – kolerans år. Men det är likväl mycket viktigt att vi har en kontroll av vår vattenkvalitet och kännedom om vilken vattenkvalitet vi har runtom i våra vattendrag och vattentäkter i landet. Därför är det viktigt att vi har en bra förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

Huvudsyftet med vattendirektivet är ju att vi ska uppnå och bibehålla en godtagbar vattenkvalitet eller ”god status” för sjöar, vattendrag och kustvatten samt grundvatten.

Vattendirektivet har kommit till för att vi behöver främja en ekologiskt hållbar vattenanvändning och ge ett långsiktigt skydd av våra vattenresurser när det gäller både kvalitet och kvantitet. Ett annat syfte är att reglera utsläpp och sätta upp normer och mål för kvaliteten i yt- och grundvatten.

För oss i Vänsterpartiet är det nödvändigt att vattenfrågorna hänger ihop med övrig naturvård. Vi anser att vattenvården självklart måste integreras med den övriga natur- och miljövården i landet.

Herr talman! I dag är vi äntligen på väg att här i riksdagen ta ett steg som vi egentligen borde ha tagit redan tidigare, nämligen att överföra de konkreta reglerna till svensk bindande rätt att gälla från den 22 december. Ramdirektivet för vatten, som detta betänkande handlar om, antogs av EU i december 2000, alltså för tre år sedan. I vattendirektivet finns en inbyggd tidsplan. Det första kravet i direktivet som ska vara uppfyllt är införandet av de nationella lagar som behövs för att följa direktivet och därmed kravet att utse behöriga myndigheter. Det skulle ske inom tre år, alltså före den 22 december 2003, vilket Sverige har förbundit sig att göra. Inom fyra år ska länderna också ha genomfört en analys av varje avrinningsdistrikt, och inom nio år ska varje distrikt ha antagit ett åtgärdsprogram. Inom 15 år ska de uppsatta målen vara uppfyllda.

Här i Sverige borde vi ha kunnat vara längre fram i processen av implementeringen av direktivet än vad vi nu är. Men det finns orsaker till att vi inte är det. Tyvärr fick vi i Vänsterpartiet inte gehör för finansieringen av genomförandet. Detta är verkligen olyckligt eftersom det nu kan riskera att försena processen. Hade vi fått stöd för finansieringen av samtliga samarbetspartier hade vi inte suttit i den situation vi nu har hamnat i. Vi i Vänsterpartiet inser även att det inte är bra att förslag om hur vattendistrikt och myndighetsstrukturen ska utformas inte finns med i propositionen.

Det första reella steget är att nu överföra de konkreta reglerna till svensk bindande rätt. Vi i Vänsterpartiet förutsätter nu att regeringen snabbt kommer fram med förslag om hur vattendistrikt och myndighetsstrukturen samt finansieringen ska utformas och att vi i de frågorna kan ha ett konstruktivt samarbete.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 117 LENNART FREMLING (fp) replik:

Herr talman! Vill Vänsterpartiet ge regeringen fria händer att organisera arbetet såsom anges i propositionen?

Hur vill Vänsterpartiet finansiera verksamheten?

Anf. 118 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan om finansieringen. Min utgångspunkt har varit biologisk mångfald. Vatten tillhör den biologiska mångfalden. Det hänger naturligt ihop utifrån vår syn i Vänsterpartiet.

Sedan var det frågan om förordningen. Vår utgångspunkt har varit att det fanns förslag i propositionen om hur administrationen skulle organiseras inom myndighetsstrukturen. Men eftersom det inte fanns någon finansiering var det en lösning vi ansåg att vi kunde acceptera.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Punkt 1 (Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken [avsnitt 1.3])

1. utskottet
2. res. 1 (fp, m, kd, c)

Votering:

165 för utskottet

132 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 1 fp, 25 v, 12 mp

För res. 1: 46 m, 38 fp, 29 kd, 19 c

Frånvarande: 17 s, 9 m, 9 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 5 mp

Helena Bargholtz (fp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 5 (Budgetförslagen för 2004 [avsnitten 2.4–2.12, 3 och 4.1])

1. utskottet

2. res. 7 (m)

3. res. 8 (fp)

4. res. 9 (kd)

5. res. 10 (c)

Förberedande votering 1:

30 för res. 9

20 för res. 10

248 avstod

51 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Förberedande votering 2:

40 för res. 8

30 för res. 9

229 avstod

50 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Förberedande votering 3:

46 för res. 7

39 för res. 8

214 avstod

50 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

163 för utskottet

47 för res. 7

89 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 25 v, 11 mp

För res. 7: 47 m

Avstod: 1 s, 39 fp, 29 kd, 19 c, 1 mp

Frånvarande: 16 s, 8 m, 9 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 5 mp

Ola Rask (s) och Lars Ångström (mp) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2003

Punkt 1 (Ågande av Vasallens dotterbolag för bostäder)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, c)

Votering:

230 för utskottet

58 för res. 1

7 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 46 m, 22 kd, 23 v, 12 mp

För res. 1: 39 fp, 19 c

Avstod: 7 kd

Frånvarande: 17 s, 9 m, 9 fp, 4 kd, 7 v, 3 c, 5 mp

Lars Gustafsson (kd) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 2 (Bemyndigande för anslaget 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling)

1. utskottet

2. res. 2 (m)

Votering:

251 för utskottet

47 för res. 2

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 39 fp, 29 kd, 25 v, 19 c, 12 mp

För res. 2: 1 s, 46 m

Frånvarande: 16 s, 9 m, 9 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 5 mp

Punkterna 3–9

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU12 Ändring av övergångsbestämmelser för vissa finansiella företag

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU5 Ändringar i lagen (1985:295) om foder, m.m.
Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU6 Ändringar i djurskyddslagen (1988:534)
Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU7 Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön
Punkt 7 (Vattendistrikt och vattenmiljöförvaltning)

1. utskottet
2. res. 11 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

143 för utskottet

145 för res. 11

61 frånvarande

Kammaren biföll res. 11

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 25 v

För res. 11: 46 m, 39 fp, 29 kd, 19 c, 12 mp

Frånvarande: 26 s, 9 m, 9 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

15 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2003/04:32 Genomförande av EG-direktivet om kliniska prövningar av
humanläkemedel

2003/04:34 Patent- och registreringsverkets organisation

2003/04:38 En ny prisinformationslag m.m.

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 19 november

2003/04:126 av *Cecilia Wigström* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
Regeringens behandling av fångslade svenskar i utlandet

2003/04:127 av *Erik Ullenhag* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Arbetskraftsinvandring

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 25 november.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 19 november

2003/04:291 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Tullen på Gotland

2003/04:292 av *Roger Tiefensee* (c) till finansminister Bosse Ringholm
Beskattningsavdrag för fiktiva inkomster

2003/04:293 av *Sverker Thorén* (fp) till miljöminister Lena Sommestad
Centrum för biologisk mångfalds Master of Scienceprogram

2003/04:294 av *Billy Gustafsson* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Besiktningsskrivning för äldre bilar

2003/04:295 av *Luciano Astudillo* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Citytunneln i Malmö

2003/04:296 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Gotlandsbolaget

2003/04:297 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till statsrådet Pär Nuder
Samverkan på Gotland (Gotsam)

2003/04:298 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till kulturminister Marita Ulvskog

Gotlands tre internationella kulturcentrum

2003/04:299 av *Anita Sidén* (m) till socialminister Lars Engqvist
Åldersdiabetes

2003/04:300 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till utrikesminister Laila Freivalds
Israels bojkott av EU-tjänstemän

2003/04:301 av *Anita Brodén* (fp) till näringsminister Leif Pagrotsky
Återupptagande av WTO-förhandlingarna

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 november.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 19 november

2003/04:199 av *Christer Nylander* (fp) till finansminister Bosse Ringholm

Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark

2003/04:209 av *Ewa Björling* (m) till socialminister Lars Engqvist
Mässlingsvaccination

2003/04:213 av *Cecilia Wigström* (fp) till statsrådet Gunnar Lund
Mångfalden i offentlig sektor

2003/04:217 av *Mikael Oscarsson* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Propaganda i muslimska länder
2003/04:224 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Frihet och jämställdhet åt Afghanistans kvinnor
2003/04:225 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Turkiska MR-organisationers handlingsutrymme
2003/04:226 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Rättegången mot Leyla Zana med flera
2003/04:234 av *Stefan Attefall* (kd) till statsrådet Gunnar Lund
Löneökningar
2003/04:235 av *Åsa Torstensson* (c) till miljöminister Lena Sommestad
Säkerheten på våra kärnkraftverk
2003/04:238 av *Lennart Gustavsson* (v) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Rennäringen
2003/04:240 av *Roger Tiefensee* (c) till statsrådet Lena Hallengren
Maxtaxa i barnomsorgen
2003/04:241 av *Inger Davidson* (kd) till statsrådet Lena Hallengren
Barngruppernas storlek
2003/04:243 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Försäljning av droger på Internet
2003/04:244 av *Carl-Axel Johansson* (m) till näringsminister Leif Pagrotsky
Ansvarsförhållandena inom Systembolaget
2003/04:245 av *Carl-Axel Johansson* (m) till näringsminister Leif Pagrotsky
Systembolagets försäljningsmonopol
2003/04:246 av *Åsa Torstensson* (c) till näringsminister Leif Pagrotsky
Barsebäckverkens säkerhet
2003/04:247 av *Lennart Fremling* (fp) till statsminister Göran Persson
EU:s kemikaliepolitik
2003/04:254 av *Holger Gustafsson* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Ersättning till IG Farbens slavarbetare
2003/04:255 av *Marie Wahlgren* (fp) till kulturminister Marita Ulvskog
Telemuseums framtid
2003/04:256 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Mona Sahlin
Valsedlar
2003/04:257 av *Mona Berglund Nilsson* (s) till utbildningsminister Thomas Östros
Utbildningsmöjligheter för omvårdnadspersonal
2003/04:258 av *Marie Wahlgren* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros
De tekniska museernas roll för ungas teknikintresse
2003/04:263 av *Anita Sidén* (m) till statsrådet Hans Karlsson
Utländska studenters möjlighet till arbete
2003/04:264 av *Tuve Skånberg* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Brister inom den palestinska myndigheten
2003/04:266 av *Tuve Skånberg* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Turkiet och religionsfriheten

2003/04:267 av *Luciano Astudillo* (s) till utrikesminister Laila Freivalds
Fredssamtal i Colombia

2003/04:269 av *Rosita Runegrund* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds

Konflikten i Uganda

2003/04:276 av *Cecilia Widegren* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Öronmärkta pengar och lokalt trafiksäkerhetsarbete

2003/04:277 av *Johan Pehrson* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Oseriösa näringsidkare och konsumentskydd

2003/04:280 av *Annelie Enochson* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds

Biståndsmedel till den palestinska myndigheten

2003/04:282 av *Karin Thorborg* (v) till statsrådet Ulrica Messing
Frimärksförsäljning hos Svensk Kassaservice

Prot. 2003/04:31
19 november

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 25 november.

19 § Kammaren åtskildes kl. 15.15.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 9 §
anf. 28 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med anf. 65 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om särskild företrädare för partigrupp	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott.....	1
4 § Ledighet.....	2
5 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	2
6 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	2
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
8 § Förnyad bordläggning.....	3
9 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.....	3
Finansutskottets betänkande 2003/04:FiU1	3
Anf. 1 MIKAEL ODENBERG (m).....	3
Anf. 2 KARIN PILSÄTER (fp)	6
Anf. 3 MATS ODELL (kd).....	9
Anf. 4 LENA EK (c).....	12
Anf. 5 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	14
Anf. 6 MATS ODELL (kd) replik.....	18
Anf. 7 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik.....	18
Anf. 8 MATS ODELL (kd) replik.....	19
Anf. 9 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik.....	19
Anf. 10 MIKAEL ODENBERG (m) replik	20
Anf. 11 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	21
Anf. 12 MIKAEL ODENBERG (m) replik	21
Anf. 13 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	22
Anf. 14 KARIN PILSÄTER (fp) replik	23
Anf. 15 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	23
Anf. 16 KARIN PILSÄTER (fp) replik	24
Anf. 17 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	24
Anf. 18 LENA EK (c) replik.....	25
Anf. 19 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	26
Anf. 20 LENA EK (c) replik.....	26
Anf. 21 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	27
Anf. 22 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	27
Anf. 23 MATS ODELL (kd) replik.....	31
Anf. 24 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	31
Anf. 25 MATS ODELL (kd) replik.....	32
Anf. 26 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	32
Anf. 27 LENA EK (c) replik.....	33
Anf. 28 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	33
Anf. 29 LENA EK (c) replik.....	34
Anf. 30 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	35
Anf. 31 KARIN PILSÄTER (fp) replik	35
Anf. 32 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	36
Anf. 33 KARIN PILSÄTER (fp) replik.....	37
Anf. 34 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	37

Anf. 35	YVONNE RUWAIDA (mp)	38
Anf. 36	KARIN PILSÄTER (fp) replik	40
Anf. 37	YVONNE RUWAIDA (mp) replik	41
Anf. 38	KARIN PILSÄTER (fp) replik	41
Anf. 39	YVONNE RUWAIDA (mp) replik	42
Anf. 40	LENNART HEDQUIST (m)	43
Anf. 41	GUNNAR ANDRÉN (fp)	44
Anf. 42	PER LANDGREN (kd)	47
Anf. 43	ANDERS LARSSON (c)	49
Anf. 44	ARNE KJÖRNSBERG (s)	51
Anf. 45	LENNART HEDQUIST (m) replik	54
Anf. 46	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	54
Anf. 47	LENNART HEDQUIST (m) replik	55
Anf. 48	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	55
Anf. 49	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	55
Anf. 50	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	56
Anf. 51	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	56
Anf. 52	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	57
Anf. 53	PER LANDGREN (kd) replik	57
Anf. 54	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	57
Anf. 55	PER LANDGREN (kd) replik	58
Anf. 56	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	58
Anf. 57	MARIE ENGSTRÖM (v)	59
Anf. 58	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	60
Anf. 59	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	60
Anf. 60	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	61
Anf. 61	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	61
Anf. 62	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	61
Anf. 63	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	62
Anf. 64	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	62
Anf. 65	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	63
Anf. 66	BARBRO FELTZING (mp)	63
Anf. 67	LENNART HEDQUIST (m) replik	65
Anf. 68	BARBRO FELTZING (mp) replik	66
Anf. 69	LENNART HEDQUIST (m) replik	66
Anf. 70	BARBRO FELTZING (mp) replik	66
Anf. 71	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	66
Anf. 72	BARBRO FELTZING (mp) replik	67
Anf. 73	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	67
Anf. 74	BARBRO FELTZING (mp) replik	67
	(Beslut fattades efter 14 §.)	68
10 §	Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2003	68
	Finansutskottets betänkande 2003/04:FiU11	68
Anf. 75	CARIN LUNDBERG (s)	68
Anf. 76	GUNNAR AXÉN (m)	69
Anf. 77	CHRISTER NYLANDER (fp)	69
Anf. 78	JÖRGEN JOHANSSON (c)	71
Anf. 79	HANS HOFF (s)	72
Anf. 80	CHRISTER NYLANDER (fp) replik	74

Anf. 81 HANS HOFF (s) replik	74
Anf. 82 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	75
Anf. 83 HANS HOFF (s) replik	75
Anf. 84 LARS ÅNGSTRÖM (mp)	75
Anf. 85 GUNNAR AXÉN (m) replik	76
Anf. 86 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik	76
Anf. 87 GUNNAR AXÉN (m) replik	77
Anf. 88 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik	77
(Beslut fattades efter 14 §.)	78
11 § Ändring av övergångsbestämmelser för vissa finansiella företag.....	78
Finansutskottets betänkande 2003/04:FiU12	78
(Beslut fattades efter 14 §.)	78
12 § Ändringar i lagen (1985:295) om foder, m.m.....	78
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2003/04:MJU5	78
(Beslut fattades efter 14 §.)	78
13 § Ändringar i djurskyddslagen (1988:534).....	78
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2003/04:MJU6	78
(Beslut fattades efter 14 §.)	78
14 § Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön	79
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2003/04:MJU7	79
Anf. 89 SINIKKA BOHLIN (s)	79
Anf. 90 LARS LINDBLAD (m)	80
Anf. 91 LENNART FREMLING (fp).....	81
Anf. 92 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	82
Anf. 93 JAN ANDERSSON (c).....	83
Anf. 94 GUNNAR GOUDE (mp).....	84
Anf. 95 CARINA OHLSSON (s).....	85
Anf. 96 LARS LINDBLAD (m) replik	87
Anf. 97 CARINA OHLSSON (s) replik	87
Anf. 98 LARS LINDBLAD (m) replik	88
Anf. 99 CARINA OHLSSON (s) replik	88
Anf. 100 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	88
Anf. 101 CARINA OHLSSON (s) replik.....	89
Anf. 102 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	89
Anf. 103 CARINA OHLSSON (s) replik.....	89
Anf. 104 LENNART FREMLING (fp) replik	90
Anf. 105 CARINA OHLSSON (s) replik.....	90
Anf. 106 LENNART FREMLING (fp) replik	90
Anf. 107 CARINA OHLSSON (s) replik.....	91
Anf. 108 GUNNAR GOUDE (mp) replik.....	91
Anf. 109 CARINA OHLSSON (s) replik.....	92
Anf. 110 GUNNAR GOUDE (mp) replik.....	92
Anf. 111 CARINA OHLSSON (s) replik.....	92
Anf. 112 JAN ANDERSSON (c) replik.....	92
Anf. 113 CARINA OHLSSON (s) replik.....	92
Anf. 114 JAN ANDERSSON (c) replik.....	92
Anf. 115 CARINA OHLSSON (s) replik.....	93
Anf. 116 KJELL-ERIK KARLSSON (v).....	93

Anf. 117 LENNART FREMLING (fp) replik.....	94	Prot. 2003/04:31
Anf. 118 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik.....	94	19 november
Beslut	95	<hr/>
FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	95	
FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2003.....	96	
FiU12 Ändring av övergångsbestämmelser för vissa finansiella företag	96	
MJU5 Ändringar i lagen (1985:295) om foder, m.m.	97	
MJU6 Ändringar i djurskyddslagen (1988:534).....	97	
MJU7 Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön	97	
15 § Bordläggning.....	97	
16 § Anmälan om interpellationer.....	97	
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	98	
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	98	
19 § Kammaren åtskildes kl. 15.15.....	100	

Prot. 2003/04:31
19 november

Elanders Gotab, Stockholm 2003